821.135.1.09
D90

Mimi Dumitrache
Simona Unguru

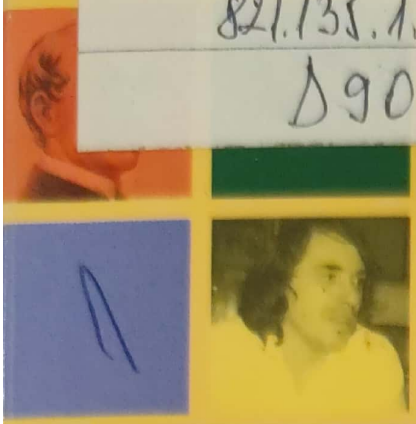

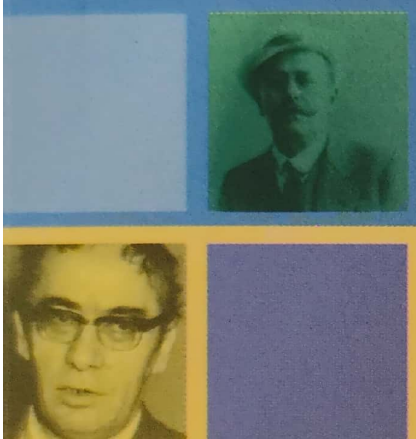

Literatura română

pentru clasa a 8-a

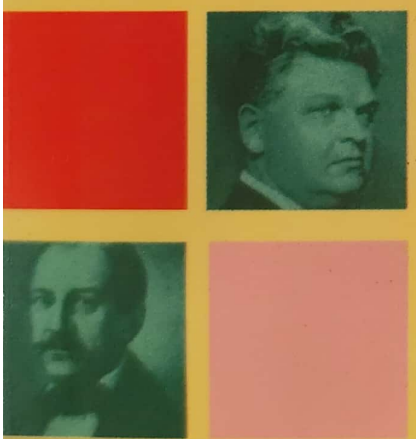

Booklet

Mimi Dumitrache

Simona Unguru

Literatura română

pentru clasa a VIII-a

Analiza textelor din manualele alternative
Abordarea textului la prima vedere

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
DUMITRACHE, MIMI
Literatura română pentru clasa a VIII-a / Mimi Dumitrache, Simona Unguru. - Bucureşti: Booklet, 2008
Bibliogr.
ISBN 978-973-1892-04-7

I. Unguru, Simona
821.135.1.09

Editura Booklet, 2008
Toate drepturile asupra lucrării aparţin editurii.

Tipărit la UNIVERSUL SA

Argument

Lucrarea de faţă se adresează elevilor de clasa a VIII-a, fiind utilă atât pentru pregătirea pe parcursul întregului an şcolar, cât şi la tezele unice sau alte forme de evaluare naţională.

Conceput în funcţie de cerinţele programei pentru acest nivel, materialul este structurat în patru părţi.

Prima parte cuprinde abordarea speciilor literare din manualele alternative, oferind elevilor diverse sugestii în interpretarea acestora. Pentru a facilita crearea unei compuneri de tip argumentativ sau caracterizare de personaj, am precedat fiecare tip de text cu un fişier teoretic şi un plan de redactare.

A doua parte conţine modele de compuneri pornind de la texte la prima vedere, în conformitate cu cerinţele regăsite în subiectele de la examenele naţionale. Astfel, puteţi găsi modele de rezumate, descrieri ale unui colţ de natură, şi ale unei persoane, exprimarea unei opinii despre mesajul unui text sau atitudinea unui personaj etc.

Nu întâmplător am găsit de cuviinţă să includem în partea a treia câteva teste în care sunt abordate concepte operaţionale, asimilate prin parcurgerea primelor două capitole. Ultima parte oferă sugestii de rezolvare, prin care elevul este orientat în rezolvarea şi fixarea cunoştinţelor teoretice.

Obiectivul nostru este asimilarea şi sistematizarea pas cu pas a programei de literatură pentru clasa a VIII-a, care să asigure o bună pregătire pentru orele de curs, dar şi pentru examenele de la finalul acestui ciclu.

Dragi elevi, spor la treabă şi succes !

Autoarele

Scanned with OKEN Scanner

COMPUNERI PORNIND DE LA TEXTELE DIN MANUALELE ALTERNATIVE

Genul liric

Fişier teoretic

Genul liric reuneşte operele literare în care autorul îşi exprimă în mod direct reflecţiile, ideile şi sentimentele.

Trăsături:

- eul liric, ca „voce" a autorului se exprimă prin mărci lexico-gramaticale specifice: verbe şi pronume la persoana I şi a II-a singular şi plural, precum şi anumite elemente ce subiectivizează discursul liric: interjecţii, interogaţii retorice, exclamaţii etc.;
- expresivitatea operei este rezultatul folosirii figurilor de stil şi a imaginilor artistice;
- punctuaţia dobândeşte şi ea valenţe expresive;
- textul liric are o structură specifică: este scris în versuri, organizate de obicei în strofe; strofele pot fi formate: dintr-un singur vers – monovers; două versuri – distih; trei versuri – terţină sau terţet; patru versuri – catren; cinci versuri – cvintet; şase versuri- sextină etc.
- muzicalitatea este rezultatul elementelor de prozodie: rimă, ritm, măsură.

Nota bene!

În funcţie de sentimentele transmise şi de discursul liric, există mai multe specii literare lirice: doina, pastelul, idila, psalmul, oda, elegia, imnul, sonetul, meditaţia etc.

Scanned with OKEN Scanner

Planul argumentării apartenenţei la genul liric pentru un text studiat

I Introducere

- Date despre autor şi operă
- Includerea textului în creaţia poetului
- Enunţarea trăsăturilor operei lirice

II Cuprinsul

- Tema textului
- Explicaţia titlului
- Ilustrarea trăsăturilor operei lirice cu secvenţe poetice semnificative din opera studiată
  a. apariţia eului liric exemplificată prin mărcile specifice prezente în text
  b. structura specifică textului liric (structura strofică / astrofică, elemente de versificaţie – ritm, rimă, măsură, vers liber, vers alb etc.)
- Relevarea ideilor, sentimentelor desprinse din text şi comentarea mijloacelor artistice folosite de poet
- Rolul elementelor de versificaţie în ansamblul textului

III Încheiere

- Exprimarea unei opinii referitoare la semnificaţia textului
- Concluzii

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihai Eminescu

„Lacul" (manual Humanitas)

Printre marile teme ale creaţiei lui Eminescu, alături de meditaţia asupra artei, asupra vieţii sociale sau asupra existenţei în general, poezia iubirii şi a naturii ocupă un loc deosebit.

Tema iubirii a cunoscut mai multe faze evolutive în creaţia sa: în prima, poetul cântă o iubire spiritualizată, femeia iubită având atribute angelice, o imagine mai degrabă onirică decât reală; în a doua etapă, iubirea se asociază cu tema naturii, dragostea fiind văzută ca o reintegrare a fiinţei umane în cosmos, iar în ultima, iubirea este văzută ca o experienţă dureroasă, sortită unui deznodământ nefericit.

Poezia „Lacul" face parte, alături de „Crăiasa din poveşti", „Floare albastră", „Înger şi demon" etc. din a doua etapă a creaţiei poetului, cea ieşeană cuprinsă între 1870 şi 1878. Ea a fost publicată la 1 septembrie 1876 în revista *Convorbiri Literare*.

Lacul de Mihai Eminescu este un text liric deoarece gândurile, sentimentele şi ideile autorului sunt transmise în **mod direct. Expresivitatea textului** este conferită de prezenţa eului liric ilustrată de utilizarea verbelor, a pronumelor la persoana I şi a II-a, singular şi plural, limbajul şi punctuaţia expresivă. Textul liric are o **structură specifică**, fiind scris, de regulă, versuri grupate în strofe a căror muzicalitate este conturată de elementele de versificaţie (ritm, rimă, măsură).

Potrivit accepţiei eminesciene, una dintre semnificaţiile apei constă în intensitatea stărilor interioare, de aceea titlul operei *Lacul* relevă atât profunzimea aspiraţiei eului liric către

Scanned with OKEN Scanner

iubirea ideală cât şi locul în care cei doi îndrăgostiţi se întâlnesc. De altfel, imaginea lacului conferă simetrie textului prin prezenţa sa în incipit, dar şi la final, aspect ce conturează o atmosferă de calm şi încântare, propice stării de visare a eului liric. Această trăire este determinată de feericul decor realizat prin epitete cromatice: nuferii „galbeni" răspândiţi ici-colo pe întinderea lacului „albastru" aflat în sălaşul codrului ce creează un cadru intim în concordanţă cu trăirile îndrăgostitului. Tremurul lacului personificat „Tresărind în cercuri albe / El cutremură o barcă" sugerează nerăbdarea şi emoţiile îndrăgostitului în aşteptarea iubitei. Astfel, graţie personificării, natura preia trăirile şi stările eului liric.

Spaţiul interior al visării este completat de strofa a doua, solitudinea şi aşteptarea fiind conturate de repetiţia adverbului „parcă" în versul „Parc-ascult şi parc-aştept", aspect ce sugerează totodată frământările şi neliniştea îndrăgostitului. Prin folosirea conjunctivului („să sărim", „să cadă" etc.) care exprimă o acţiune nesigură, dar posibil realizabilă, este ilustrată dorinţa neîmplinită a visului de iubire. Numai iubita, vag individualizată prin pronumele personal „ea", este cea care ar putea oferi fericirea la care aspiră îndrăgostitul, comuniunea cuplului fiind relevată de persoana I plural „Să sărim în luntrea mică", fapt posibil doar în vis.

Imaginea codrului personificat menţine starea de visare, elementele cadrului natural reflectând trăirile îndrăgostitului. Astfel, îndrăgostiţii sunt „Îngânaţi de glas de ape", dorinţa unei iubiri împărtăşite fiind exprimată prin folosirea persoanei I plural „Să plutim cuprinşi de farmec."

Prin dorinţa de împlinire a iubirii, eul liric trăieşte o nouă experienţă, generând o stare de plutire, „de farmec", accentuată de imaginea vizuală a „blândei luni" personificate, ce devine protectoarea cuplului.

Scanned with OKEN Scanner

Aspiraţia de iubire se năruie curând, ultima strofă dezvăluind profunda dezamăgire a îndrăgostitului ce revine la realitatea crudă: „Dar nu vine... Singuratic / În zadar suspin şi sufăr." Reluarea persoanei I singular dezvăluie faptul că totul nu a fost decât o iluzie, o dorinţă neîmplinită, valoarea afectivă a punctelor de suspensie accentuând starea de deprimare generată de spulberarea unui vis neîmplinit.

Comuniunea dintre trăirile îndrăgostitului şi elementele cadrului natural este intensificată de versurile: „În zadar suspin şi sufăr / Lângă lacul cel albastru", de data aceasta undele lacului „Încărcat cu flori de nufăr", constituindu-se într-o sugestivă imagine vizuală în acord cu starea de melancolie.

Muzicalitatea versurilor, conferită de prezenţa elementelor de versificaţie – ritmul trohaic, măsura de 7-8 silabe, rima imperfectă (doar versurile al doilea şi al patrulea rimează) – contribuie la crearea unei atmosfere calme, căci, deşi dezamăgit, îndrăgostitul se resemnează în cele din urmă.

Consider că mesajul textului este relevant: fie că este vorba de un vis împlinit sau neîmplinit este bine ca omul să fie mereu receptiv astfel încât natura să-i poată transfera ceva din calmul şi echilibrul ei.

Prin transmiterea directă a gândurilor şi sentimentelor autorului, prin limbajul artistic susţinut de imagini poetice sugestive, opera literară *Lacul* de Mihai Eminescu are toate notele definitorii ale unui text liric.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I
Lucian Blaga

„Izvorul nopții" (manual Humanitas)

Apariţie inedită în peisajul literaturii române interbelice, Lucian Blaga abordează dintr-o perspectivă originală teme şi motive fundamentale ale liricii universale: iubirea, moartea, scurgerea ireversibilă a timpului etc.

O temă majoră a volumului „Poemele luminii" (1919) este iubirea percepută ca o cale de comunicare cu universul, unica modalitate de pătrundere în misterele lumii. Ilustrativă în acest sens este opera lirică *Izvorul nopţii* inclusă în volumul menţionat. Textul liric se distinge prin transmiterea directă a gândurilor şi sentimentelor autorului, prin limbajul artistic şi imaginile expresive care reuşesc să creeze cititorului emoţii şi trăiri puternice.

Admiraţia şi iubirea eului liric faţă de frumuseţea iubitei, care deschide noi căi de cunoaştere a lumii, constituie **tema** operei literare *Izvorul nopţii.*

Textul amintit este o creaţie **lirică** datorită prezenţei **eului liric**, marcată lexico-gramatical de verbul şi pronumele personal la persoana I, singular („stau", „îmi pare") care, fascinat de frumuseţea iubitei, corelează chipul femeii dragi cu elementele cadrului natural într-o tonalitate ce relevă puternice trăiri.

Profunzimea ideilor poetice este susţinută de limbajul expresiv prin predominanţa metaforei, remarcată încă din **titlu**, *Izvorul nopţii*, ce ar putea simboliza naşterea – „izvorul" – sentimentului de dragoste care se amplifică, ajungând la dimensiuni cosmice prin substantivul „noapte".

Scanned with OKEN Scanner

Textul este astrofic, fiind alcătuit din două secvenţe poetice reprezentate de o frază amplă şi o propoziţie dezvoltată, ce prezintă în gradaţie ascendentă evoluţia sentimentului de dragoste. Simetria compoziţională este conferită de prezenţa invocaţiei retorice, procedeu artistic cu care începe şi se încheie textul poetic, pentru a contura profunzimea sentimentului de iubire care atinge apogeul în ultimele două versuri.

Primul vers, alcătuit dintr-un substantiv în cazul vocativ „Frumoaso" – se constituie într-o invocaţie retorică ce ilustrează admiraţia pentru femeia iubită. Acesta este fascinat de privirea pătrunzătoare a iubitei, de taina ochilor ei, idee exprimată metaforic în versurile: „...ochii tăi, adâncii, sunt izvorul...". Asocierea ochilor iubitei cu imaginea izvorului, simbolul luminii dătătoare de viaţă, accentuează trăirile îndrăgostitului. Ipostaza înserării în care apare imaginat cuplul este propice stării de visare, de euforie, eul liric fiind copleşit de ochii expresivi ai iubitei. Negrul pătrunzător din ochii acesteia se suprapune cu feericul cadru nocturn ce pune stăpânire pe întreg pământul asemenea unui mister fascinant: „ochii tăi, adâncii, sunt izvorul / din care tainic curge noaptea peste văi / şi peste munţi şi peste şesuri, / acoperind pământul / c-o mare de-ntuneric". Prezenţa epitetului „tainic" intensifică misterul care domină întreg universul, reliefând totodată ideea că iubirea reprezintă una din uimitoarele taine ale lumii: „din care tainic curge noaptea peste văi".

Imaginea iubitei nu este prezentată nici fizic, nici moral, ceea ce o individualizează sunt ochii, oglindă a sufletului, substituiţi metaforic cu „izvorul nopţii", adică al cugetării, dar şi al misterului. Termenului „ochii" ce apare de trei ori, constituindu-se într-un esenţial simbol al textului, i se atribuie epitetul „adâncii" care conturează atât intensitatea privirii, cât şi taina lăuntrică a iubitei.

Ultima secvenţă poetică, reprezentată de cele două versuri finale, întăreşte ideile exprimate anterior. De data aceasta însă, admiraţia eului liric generată iniţial de expresivitatea privirii iubitei comparată cu izvorul nopţii este

Scanned with OKEN Scanner

înlocuită de extazul în faţa misterului uman subordonat marilor taine ale universului. Invocaţia retorică realizată printr-o modalitate expresivă de redare a superlativului absolut: „Aşa-s de negri ochii tăi" sugerează intensitatea misterului din ochii iubitei. Sintagmei „lumina mea" i se alătură termeni cu sens opus: „negri", „noaptea", „întuneric", aspect ce relevă prezenţa oximoronului, procedeu artistic cu efecte surprinzătoare simbolizând unicitatea şi profunzimea iubirii.

Ineditul poeziei lui Blaga este conferit atât de ideile poetice surprinzătoare cât şi de **elementele de versificaţie**. Textul este **astrofic**, măsura versurilor este variabilă iar muzicalitatea este dată de ritmul lăuntric în concordanţă cu trăirile îndrăgostitului.

În opinia mea, textul ilustrează ideea că iubirea reprezintă una din marile taine ale existenţei umane, care poate fi inclusă în eternitatea misterelor cosmice.

Prin transmiterea directă a gândurilor şi sentimentelor autorului, prin limbajul artistic susţinut de imagini poetice neaşteptate, opera literară *Izvorul nopţii* are toate notele definitorii ale unui **text liric**.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Nichita Stănescu

„Emoție de toamnă" (manual Humanitas)

Distingându-se prin atitudinea superioară de descifrare a structurii intime a ideilor, Nichita Stănescu conturează, prin opera sa, un lirism autentic. Relevant în acest sens este și volumul *O viziune a sentimentelor* (1964) din care face parte opera lirică *Emoţie de toamnă*.

Teama că sentimentul de dragoste se va spulbera, sugerând efemeritatea condiţiei umane, constituie **tema** operei *Emoţie de toamnă*.

Creaţia menţionată este un text **liric** deoarece trăirile și ideile autorului sunt transmise în mod **direct**. **Expresivitatea** textului este accentuată de prezenţa **eului liric**, sesizabilă prin utilizarea verbelor, a pronumelor la persoana I şi a II-a, prin limbajul şi punctuaţia expresivă. Textul liric are o structură specifică, fiind scris, de regulă, în versuri grupate în strofe a căror muzicalitate este conturată de elementele de versificaţie (ritm, rimă, măsură).

Metafora, apariţie preponderentă în opera stănesciană, se remarcă încă din **titlul** textului, substantivele *emoţie* şi *toamnă* utilizate cu sens figurat anticipând starea de dezamăgire a eului liric generată de perisabilitatea iubirii.

Pierderea iubirii, revelată o dată cu sosirea anotimpului autumnal, reprezintă începutul unei reflecţii filosofice asupra sentimentului de dragoste: „A venit toamna, acoperă-mi inima cu ceva, / cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta." Versurile citate se constituie într-o veritabilă metaforă, relevând starea de tristeţe a îndrăgostitului, dezamăgit de dispariţia iubirii datorită trecerii timpului. Sintagma „acoperă-

Scanned with OKEN Scanner

mi inima cu ceva" sugerează o vagă speranţă legată de reînvierea iubirii, dar şi solitudinea marcată de absenţa iubitei.

Amintirea frumoaselor clipe de iubire este ilustrată de substantivul determinat adjectival „umbra ta", dezvăluind orizontul incertitudinii şi al aşteptării ce nu-i dă pace îndrăgostitului. Versul „Mă tem că n-am să te mai văd uneori" semnifică gândul năruirii sentimentului erotic, devenit deja obsesie. Amărăciunea este accentuată de epitetul metaforic „aripi ascuţite" şi de metafora hiperbolică „or să-mi crească aripi... până la nori", dezamăgirea fiind nemărginită.

Chinul lăuntric duce însă la crearea operei artistice: „Şi atunci mă apropii de pietre şi tac, / iau cuvintele şi le-nec în mare." Aşadar, creaţia artistică este singura capabilă să transfigureze artistic realitatea, idee accentuată de ultimele două versuri: „Şuier luna şi o răsar şi o prefac / Într-o dragoste mare." Se remarcă un element preponderent al liricii româneşti, şi anume motivul lunii, fapt ce ilustrează legătura omului cu elementele cadrului natural.

În ceea ce priveşte **elementele de versificaţie**, se observă rima variată: împerecheată (în strofa de şase versuri), încrucişată (în strofa catren), iar măsura inegală a versurilor (între 7 şi 15 silabe) conturează un ritm grav, apăsător, în concordanţă cu sentimentele transmise.

Consider că mesajul textului este semnificativ în susţinerea ideii că numele artistului învinge negura vremii prin durabilitatea şi valoarea incontestabilă a creaţiei poetice.

Emoţie de toamnă de Nichita Stănescu este o **creaţie lirică**, deoarece prin „vocea" eului liric autorul îşi exprimă diverse sentimente legate de condiţia efemeră a iubirii.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihai Eminescu

„Dorința" (manual Corint)

Critica şi istoria literară îl consideră pe Mihai Eminescu ultimul mare romantic european, în creaţia căruia se împletesc teme fundamentale ale liricii universale: timpul, iubirea, natura, naşterea şi stingerea universului, condiţia omului de geniu, istoria etc.

În ceea ce priveşte lirica sa de dragoste, aceasta a cunoscut mai multe faze evolutive: în prima, poetul cântă o iubire spiritualizată, femeia iubită având atribute angelice, o imagine mai degrabă onirică decât reală; în a doua etapă, iubirea se asociază cu tema naturii, dragostea fiind văzută ca o reintegrare a fiinţei umane în cosmos, iar în ultima, iubirea este văzută ca o experienţă dureroasă, sortită unui deznodământ nefericit.

Poezia „Dorinţa" face parte, alături de „Lacul", „Crăiasa din poveşti", „Floare albastră", „Înger şi demon" etc. din a doua etapă a creaţiei poetului, cea ieşeană cuprinsă între 1870-1878. Ea a fost publicată în numărul din 1 septembrie 1876 al „Convorbirilor literare".

Creaţia menţionată este un text **liric** deoarece trăirile şi ideile autorului sunt transmise prin intermediul **eului liric**, a cărui prezenţă este sesizabilă prin utilizarea verbelor, a pronumelor la persoana I şi a II-a, prin limbajul şi punctuaţia ce dobândeşte valoare stilistică. **Expresivitatea** este accentuată de prezenţa imaginilor artistice şi a figurilor de stil inedite. Opera lirică are o **structură specifică**, fiind scrisă, de regulă, în versuri grupate în strofe a căror muzicalitate este conturată de elementele de versificaţie (ritm, rimă, măsură).

Scanned with OKEN Scanner

Aceste trăsături sunt decelabile şi în opera menţionată. Aici **tema** iubirii se intersectează cu cea a **naturii,** constituindu-se într-o **idilă pastorală**. Eul liric aspiră la o iubire absolută proiectată într-un cadru natural paradisiac, care pare să amintească de perechea mitică, Adam şi Eva.

Titlul operei este format dintr-un substantiv comun articulat, „dorinţa", care sugerează aspiraţia spre împlinirea iubirii.

Compoziţional, textul este format din **şase strofe**, ce reconstituie ceremonialul erotic specific eminescian, fiecare tablou reprezentând o etapă a acestuia: chemarea în mijlocul naturii, în codru, aşteptarea, întâlnirea, jocul gesturilor erotice, somnul şi visul prin care cuplul intră în armonie cu universul.

Prima strofă debutează cu chemarea „vino-n codru", prin care eul liric creează un spaţiu propice derulării ritualului erotic: izvorul „tremură pe prund", „prispa cea de brazde", pe care crengi „plecate o ascund". Eminescu alege un peisaj silvestru şi acvatic deoarece „natura are o semnificaţie filosofică, de entitate sustrasă efemerului" (George Gană, *Melancolia lui Eminescu*). Monologul adresat prezent în această secvenţă, precum şi verbele la persoana I şi a II-a singular şi plural, i-au determinat pe unii critici literari să considere că textul are un aspect epistolar. Spaţiul descris aici sugerează un refugiu pentru îndrăgostiţi, o depărtare de lume şi o regăsire într-o stare nealterată de nicio convenţie socială. Ca în orice idilă eminesciană, locul pentru împlinirea ritualului erotic devine „centrul lumii", un spaţiu valorizat astfel de prezenţa cuplului.

Ipotetica întâlnire a îndrăgostiţilor este vizualizată începând cu strofa următoare. Verbele la modul conjunctiv: „să alergi", „să-mi cazi", „să-ţi desprind", „să-l ridic", conferă dinamism tabloului şi accentuează ideea de dorinţă. Desprinderea vălului din creştet şi îndepărtarea de pe obraz simbolizează anularea oricăror bariere între îndrăgostiţi şi pregătirea pentru o experienţă autentică. Apropierea dintre cei doi se realizează gradat: „pe genunchii mei şedea-vei",

Scanned with OKEN Scanner

„vom fi singuri-singurei", „fruntea albă-n părul galben / Pe-al meu braţ încet s-o culci", culminând cu sărutul: „Lăsând pradă gurii mele / Ale tale buze dulci...". Adjectivul „singuri", reluat prin forma diminutivală „singurei", accentuează dorinţa de solitudine a îndrăgostiţilor. Acest ultim gest este semnul unei intimităţi tulburătoare, întrucât sărutul are rolul de a deveni „rampă pentru sublimare spirituală (...) prin care se realizează saltul, de proporţii cosmice, al fiinţei" (Dan C. Mihăilescu, *Perspective eminesciene*). Ritualul erotic depăşeşte astfel graniţele omeneşti, oferind posibilitatea deschiderii spre alte dimensiuni ale existenţei. Natura încununează şi ea această experienţă prin troienirea florilor de tei: „Iar în păr înfiorate / Or să-ţi cadă flori de tei". Mirosul acestora izolează cuplul, creând un fel de spaţiu securizant, în care se poate realiza comuniunea.

Motivul visului din strofa a cincea face trecerea într-o altă dimensiune a naturii umanizate prin cântecul „singuratecelor izvoare" şi „blânda batere de vânt". Cântecul îngânat de elementele primordiale apa şi aerul sugerează regăsirea stării originare prin dragoste. Entitate veşnică, natura conferă omului ca fiinţă trecătoare posibilitatea de a-şi depăşi efemerul condiţiei prin comuniunea cu aceasta.

Ultima strofă prezintă desprinderea de realitate, când eul poetic trăieşte sentimentul împlinirii prin iubire. Şi în această strofă este prezentă consonanţa dintre starea sufletească a îndrăgostitului şi natură: „Adormind de armonia / Codrului bătut de gânduri, / Flori de tei deasupra noastră / Or să cadă rânduri-rânduri". „Adormirea este regresiune spre viaţa vegetativă şi integrare astfel în comsic." (George Gană)

Ca în orice operă lirică, ideile poetice sunt susţinute de **limbajul artistic** şi de **imaginile expresive**. De exemplu, interferenţa om-natură este evidenţiată la nivelul figurilor de stil de folosirea personificării: „codrul bătut de gânduri", sugerând, prin intermediul unei imagini vizuale, o atitudine meditativă a acestuia, el devenind tăinuitorul poveştii de iubire. Aliteraţia: „Vom visa un vis ferice" are rol în crearea muzicalităţii versurilor şi simbolizează armonia dintre cei doi

Scanned with OKEN Scanner

îndrăgostiţi. La nivel lexical, se remarcă prezenţa unor termeni din limbajul uzual: „tremură", „piept", „obraz", care creează o atmosferă intimă a îndrăgostiţilor. Poetul mai foloseşte şi alte figuri de stil: epitete: „înfiorate", „fruntea albă-n părul galben", metafore: „prispa cea de brazde", repetiţii: „Vom fi singuri-singurei". Imaginile artistice dominante sunt cele vizuale, care alternează cu cele auditive şi olfactive, constituindu-se pe alocuri în sinestezii: „Îngâna-ne-vor c-un cânt / Singuratece isvoare".

Ca elemente de **prozodie**, se remarcă rima încrucişată, ritmul trohaic şi măsura versurilor de 7-8 silabe, care susţin tonalitatea textului.

În opinia mea, opera literară „Dorinţa" de Mihai Eminescu exprimă, prin imagini sugestive, o ipotetică poveste de iubire, a cărei împlinire poate duce la reintegrarea omului în ordinea cosmică.

Prin transmiterea directă a gândurilor şi sentimentelor autorului, prin limbajul artistic susţinut de imagini poetice sugestive, această operă literară are toate notele definitorii ale unui text liric.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihai Eminescu

„Crăiasa din poveşti“ (manual AII)

Considerat ultimul mare romantic european, Mihai Eminescu abordează în creaţia sa temele fundamentale ale liricii universale: timpul, iubirea, natura, naşterea şi stingerea universului, condiţia omului de geniu, istoria etc.

Poezia sa de dragoste a cunoscut mai multe etape: în prima, poetul cântă o iubire spiritualizată, femeia iubită având atribute angelice, o imagine mai degrabă onirică decât reală; în a doua etapă, iubirea se asociază cu tema naturii, dragostea fiind văzută ca o reintegrare a fiinţei umane în cosmos, iar în ultima, iubirea este văzută ca o experienţă dureroasă, sortită unui deznodământ nefericit.

Poezia „Crăiasa din poveşti“ face parte, alături de „Lacul“, „Dorinţa“ „Floare albastră“, „Înger şi demon“ etc. din a doua etapă a creaţiei poetului, cea ieşeană cuprinsă între 1870 şi 1878. Ea a fost publicată în numărul din 1 septembrie 1876 al „Convorbirilor literare“.

Creaţia menţionată este un text **liric** deoarece trăirile şi ideile autorului sunt transmise prin intermediul **eului liric,** a cărui prezenţă este sesizabilă prin limbajul şi punctuaţia ce dobândeşte valoare stilistică. **Expresivitatea** este accentuată de prezenţa imaginilor artistice şi a figurilor de stil inedite. Opera lirică are o **structură specifică**, fiind scrisă, de regulă, în versuri grupate în strofe a căror muzicalitate este conturată de elementele de versificaţie (ritm, rimă, măsură).

Aceste trăsături sunt decelabile şi în opera menţionată. Aici **tema** o reprezintă contemplaţia eului liric în faţa unei naturi vrăjite, care ocroteşte iubirea şi se emoţionează la

Scanned with OKEN Scanner

vederea frumoasei copile asemuite cu o crăiasă din poveşti. Ca specie literară, ea conţine atât elemente de **pastel**, cât şi de **idilă**.

Titlul operei este o metaforă sugestivă care face trimitere la o fiinţă imaginară, plină de farmec, specifică basmului.

Compoziţional, textul este alcătuit din şapte strofe, organizate pe două planuri care se întrepătrund: unul al naturii şi celălalt uman. Eul liric este prezent prin limbajul artistic, punctuaţia expresivă şi imaginile artistice.

Prima strofă se deschide cu imaginea lunii, care creează un spaţiu fascinant, învăluind lumea într-o lumină neobişnuită. Prin oximoronul „neguri albe, strălucite" şi personificarea lunii: „le scoate peste ape" şi „le întinde pe câmpie", poetul creează imagini vizuale şi motorii sugestive. Elementele de pastel sunt aici dominante, având rolul de a fixa cadrul: „Neguri albe, strălucite / Naşte luna argintie, / Ea le scoate peste ape, / Le întinde pe câmpie". În imaginarul eminescian, elementele naturii terestre: lacul, florile, câmpia, trestiile, sunt tutelate de astrul nopţii, luna, toate aceste elemente romantice creând un loc magic. Cele două planuri, terestru şi cosmic, se împletesc, conferind un farmec aparte ce poate transpune omul într-un alt regim existenţial, al mitului.

Următoarele strofe sunt construite pe baza aceleiaşi alternanţe, surprinzând momentul înserării, motiv romantic prin excelenţă: „Şi anină-n haina nopţii / Boabe mari de piatră scumpă". Dominante sunt aici imaginile dinamice, ilustrate prin verbele „s-adun", „să rumpă", „anină", iar imaginea vizuală prezentă este realizată prin metafora personificatoare „haina nopţii".

Imaginea lacului „pe care norii / Au urzit o umbră fină" sugerează un spaţiu ocrotitor, în care există numeroase elemente cu efect hipnotic: seara îmbătătoare, vegetaţia abundentă, lumina lunii, stelele, muzica peisajului, foşnetul frunzelor şi sunetul apei, acestea având rolul de a crea un topos simbolic, care izolează de restul lumii. Natura întreagă

Scanned with OKEN Scanner

pare erotizată, fiind parcă o întruchipare a principiului feminin.

Strofele ce urmează introduc imaginea copilei care aruncă trandafiri roşii în „unda fermecată", pentru a-şi vedea chipul. În realizarea descrierii acesteia, poetul foloseşte motivul oglindirii, undele înseşi fiind reflectate de razele astrului nopţii: „Ea se uită... Păru-i galben, / Faţa ei lucesc în lună, / Iar în ochii ei albaştri / Toate basmele s-adună." Portretul schiţat este un prototip al feminităţii din lirica eminesciană, plin de candoarea poveştilor, sugerând puritatea erotică. Lumea reală se împleteşte aici cu cea imaginară, pesonajele din basmele populare, sfânta Miercuri şi sfânta Vineri, conferind o notă fabuloasă. Repetiţia epitetului „vrăjit": „vrăjit de mult e lacul" şi „vrăjiţi sunt trandafirii" amplifică magia tabloului. Finalul poeziei sugerează integrarea omului în natură prin inocenţă şi erotism.

Ca în orice operă lirică, ideile poetice sunt susţinute de **limbajul artistic** şi de **imaginile expresive**. De exemplu, poetul foloseşte comparaţii: „Ruptă de mişcări de valuri / Ca de bulgări de lumină", repetiţii: „Trandafiri aruncă tineri, / Căci vrăjiţi sunt trandafirii.", metafore etc. Aliteraţiile şi asonanţele: „lângă lac", „Neguri albe, strălucite / Naşte luna argintie, / Ea le scoate peste ape, / Le întinde pe câmpie", contribuie la crearea muzicalităţii versurilor, susţinute şi de **elementele de prozodie**: măsura de 8 silabe, rima încrucişată şi ritmul trohaic.

În opinia mea, opera literară „Crăiasa din poveşti" de Mihai Eminescu creează, într-o idilă cu elemente de pastel, un tablou plin de vrajă cu elemente fabuloase, sugerând armonia ce se poate stabili între om şi natură.

Prin transmiterea directă a gândurilor şi sentimentelor autorului, prin limbajul artistic şi imaginile poetice sugestive, această operă literară are toate notele definitorii ale unui text liric.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Alexandru Macedonski

„Iertare" (manual Corint)

Macedonski, adeptul unei arte cu caracter social, oferă o creaţie energică menită să influenţeze contemporaneitatea. Dacă partea cea mai valoroasă a creaţiei sale, ciclul de „11 Nopţi", conturează un „suflet revoltat", după cum poetul se autodefinea, psalmii relevă recunoştinţa divină, căci omul, deşi supus greşelii, nu este niciodată părăsit de Dumnezeu. O astfel de atitudine este exprimată şi în poezia *Iertare*, publicată în revista „Literatorul" (1893).

Creaţia lirică se remarcă prin transmiterea **directă** a gândurilor şi sentimentelor, prin varietatea emoţiilor şi trăirilor puternice, aspecte ce se regăsesc în textul *Iertare*.

Invocarea divinităţii în vederea mântuirii şi iertării păcatelor constituie **tema** operei menţionate.

Iertare de Alexandru Macedonski este un **text liric** datorită prezenţei eului liric, ilustrată de alternarea persoanelor I şi a II-a a structurilor verbale şi de frecvente procedee artistice (repetiţia şi invocaţia retorică). Preponderenţa ultimului procedeu, invocaţia, se explică prin faptul că se aduce un elogiu divinităţii, prin venerarea atotputerniciei lui Dumnezeu, aspect ce conferă textului statutul de psalm. Dar sentimentul religios nu relevă doar măreţia divină ci şi, aşa cum se remarcă încă din **titlul** „Iertare", starea de regret a omului care a săvârşit păcatul. Ideea este completată de primele versuri ce motivează atitudinea de pocăinţă a eului liric. Astfel păcatul de a nesocoti „sfintele mistere" generează părere de rău, iar cel ce doreşte mântuirea cere cu supunere iertare divinităţii.

Scanned with OKEN Scanner

Folosirea perfectului compus („m-am îndoit", „am râs" etc.) ce exprimă o acţiune trecută şi terminată, ilustrează clar ideea că existenţa lui Dumnezeu nu va mai fi pusă sub semnul îndoielii. Poate că pragmatismul întâlnit mai mult sau mai puţin în fiecare om: „Iertare! Sunt ca orice om", dornic de concret, a dus la necredinţă şi tăgadă.

Recunoaşterea greşelii este accentuată de următoarele versuri ce conturează şi slăbiciunile firii umane: „Sunt ticălosul peste care / Dacă se lasă – o-ntristare / De toţi se crede prigonit" prin exacerbarea durerii şi a tristeţii. Cu toate că a greşit, Dumnezeu nu l-a părăsit: „Dar Doamne, nu m-ai părăsit... / Sunt om ca orice om – iertare", eul liric dovedind profundă recunoştinţă faţă de divinitate. Chinul lăuntric şi neliniştea păcătosului sunt nemărginite deoarece năzuinţa de a fi iertat este mai presus de orice. Tocmai de aceea poezia începe şi se-ncheie cu termenul iertare, devenit laitmotiv.

Apariţia refrenului („Iertare! Sunt ca orice om"), ritmul iambic, măsura variabilă a versurilor (8-9 silabe), rima variată (îmbrăţişată şi împerecheată) contribuie la crearea unei atmosfere grave, în concordanţă cu trăirile celui deschis pocăinţei.

În opinia mea, această poezie întăreşte ideea că Dumnezeu este iubire, având grijă de creaţia Sa, omul, în ciuda greşelilor acestuia.

Prin „vocea" **eului liric** care exprimă diverse trăiri legate de preţuirea şi recunoştinţa divină, *Iertare* de Alexandru Macedonski are toate notele definitorii ale unui **text liric**.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Alexandru Macedonski

„Fântâna" (manual All)

Alexandru Macedonski este considerat de criticul literar Nicolae Manolescu figura emblematică ce marchează începutul poeziei moderne în literatura română. Teoretician ardent al simbolismului, prin articole ca „Despre logica poeziei", „Poezia viitorului" publicate în revista „Literatorul", a abordat el însuşi în unele texte poetice principiile curentului pe care-l susţine.

Poezia „Fântâna" este un pastel cu note de meditaţie, ce valorifică numeroase elemente simboliste: muzicalitatea versurilor, prezenţa refrenului, sentimentele de regret şi melancolie.

Creaţia menţionată este un text liric deoarece trăirile şi ideile autorului sunt transmise prin intermediul **eului liric**, a cărui prezenţă este sesizabilă prin utilizarea verbelor, a pronumelor la persoana I şi a II-a, prin **limbajul şi punctuaţia** ce dobândesc **valoare stilistică**. **Expresivitatea** este accentuată de prezenţa **imaginilor artistice** şi a **figurilor de stil inedite**. Opera lirică are o **structură specifică**, fiind scrisă, de regulă, în versuri grupate în strofe a căror muzicalitate este conturată de elementele de versificaţie (ritm, rimă, măsură).

Tema textului este dublă: natura, privită ca posibilitatea armonizării cu fiinţa şi condiţia nefericită a poetului, inadaptat într-o lume superficială.

Titlul conţine un substantiv: „fântâna" ce poate desemna, pe de o parte un element al naturii, iar pe de altă parte – sufletul uman.

Scanned with OKEN Scanner

Compoziţional, poezia este alcătuită din patru strofe cu câte un vers final, care se concretizează în două secvenţe lirice. Partea I reprezintă o retragere în natură, singura ce oferă alinare, iar a doua este o meditaţie pe tema condiţiei nefericite a poetului inadaptat în societate.

Secvenţa iniţială conţine motive tipic simboliste: motivul oraşului, al tristeţii, puse în opoziţie cu natura protectoare. Câmpul semantic al acesteia este dominant: „grangur", „fântână", „valea", „plopi", „răchită" etc., elemente terestre care nu oferă promisiunea unei ascensiuni spirituale, ci posibilitatea de a „vindeca" tristeţea generată de un mediu sufocant: „Cunosc o fântână pe valea umbrită / Un grangur de aur cântând m-a-ndemnat / S-adorm între frunze de plopi şi răchită, / Să uit de oraşul în care-am oftat." Somnul între „frunze de plopi şi răchită" este aici o formă de regăsire a sinelui şi de recâştigare a armoniei interioare. Eul liric este prezent încă din incipit prin mărci specifice: verbe şi pronume de persoana I singular: „cunosc", „să uit", „m-(a îndemnat)" etc., conferind textului aspectul de confesiune.

Următoarea strofă susţine aceeaşi idee, accentuată prin prezenţa versului cu rol de refren „Pe valea umbrită cunosc o fântână", procedeu simbolist care conferă textului muzicalitate şi accentuează starea descrisă. Epitetul metaforic „valea umbrită" sugerează retragerea în mijlocul naturii, care izolează de orice element perturbator.

Secvenţa a doua se constituie într-o meditaţie asupra condiţiei umane: „Prin frunze ascunsă albeşte pe vale / În lume ce caut şi ce-am căutat?". Interogaţia retorică semnifică, într-un mod plin de dramatism, pierderea sensului existenţei.

„De mine mi-e jale, de alţii mi-e jale... / Oh! grangur de aur cu viers neuitat!" Repetiţia cuvântului „jale" în relaţie cu propria fiinţă, dar şi cu ceilalţi, accentuează ideea poetică exprimată. Exclamaţia retorică din finalul strofei a treia susţine la nivel stilistic motivul tristeţii, în opoziţie cu calmul conferit de natură. Şi aici apare un vers cu rol de refren: „Fântâna sub frunze albeşte ascunsă", ce se repetă de trei

Scanned with OKEN Scanner

ori în variante uşor schimbate, cu rol în crearea unei simetrii la nivel compoziţional.

Ca în orice operă lirică, ideile poetice sunt susţinute de **limbajul artistic** şi de **imaginile expresive**. De exemplu, se remarcă repetiţiile sugestive ale unor sintagme: „Aflând că durerea o sufăr stăpână,", „Oh! grangur de aur cu viers neuitat!", „Oh! tainică mierlă cu râs neuitat!", antiteza „A râs cât se poate, iar eu am oftat...", precum şi topica afectivă: „Izvorul ei curge de zori sărutat, / Dar e a mea soartă la culme ajunsă...", cu rol în susţinerea ideii poetice.

În privinţa **elementelor de prozodie**, se remarcă măsura versurilor de 11-12 silabe, rima încrucişată şi un vers lipsit de rimă. Ritmul textului este suţinut de paralelismul sintactic.

În opinia mea, opera literară „Fântâna" de Alexandru Macedonski exprimă într-o manieră inedită puternice sentimente de calm şi fericire în mijlocul naturii în antiteză cu tristeţea generată de societatea în care se simte un inadaptat.

Deoarece sentimentele şi ideile textului sunt exprimate expresiv prin mărcile specifice eului liric, putem afirma că această creaţie poetică aparţine **genului liric**.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Lucian Blaga

„Amurg de toamnă“ (manual AII)

Criticul literar Ion Pop afirma că poetul Lucian Blaga „realizează într-o creaţie de mare complexitate şi profunzime, sinteza fertilă, echilibrată a tendinţelor înnoitoare ale momentului (dominate de expresionism) şi permanenţele fondului etnic românesc.“ (*Dicţionarul scriitorilor români*, Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu). Din acest punct de vedere, el a fost „cel mai profund implicat în construcţia unui mit poetic naţional, căruia a ştiut să-i confere valoare universală.“ (idem).

În volumele sale de început, aflate sub semnul expresionismului, el urmează îndeaproape sugestiile oferite de artele plastice, de Van Gogh îndeosebi, fiind interesat să redea, ca şi pictura acestuia, „expresia încărcată de suflet dinăuntru“ (Marin Mincu), şi nu realitatea exterioară propriu-zisă.

Asemenea aspecte apar şi în poezia „Amurg de toamnă“, ce face parte din al doilea volum, „Paşii profetului“ apărut în 1921.

Creaţia menţionată este un text liric deoarece trăirile şi ideile autorului sunt transmise prin intermediul **eului liric**, a cărui prezenţă este sesizabilă prin utilizarea verbelor, a pronumelor la persoana I şi a II-a, prin **limbajul şi punctuaţia** ce dobândesc **valoare stilistică**. **Expresivitatea** este accentuată de prezenţa **imaginilor artistice** şi a **figurilor de stil inedite**. Opera lirică are o **structură specifică**, fiind scrisă, de regulă, în versuri grupate în strofe a căror muzicalitate este conturată de elementele de versificaţie (ritm, rimă, măsură).

Scanned with OKEN Scanner

Tema textului o reprezintă sugerarea unor sentimente prin intermediul unui tablou.

Titlul „Amurg de toamnă" se constituie într-o metaforă ce fixează momentul descris, dar poate sugera şi transferul din planul exterior al naturii în cel interior, făcând referire la o stare de nostalgie şi regret.

Ca specie literară, textul este astfel un **pastel**, deoarece descrierea unui tablou de natură, realizată prin imagini artistice şi figuri de stil specifice, devine pretext pentru redarea unor stări de spirit. Se observă şi prezenţa unui substrat filosofic ce conferă operei o notă **meditativă.**

Compoziţional, textul este format din trei strofe inegale ca număr de versuri, cu un vers final cu rol conclusiv. La nivelul conţinutului, se pot identifica două secvenţe lirice, ce desemnează două planuri: realitatea exterioară în primele două şi cea interioară în celelalte.

Textul debutează cu descrierea unui tablou sugestiv, în care sunt prezentate elementele lumii exterioare, dominant cosmice – „amurgul", „nori", „o rază" ce se revarsă asupra lumii terestre. Lumina crepusculului, redată printr-o metaforă surprinzătoare: „amurgul suflă / cu buze roşii" poate semnifica o stare sufletească de tristeţe provocată de stingerea unor sentimente. Blaga apelează aici la procedeul plasticizării, ce constă în redarea unor elemente abstracte printr-un tablou concret sugestiv. Modul de expunere dominant este **descrierea,** susţinută de **imagini vizuale** şi **dinamice**, precum şi **de figuri de stil** inedite: metafora „vălul subţire de cenuşă", personificarea amurgului, epitetul „vălul subţire" etc. Se remarcă în acest sens şi un joc al **perspectivelor**, cadrul restrângându-se treptat: de la vârful munţilor, element ascensional, ce face legătura cu cerul, privirea ajunge în cele din urmă la frunză, element vegetal, fragil, al lumii terestre.

Dacă lumina este în restul operei blagiene un simbol central, constituind chiar începutul creaţiei, în acest text, strălucirea razei determină o desprindere, o cădere: „dar

Scanned with OKEN Scanner

prea e grea povara – / şi frunza cade." Imaginea amurgului care „aţâţă / jăraticul ascuns / sub valul lor subţire de cenuşă" are consecinţe în plan sufletesc, semnificând dorinţa de reînviere a unor pasiuni stinse. Prin tensiunea interioară pe care o transmite, întregul tablou pare o redare în versiune poetică a unor „peisaje în vâlvătăi" (Marin Mincu) ale lui Van Gogh. „Frunza" este o metaforă care poate face trimitere la fragilitatea sufletului uman, care nu mai poate suporta intensitatea pasiunii iniţiale. Culoarea dominantă în acest tablou este roşul, redată fie prin epitetul „buze roşii", fie sugerată de „spuză" şi „jăratic" şi poate semnifica pasiunea arzătoare a unei iubiri apuse.

Ultima strofă se deschide cu interjecţia şi exclamaţia – „O, sufletul!", ce conferă aspectul unei confesiuni, accentuat de prezenţa verbului la persoana I singular – „mi-l ascund". Eul liric doreşte să-şi protejeze sufletul de pasiuni profunde de teama prăbuşirii: „Să mi-l ascund mai bine-n piept / şi mai adânc, / să nu-l ajungă nicio rază de lumină". Verbele la modul conjunctiv susţin prin ideea de probabilitate tensiunea textului.

Ultimul vers al poeziei este un vers liber şi exprimă concluzia: „E toamnă", lăsând deschisă meditaţia despre toamnă ca anotimp sau ca stare sufletească.

În privinţa **elementelor de prozodie**, se remarcă structura astrofică şi ritmul interior al versurilor, ce susţin modernitatea textului blagian.

În opinia mea, opera literară „Amurg de toamnă" de Lucian Blaga exprimă puternice sentimente umane care îşi găsesc reflectarea în natură.

Deoarece sentimentele şi ideile textului sunt exprimate expresiv prin mărcile specifice eului liric, putem afirma că această creaţie poetică aparţine **genului liric**.

Scanned with OKEN Scanner

Doina

Fişier teoretic

Definiţie: Doina este specia genului liric în versuri, specifică poporului nostru, în care sunt exprimate puternice sentimente: de dor, de jale, de tristeţe, de înstrăinare, de regret etc.

Tipologie:

1. **doină populară** – în acest caz prezintă trăsăturile unei creaţii folclorice: autor anonim şi colectiv, caracter oral, sincretic şi tradiţional;
2. **doină cultă** – în această situaţie, autorul preia şi transformă în funcţie de viziunea artistică proprie, unele elemente din opera populară.

Trăsături:

- cuprinde motive literare folclorice ca: legătura om-natură, motivul codrului, al haiducului, motivul dreptăţii etc.
- se deschide cu o formulă tipică;
- elementele de prozodie contribuie la crearea muzicalităţii. În acest sens, este folosit ritmul trohaic, măsura este împerecheată, iar versurile au o măsură de 7-8 silabe; apare şi simetria compoziţională, ca rezultat al paralelismului sintactic;
- este însoţită, de obicei, de o melodie potrivită;
- în funcţie de sentimentul dominant, în strânsă relaţie cu atitudinea omului faţă de aspectele vieţii, există doine: de haiducie, de cătănie, de dragoste, de dor, de înstrăinare, de noroc etc.

Scanned with OKEN Scanner

Planul argumentării pentru conceptul operaţional doina populară / doina cultă

I Introducere

- Prezentarea trăsăturilor literaturii populare (doina populară) / date despre autor şi operă (doina cultă)
- Includerea textului în literatura populară (doina populară) / încadrarea textului în creaţia poetului (doina cultă)
- Enunţarea trăsăturilor doinei populare / culte

II Cuprinsul

- Tema textului
- Încadrarea textului în genul liric, specia doină populară / cultă
- Explicaţia titlului
- Ilustrarea trăsăturilor doinei populare / culte cu secvenţe poetice semnificative din opera studiată
  a. apariţia eului liric exemplificată prin mărcile specifice prezente în text
  b. structura specifică doinei (structura strofică / astrofică, elemente de versificaţie – ritm, rimă, măsură, vers liber, vers alb etc.)
- Relevarea ideilor, sentimentelor desprinse din text şi comentarea mijloacelor artistice folosite de poet
- Rolul elementelor de versificaţie în ansamblul textului

III Încheiere

- Exprimarea unei opinii referitoare la semnificaţia textului
- Concluzii

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Doină populară

„Frunză verde magheran...“ (manual Corint)

Folclorul reprezintă o componentă fundamentală a culturii unui popor, fiind prima sa formă de manifestare artistică. El „trebuie să ne arate cum se răsfrâng în sufletul poporului de jos diferitele manifestaţii ale vieţii, cum simte şi gândeşte el să fie sub influenţa ideilor, credinţelor, superstiţiilor moştenite din trecut, fie sub aceea a impresiilor pe care i le deşteaptă împrejurările în fiecare zi.“ (Ovid Densuşianu, *Folclorul. Cum trebuie înţeles*)

Aceste aspecte sunt relevate şi de **doina populară** „Frunză verde magheran...“, cunoscută şi sub numele de „Mehedinţeanul“. Ea a fost culeasă de Vasile Alecsandri şi inclusă în volumul „Poezii populare ale românilor“, publicat în anul 1852.

Fiind o **creaţie populară**, are toate trăsăturile acesteia: autorul este **anonim** şi **colectiv**, deoarece doina este rezultatul sensibilităţii mai multor creatori; a circulat pe **cale orală** din cele mai vechi timpuri; are un caracter **sincretic**, fiind însoţită de o melodie adecvată. Caracterul tradiţional rezidă în temele şi motivele abordate, limbajul poetic şi elementele de prozodie specifice.

Doina este specia genului liric în versuri, specifică poporului nostru, în care sunt exprimate în mod direct puternice sentimente: de dor, de jale, de tristeţe, de înstrăinare, de regret etc. În funcţie de acestea, există doine: de haiducie, de cătănie, de dragoste, de dor, de înstrăinare, de noroc etc. Ele se deschid, de obicei, cu o formulă tipică, iar elementele de prozodie contribuie la crearea muzicalităţii. În acest sens, este folosit ritmul trohaic, măsura este

Scanned with OKEN Scanner

împerecheată, iar versurile au o măsură de 7-8 silabe. Este însoţită, de obicei, de o melodie potrivită.

Ţinând cont de sentimentele transmise, „Frunză verde magheran...“ este o doină de haiducie. Tema textului o constituie lupta haiducului pentru dreptate socială, în care se implică pe tot parcursul vieţii sale.

Textul are un caracter confesiv, autorul anonim exprimându-şi prin intermediul eului liric puternice sentimente: dorinţa de libertate şi de dreptate, puterea de sacrificiu etc. Mărcile lexico-gramaticale prin care se evidenţiază acesta sunt: verbele şi pronumele de persoana I şi a II-a singular: „sunt născut“, „şi-s scăldat“, precum şi limbajul artistic.

Compoziţional, textul este format din şase strofe cu număr variabil de versuri. Incipitul operei reia titlul: „Frunză verde magheran“, constituindu-se într-o formulă introductivă specifică doinei. Ea are rol în crearea unei simetrii la nivelul textului, sporirea muzicalităţii, dar şi în captarea atenţiei cititorului.

Prima strofă prezintă originea haiducului: „Sunt născut pe frunzi de fag“, „Şi-s scăldat de mic în Olt“, „Şi-s frecat cu busuioc“. Toate aceste ritualuri ancestrale prefigurează relaţia puternică dintre om şi natură, având un rol esenţial în conturarea personalităţii voinicului şi a destinului său special: „Ca să fiu la lume drag“, „Să mă fac viteaz de tot“, „Să am zile cu noroc“. Expresivitatea secvenţei lirice este dată de folosirea unei forme artistice a superlativului absolut: „viteaz de tot“, prezenţa epitetului „zile cu noroc“, a repetiţiei şi a enumeraţiei „şi-s scăldat“, „şi-s frecat“ şi a diminutivului „voinicel“.

A doua strofă marchează trecerea la o altă etapă a existenţei tânărului, care, detaşându-se de părinţi, încearcă să-şi urmeze chemarea, aceea de a deveni haiduc în Munţii Mehedinţi: „Ş-am ajuns un voinicel / Cu inima de oţel“. Epitetul metaforic „inima de oţel“ sugerează curajul şi bărbăţia, însuşiri pe care le pune în slujba dreptăţii. Plasarea acestuia în relaţie cu diminutivul „voinicel“ subliniază faptul că, în ciuda vârstei fragede, el este gata să se implice în luptă.

Strofa următoare debutează cu interjecţia „Aoleu!“, urmată de exclamaţia retorică „ce foc de dor!“ şi realizează

Scanned with OKEN Scanner

trecerea către partea a doua a doinei, prin care haiducul îşi manifestă bucuria şi speranţa că va putea lupta alături de pandurii lui Tudor Vladimirescu. Se remarcă aici forma inversată „veni-va", specifică literaturii populare, precum şi apelativul „badea Tudor", prin care tânărul îşi exprimă afecţiunea faţă de domnitor, recunoscându-i în acelaşi timp autoritatea.

Strofa a patra debutează cu expresia „frunză verde păducel" şi pune în evidenţă calităţile deosebite ale haiducului maturizat datorită experienţelor prin care a trecut. În acest sens, autorul foloseşte ca figură de stil sugestivă repetiţia, ce ilustrează gradat aceste trăsături: curajul, priceperea în mânuirea armelor, rapiditatea în luptă şi spiritul de sacrificiu: „Un şoiman mehedinţel, / Care ştie să chitească / Rândunica s-o lovească, / Şi mai ştie de călare / Să se lupte-n fuga mare. / Şi mai ştie să înoate / Vâslind Dunărea din coate". Discursul liric suferă aici o modificare prin trecerea de la persoana I la persoana a III-a, generalizând condiţia haiducului.

Ultima strofă se deschide cu aceeaşi exclamaţie retorică prin care este marcat şi sfârşitul primei părţi („Aoleo! Aoleo! mă arde focul"), poezia căpătând astfel unitate compoziţională. Tensiunea lirică atinge aici cote maxime, exprimând dramatismul unor sentimente: entuziasmul şi nerăbdarea voinicului de a participa la luptă alături de Tudor.

Elementele de prozodie sunt specifice şi ele unei doine populare: măsura versurilor este de 7-8 silabe, rima împerecheată iar ritmul trohaic. Se remarcă prezenţa unor forme populare („frunzi",„maica", „badea"), a diminutivului „voinicel" şi a motivelor folclorice: comuniunea om-natură, motivul codrului, motivul norocului. Ele sunt puse în evidenţă prin procedee specifice creaţiei populare: paralelismul sintactic, acumulările verbelor, gradarea ascendentă a sentimentelor.

În opinia mea, „Frunză verde magheran..." exprimă într-o manieră expresivă sentimente puternice de entuziasm, forţă sufletească, voinţă şi capacitate de sacrificiu, care pot fi extrapolate la nivelul întregului popor.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Octavian Goga

„Doina" (manual Corint)

Ţinând cont de caracterul popular, profunzimea sentimentelor exprimate, elementele de prozodie, modalităţile de realizare artistică, putem afirma că „Frunză verde magheran..." este o **doină de haiducie**.

Imaginea personalităţii artistice a lui Octavian Goga este completată de apariţia volumului „Din umbra zidurilor" (1913) ce se distinge prin prezenţa frecventă a notelor liricii intime. Relevantă în acest sens este poezia „Doina" inclusă în volumul menţionat.

Specifică poporului român, **doina** este o specie a **genului liric** ce se remarcă prin **complexitatea** sentimentelor transmise în **mod direct** de către autor, trăirile exprimate fiind accentuate uneori de motivul legăturii omului cu natura. **Lirismul** textului este sporit de prezenţa **eului liric** marcată de diversitatea **figurilor de stil** şi a **imaginilor artistice**. Aparţinând genului liric, doina este structurată în versuri, grupate, de regulă, în strofe a căror muzicalitate este conferită de **elementele de versificaţie** (ritm, rimă, măsură).

Spre deosebire de doina populară, operă a mai multor creatori talentaţi din popor, în cazul doinei culte autorul este individual şi cunoscut, universul poetic conturat fiind strâns legat de viziunea acestuia. Astfel, prin intermediul poeziei *Doina* autorul aduce un omagiu acestei frumoase creaţii literare, aspect ce constituie şi **tema textului**. Sentimente dominante în text sunt admiraţia profundă faţă de creaţia poetică şi dorinţa durabilităţii acesteia, aspect ce încadrează opera în specia literară **doină cultă**.

Scanned with OKEN Scanner

Poetul este convins că singura în măsură să exprime multitudinea şi profunzimea trăirilor umane este doina, tocmai de aceea **titlul** este omonim şi apare redat printr-un substantiv articulat ce reliefează ataşamentul faţă de această realizare artistică.

Textul este structurat în **două secvenţe poetice** care ilustrează principalele idei: preţuirea doinei şi dorinţa durabilităţii acesteia. Încă din **partea incipientă** a textului doina apare personificată „...plânge sus pe culme", sugerând jalea omului care doreşte să-şi înlăture suferinţa cântând „din fluier" în mijlocul naturii liniştite conturate de „pacea codrilor de brazi". Cântecul doinei ce se stinge „încet-încet" sugerează sentimente de tristeţe resimţite atât de om, cât şi de natură: „Şi-adormi pierdută-n tremurarea / Oftării blânde din brădet". Epitetul situat în inversiune poetică „meşteră cântare" relevă atât ideea că doina poate alina dezamăgirile românului, cât şi faptul că este în măsură să redeştepte conştiinţa naţională deoarece ea aduce ceva „Din taina vremii de demult", declanşând sentimente legate de trecutul zbuciumat al poporului român.

O dată cu lăsarea nopţii cântecul doinei dispare, moment ce generează o stare de reflecţie a eului liric asupra acestei frumoase specii: „Cum te-ai topit acum în noapte, / Eu stau cu inima la sfat", anticipând incertitudinile acestuia cu privire la trăinicia cântecului popular. Îndoiala este accentuată de prezenţa interogaţiei retorice: „În care brad, de care creangă / Plânsoarea ta s-a aninat...?"

Cea de-a doua secvenţă lirică ilustrează dorinţa eului liric ca doina să reziste trecerii timpului, deoarece este singura în măsură să exprime semnificativ bogăţia sufletească a omului din popor. În final, optimismul poetului este relevat de convingerea că prin doină se accentuează specificul naţional, iar valoarea ei va fi sesizată peste tot în lume: „Şi-o lume-ntreagă va începe / Să plângă cu durerea ta".

Deşi finalul este optimist, totuşi rima încrucişată imperfectă, măsura versurilor de nouă silabe şi ritmul amfibrahic imprimă o tonalitate tristă operei.

Scanned with OKEN Scanner

Din punctul meu de vedere semnificaţia textului constă în faptul că, indiferent de momentele vieţii, fiecare om se poate regăsi mai mult sau mai puţin în cântecul doinei.

Prin **„vocea" eului liric** ce exprimă variate sentimente de dragoste, preţuire şi admiraţie, **elementele de prozodie** folosite şi modalităţile de realizare artistică, putem afirma că textul menţionat este o **doină cultă.**

Scanned with OKEN Scanner

Nuvela

Fişier teoretic

Definiţie: Nuvela (fr. *nouvelle*, it. *novella*) este specia genului epic în proză, de dimensiuni cuprinse între schiţă şi roman, cu un conflict epic concentrat, interesul naratorului fixându-se asupra personajului, surprins în evoluţie, în mediul său de viaţă. De obicei, naratorul are o perspectivă obiectivă asupra întâmplărilor narate.

Trăsături:

- este o operă epică, prezentând trăsăturile acesteia: autorul îşi exprimă în mod indirect ideile şi sentimentele prin intermediul acţiunii şi al personajelor, „vocea" care relatează întâmplările este naratorul, sunt prezenţi indicii spaţio-temporali, modul de expunere predominant este naraţiunea ce alternează cu descrierea şi dialogul
- are o construcţie riguroasă;
- naraţiunea se desfăşoară liniar, cronologic;
- acţiunea este mai dezvoltată decât a schiţei, pusă pe seama unor personaje a căror personalitate se dezvăluie dintr-un conflict puternic;
- relaţiile spaţio-temporale sunt, de regulă, precizate, ceea ce conferă impresia de verosimilitate;
- interesul naratorului se focalizează asupra personajului şi mai puţin pe acţiunea propriu-zisă;
- relatarea se realizează, de obicei, la persoana a III-a, din perspectiva unui narator omniscient.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ioan Slavici

„Popa Tanda"
Rezumat (manual Humanitas)

Trandafir este preot în satul natal, Butucani, dar se poartă aspru cu sătenii, fapt ce-i determină pe aceştia să ceară protopopului să fie transferat.

Preotul este mutat în satul Sărăceni, loc în care, deşi existenţa oamenilor este foarte grea, aceştia nu fac nimic pentru a prospera. Din acest moment dorinţa preotului este să reuşească să schimbe mentalitatea oamenilor, îndemnându-i la muncă.

Prima slujbă a preotului Trandafir se constituie într-un discurs ce relevă importanţa muncii şi a hărniciei. Auditoriul este încântat de spusele acestuia, dar nu-şi schimbă vechile obiceiuri şi continuă să nu muncească.

În următoarea duminică nu mai vine nimeni la slujbă, iar preotul decide să-i viziteze pe oameni pentru a susţine schimbarea. Nici această metodă nu dă însă roade.

Constatând că vorba bună nu a avut efectul dorit, preotul devine acid, trecând la ceartă, apoi la batjocură. Drept rezultat, sătenii îl poreclesc popa Tanda, deoarece consideră că-şi răceşte gura fără rost.

Dar timpul trece şi părintele observă cu îngrijorare că propria gospodărie ajunge o ruină, ca şi biserica, de altfel. Ba mai mult, familia devine mai numeroasă fiindcă soţia mai naşte un copil.

După o perioadă de agitaţie şi frământări, preotul decide să se ocupe de gospodăria lui şi să facă abstracţie de săteni. Îşi renovează casa, îşi face gard, îşi cultivă grădina, apoi pământurile, casa lui devenind în scurt timp înfloritoare.

Scanned with OKEN Scanner

Spiritul pragmatic al preotului se dezvoltă întrucât se apucă de împletit lese, fiind ajutat de un vecin.

Starea îmbelşugată datorată efortului personal este observată de săteni care adoptă aceeaşi atitudine: munca. În scurt timp satul prosperă, oferind vizitatorilor privelişti demne de admirat.

În final, preotul Trandafir, ajuns la vârsta deplinei maturităţi, este înconjurat de familie, admirat şi respectat de cei din jur.

Planul argumentării pentru conceptul operaţional nuvelă

I Introducere

- Contextul operei – apariţia şi încadrarea acesteia în creaţia scriitorului
- Enunţarea trăsăturilor nuvelei – definiţie şi trăsături

II Cuprinsul

- Tema operei
- Opera epică
- Prezentarea acţiunii pe momentele subiectului operei literare
- Coordonatele spaţio-temporale
- Moduri de expunere
- Prezentarea sumară a trăsăturilor personajului principal

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale privind semnificaţiile textului
- Formularea concluziilor

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ioan Slavici

„Popa Tanda"

Apartenență la specia *nuvelă*

Ioan Slavici „e înainte de toate un autor pe deplin sănătos în concepţie", apreciere formulată de Eminescu odată cu apariţia volumului „Novele din popor". Latura moralistă a scrierilor sale este evidentă: autorul critică anumite defecte şi oferă cititorilor numeroase modele de conduită. Astfel de aspecte sunt prezente şi în nuvela *Popa Tanda*, **specie epică în proză, situată** ca dimensiune şi amploare a subiectului **între schiţă şi roman**, cu **un singur fir narativ** ce prezintă **un conflict bine conturat. Interesul naratorului** se focalizează asupra caracterizării complexe a **personajului** surprins în diverse ipostaze.

Tema operei constă în puterea exemplului personal care-i poate determina pe cei din jur să adopte o atitudine pozitivă.

Fiind o specie a genului epic, autorul îşi exprimă ideile şi sentimentele în mod **indirect** prin intermediul naratorului şi al personajelor care participă la acţiune, aceasta putând fi structurată pe **momentele subiectului** operei literare.

În **expoziţiune,** este prezentat părintele Trandafir, fiul dascălului Pintilie din Butucani, sat cu oameni harnici şi inimoşi. Ajuns preot în satul natal, Trandafir este în permanent dezacord cu sătenii, ei considerându-l aspru la judecată. De aceea, enoriaşii cer protopopului schimbarea preotului Trandafir, motiv pentru care acesta este transferat în Sărăceni. Imaginea sărăcăcioasă a satului îl dezamăgeşte profund: „Gardurile sunt de prisos fiindcă n-au ce îngrădi; uliţă este satul întreg." Nici biserica nu arată prea bine, deşi se află pe cel mai înalt loc din sat, aceasta fiind „o grămadă de gropi bătrâne".

Scanned with OKEN Scanner

Intriga este declanşată de hotărârea fermă a preotului de a rămâne în Sărăceni pentru a schimba mentalitatea locuitorilor.

Modul în care preotul acţionează cu scopul de a-i determina pe săteni să prospere prin muncă, se constituie în **desfăşurarea acţiunii**.

În fază incipientă părintele le ţine „predici", dar sătenii se plictisesc repede şi nu mai vin la biserică. Preotul nu clachează în acţiunea sa şi începe să-i viziteze pe oameni pentru a-i determina să se schimbe. Nici această metodă nu are succes, de aceea trece la ceartă, apoi la batjocură. Ocara devine reciprocă, în ultimă instanţă oamenii apelând la protopop pentru a cere schimbarea lui „popa Tanda", poreclit astfel de săteni. Protopopul nu le dă dreptate sătenilor, părintele Trandafir rămâne în Sărăceni, fiind preocupat în continuare de găsirea unei soluţii. Observă că locuinţa sa a ajuns o ruină şi începe să o renoveze, îşi cultivă grădina, apoi pământurile. Într-o perioadă scurtă gospodăria este de nerecunoscut, devenind înfloritoare. Se gândeşte să împletească lese, ajutat de un vecin, şi le vinde la târg, obţinând bani necesari pentru un trai decent.

Atitudinea sa este adoptată mai întâi de vecinul Marcu şi ulterior de ceilalţi săteni care doresc o viaţă prosperă, moment ce fixează **punctul culminant** al operei.

Puterea exemplului personal este singura şi cea mai potrivită modalitate de a-i face pe oameni să muncească. Satul aproape şters, sugestiv numit Sărăceni, a devenit o aşezare cu oameni muncitori şi bogaţi, noua sa imagine constituind **deznodământul** nuvelei.

Coordonatele temporale sunt vag prezentate, faptele derulându-se în ordine cronologică: din momentul în care preotul Trandafir părăseşte satul Butucani până când, ajuns în Sărăceni, reuşeşte să-l transforme într-o zonă îmbelşugată.

În ceea ce priveşte **spaţiul** desfăşurării acţiunii, acesta este reprezentat de mediul rural transilvănean, ce cuprinde atât sate bogate (Butucani) cât şi sate nevoiaşe, precum Sărăceni. Însă, graţie efortului colectiv, şi acestea din urmă pot deveni înfloritoare.

Scanned with OKEN Scanner

Fiind o specie a genului epic, în nuvela „Popa Tanda" modul de expunere predominant este **narațiunea** care interferează cu descrierea (prezentarea imaginii celor două sate) și cu **dialogul**, un autentic mijloc de caracterizare a personajelor.

Personajul principal al nuvelei este părintele Trandafir surprins în evoluție: de la preotul novice, la omul cu experiență în finalul textului, iubit și respectat de consăteni, pentru că a reușit să le ofere un trai mai bun, prin efort susținut.

În opinia mea, scriitorul se dovedește un bun cunoscător al psihologiei umane prin felul în care își construiește personajele. Părintele Trandafir ilustrează astfel tipul omului ingenios, inteligent și perseverent, care reușește să-i determine pe cei din jur să adopte o atitudine constructivă.

Opera literară „Popa Tanda" este o **nuvelă**, deoarece întrunește trăsăturile speciei: este scrisă în **proză**, **interesul naratorului** se concentrează asupra **personajului**, **acțiunea** se desfășoară pe un **singur fir narativ**, ce conturează diverse **conflicte**.

Planul redactării pentru caracterizarea personajului de nuvelă

I Introducere

- Date despre autor și operă
- Stabilirea tipului de personaj și includerea în operă

II Cuprinsul

- Precizarea mijloacelor de caracterizare utilizate de autor (directe, indirecte)
- Numirea trăsăturilor personajului ilustrate cu scene semnificative din opera dată
- Precizarea relațiilor dintre personajul menționat și celelalte personaje din text

III Încheiere

- Formularea opiniei personale cu privire la personajul menționat

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ioan Slavici

„Popa Tanda"
Caracterizarea personajului principal

Ioan Slavici a scris comedii şi drame istorice, dar partea reprezentativă a creaţiei sale rămâne nuvelistica. Bun observator al psihologiei umane, a reuşit să ofere numeroase modele de comportament, pornind de la ideea că literatura poate deveni o sursă de educaţie.

Un astfel de model este reprezentat de popa Tanda din nuvela omonimă, **personaj principal**, deoarece participă activ la toate momentele acţiunii.

Părintele Trandafir este **caracterizat direct** atât **de către narator** cât şi **de alte personaje**, iar **faptele, întâmplările** la care participă, **relaţiile cu celelalte personaje** constituie puncte de reper în **caracterizarea indirectă**.

Încă din partea incipientă a textului este **caracterizat direct de către narator**, modalitate prin care ni se oferă informaţii legate de statutul social şi originea sa: preot în satul natal, Butucani, este unul dintre cei doi copii ai dascălului Pintilie.

Trăsăturile pozitive ale preotului Trandafir, un model de virtute, sunt prezentate sumar: priceput, calculat, deoarece „vorbeşte drept şi cumpănit" şi nu în ultimul rând un om pregătit datorită faptului că „a învăţat multă carte".

Din nefericire, fiind „greu la vorbă" şi „aspru la judecată" declanşează nemulţumirea ţăranilor din Butucani care solicită protopopului transferul într-un alt sat, în urma demersurilor acestora ajungând în Sărăceni, nu întâmplător numit astfel: „Sărăcenii?[...] Ici o casă, colo o casă... tot una câte una..."

Scanned with OKEN Scanner

Portretul moral este completat de atitudinea pe care o adoptă părintele Trandafir odată cu sosirea în Sărăceni. Decizia de a rămâne acolo, în ciuda situaţiei precare a satului, ilustrează demnitatea şi ambiţia preotului de a găsi soluţii în vederea schimbării înfăţişării locurilor. Metodele folosite sunt diverse: ţine slujbe interesante, îşi vizitează enoriaşii, le dă sfaturi, dovedindu-şi firea răbdătoare, însă fără niciun rezultat. Nu clachează în hotărârea sa, chiar dacă este nevoit să-i certe sau să-i batjocorească pe oameni, această atitudine având, evident, scop mobilizator. Din păcate, încercările preotului sunt greşit percepute de către oameni, care devin ostili faţă de acesta.

Părintele Trandafir nu se descurajează şi se gândeşte să ofere exemplul personal prin renovarea locuinţei şi obţinerea unei gospodării îmbelşugate. Cu ajutorul acestei modalităţi reuşeşte să-i facă pe săteni să se implice în transformarea propriei gospodării, în final fiind acceptat şi apreciat atât de aceştia, cât şi de călătorii ce ajung în zonă.

Obstacolele întâmpinate în realizarea obiectivului propus sunt numeroase, însă depăşirea acestora relevă ambiţia şi consecvenţa preotului Trandafir care, ajuns la vârsta maturităţii depline, este înconjurat şi respectat de întreaga familie şi de comunitate.

Atitudinea ţăranilor din Sărăceni faţă de preotul Trandafir este conturată cu ajutorul antitezei: dacă la început consideră că „popa e omul dracului!“, la final aceştia sunt impresionaţi de transformarea radicală a satului ca urmare a efortului depus de părinte, afirmând că acesta este „omul lui Dumnezeu“.

Caracterizarea prin nume constituie o altă modalitate de prezentare a personajului, vorbele preotului fiind considerate de către săraceni o „tăndălitură“, adică o pierdere de vreme ,drept care este numit „popa Tanda“.

În opinia mea, părintele Trandafir reprezintă un model de comportament ce ilustrează ideea că o viaţă prosperă este întemeiată pe muncă şi efort personal.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Fănuş Neagu

„Dincolo de nisipuri"
Rezumat (manual Corint)

În anul 1946, un sat de câmpie din Bărăgan, din apropierea râului Buzău, se confruntă de peste doi ani cu o secetă cumplită. Unul dintre săteni, Şuşteru, se trezeşte într-o zi la amiază şi încearcă să-şi potolească pofta de tutun cu un smoc de iederă. El îşi dă seama că nevasta, copiii şi soacra lipsesc şi se gândeşte că au plecat în sat după mâncare. Începe să reflecteze la un vis în care i s-a părut că a plouat şi i-a înverzit grădina de zarzavat, semn că lipsa apei începe să se răsfrângă până în profunzimile fiinţei. Are o mare poftă să mănânce lăptuci, ceea ce nu este însă posibil. Ieşind în drum, se întâlneşte cu dascălul satului, despre care se spune că şi-a pierdut minţile din cauza foametei. Coboară spre albia râului şi zăreşte un călăreţ ce se apropie în goană de sat. Călăreţul îi face semn lui Şuşteru că a plouat la munte şi vine Buzăul.

Dacă la început nu-şi dă seama ce se întâmplă, după ce se dezmeticeşte, îşi scoate luntrea din şopron, îşi curăţă şanţurile şi se pregăteşte pentru venirea apei mult visate. Îi implică şi pe săteni, devenind un fel de lider, deoarece el a fost cel care a primit vestea de la călăreţ. Oamenii vin pe malul gârlei pentru a desfunda intrarea şanţurilor, în timp ce femeile îşi protejează copiii, ca şi cum valurile pot năvăli în orice clipă. Spre seară, ei îşi pierd răbdarea şi, la îndemnul lui Şuşteru îşi pun urechea la pământ pentru a auzi venirea apei. Cum pământul rămâne tăcut, formează o ceată de douăzeci de călăreţi şi pornesc în căutarea ei, crezând că a fost oprită de morarii din satele de mai sus. Pe drum, doi cai mor epuizaţi, dar ceilalţi îşi continuă drumul. Ajungând la

Scanned with OKEN Scanner

prima moară, constată că iazul acestora este gol şi cred că apa fusese oprită de mai sus. Şuşteru îi îndeamnă să meargă şi la a doua, dar aici oamenii găsesc aceeaşi situaţie. Dezamăgiţi, ei îl părăsesc.

Deşi rămas singur, Şuşteru nu renunţă la căutarea apei, având impresia că aceasta este foarte aproape de el.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Fănuş Neagu

„Dincolo de nisipuri"

Apartenenţă la specia *nuvelă*

Fănuş Neagu este un scriitor contemporan a cărui operă „ne dă o imagine a vitalităţii individului şi sugerează freamătul existenţei comune (...), fiind semnul unui instinct artistic superior". (Eugen Simion, *Scriitori români de azi*). Proza sa, inspirată în mare parte din lumea Bărăganului şi din tărâmurile natale ale Brăilei, se distinge printr-un limbaj expresiv. Astfel de aspecte se regăsesc şi în opera literară „Dincolo de nisipuri", publicată în volumul „Cantonul părăsit", primul dintre cele două volume de nuvele ale autorului. Ea întruneşte toate notele definitorii ale unei nuvele deoarece este o **specie epică în proză, situată** ca dimensiune şi amploare a subiectului **între schiţă şi roman**, cu **un singur fir narativ** ce prezintă **un conflict bine conturat. Interesul naratorului** se focalizează asupra **personajului principal** şi nu pe acţiune. Celelalte personaje, prezentate în mediul lor de viaţă, sunt caracterizate succint, în funcţie de contribuţia lor la acţiune.

Tema o constituie confruntarea oamenilor dintr-un sat din Bărăgan cu o secetă cumplită care-i transformă, făcându-i să aibă reacţii neobişnuite şi să creadă în miraje. De altfel criticul literar Nicolae Balotă observase că în creaţia lui Fănuş Neagu, „câmpia (...) stă sub zodia unei aşteptări a apelor fertilizatoare" (Eugen Simion, *Scriitori români de azi*)..

Prima notă definitorie a operei „Dincolo de nisipuri" este caracterul **epic.** Astfel, autorul îşi exprimă în mod indirect ideile şi sentimentele prin intermediul personajelor şi al acţiunii. Aceasta se constituie pe **momentele subiectului.**

Scanned with OKEN Scanner

Expoziţiunea fixează **timpul,** anul 1946, „an de secetă cumplită", şi **spaţiul**, care nu se precizează direct, dar poate fi un sat din Bărăgan, din apropierea râului Buzău. Este prezentat **personajul principal** Şuşteru, care se trezeşte la amiază şi încearcă să-şi potolească pofta de tutun cu un smoc de iederă. El îşi dă seama că nevasta, copiii şi soacra lipseau şi se gândeşte că au plecat în sat după mâncare. Începe să se gândească la visul pe care-l avusese şi în care se făcea că plouase şi îi înverzise grădina de zarzavat. Avea o mare poftă să mănânce lăptuci, ceea ce nu era însă posibil datorită secetei care dura de doi ani. Iese în drum şi se întâlneşte cu dascălul satului, despre care se spunea că şi-ar fi pierdut minţile din cauza fometei. Coborând spre albia râului, zăreşte un călăreţ care-l anunţă că a plouat la munte şi vine Buzăul. Acest moment îl constituie **intriga**, deoarece declanşează atât reacţiile lui Şuşteru, cât şi ale celorlalţi săteni. **Desfăşurarea acţiunii** cuprinde pregătirile pentru întâmpinarea apei mult dorite: oamenii vin pe malul gârlei pentru a desfunda intrarea şanţurilor, în timp ce femeile îşi protejează copiii, ca şi cum valurile ar putea năvăli în orice clipă. Spre seară, ei îşi pierd răbdarea şi, la îndemnul lui Şuşteru, pornesc în căutarea ei, crezând că fusese oprită de morarii din satele de mai sus. Pe drum, doi cai mor epuizaţi, dar călăreţii îşi continuă drumul. Ajungând la prima moară, şi apoi la cea de-a doua, ei constată că iazul acestora era gol şi de aceea cred că apa fusese oprită de mai sus. Dezolaţi de imaginea „jgheaburilor pline până la jumătate cu ţărână", oamenii îl părăsesc pe Şuşteru. Acesta constituie **punctul culminant**, pentru că, deşi rămas singur, el nu renunţă la căutarea apei „simţind mereu în faţă răcoarea valurilor." **Deznodământul** ilustrează forţa personajului, care crede cu tărie în împlinirea visului său.

O altă trăsătură a nuvelei este prezenţa unui **număr mai mare de personaje** decât în schiţă. În text există personaje individuale şi colective. Cele individuale sunt **principale**: Şuşteru, secundare: dascălul sau episodice: călăreţul şi moşul. Sătenii nu au individualitate, constituind un personaj

Scanned with OKEN Scanner

colectiv. Călăreţul are o valoare simbolică, deoarece întruchipează speranţa oamenilor că seceta se va sfârşi.

Şuşteru se detaşează de celelate personaje, fiind **individualizat**, în mod indirect, atât prin intermediul trăirilor sale interioare, cât şi al reacţiilor exterioare.

Nararea evenimentelor, deşi se face la persoana a III-a, este realizată din perspectiva trăirilor şi obsesiilor sale.

Fiind o specie a genului epic, modul de expunere predominant este **naraţiunea** care interferează cu **descrierea**, cu rol în crearea unei atmosfere subiective, misterioase şi cu **dialogul**, ce sporeşte dramatismul întâmplărilor. Apare şi **monologul interior**: „– E nebun ... omoară calul dacă o ţine tot aşa până la pod .“

În opinia mea, această operă literară ilustrează dorinţa omului de a crede cu putere într-un ideal şi de a lupta până la capăt în speranţa împlinirii acestuia.

Prin caracterul **epic**, acţiunea organizată pe **un singur fir epic**, **numărul** mare de **personaje**, dintre care se detaşează **protagonistul**, **conflictul puternic**, „Dincolo de nisipuri“ de Fănuş Neagu are toate notele definitorii ale unei **nuvele**.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Fănuş Neagu

„Dincolo de nisipuri" - Şuşteru
Caracterizarea personajului principal

Opera lui Fănuş Neagu „ne dă o imagine a vitalităţii individului şi sugerează freamătul existenţei comune (...), fiind semnul unui instinct artistic superior" (Eugen Simion). Inspirată în mare parte din lumea Bărăganului şi din tărâmurile natale ale Brăilei, proza sa se remarcă printr-un limbaj sugestiv.

Nuvela „Dincolo de nisipuri" a dat numele volumului apărut spre finalul anului 1962. Ea prezintă confruntarea oamenilor dintr-un sat din Bărăgan cu o secetă cumplită care-i transformă, făcându-i să aibă reacţii neobişnuite şi să creadă în miraje. De altfel criticul literar Nicolae Balotă observase că în creaţia lui Fănuş Neagu, „câmpia (...) stă sub zodia unei aşteptări a apelor fertilizatoare".

Acţiunea angrenează personaje variate ca tipologie. În funcţie de gradul de implicare, există personaje individuale: principale (Şuşteru), secundare (dascălul), episodice (călăreţul vestitor) şi colective (sătenii, călăreţii plecaţi în căutarea apei).

Cel care se detaşează în rândul sătenilor este Şuşteru, **personajul principal,** deoarece participă activ la toate momentele acţiunii. El este **caracterizat direct** atât **de către narator** cât şi **de alte personaje**, iar **întâmplările** la care participă, **relaţiile cu celelalte personaje, gândurile şi zbuciumul său interior** constituie puncte de reper în **caracterizarea indirectă.**

Încă de la început este **caracterizat direct de către narator**, modalitate prin care ni se oferă informaţii legate de

Scanned with OKEN Scanner

însuşirile fizice şi de ţinuta vestimentară: era mic şi slab, iar cureaua îi atârna peste pantaloni. „Avea ochii cârpiţi de somn", deşi era trecut de amiază.

Portretul moral al personajului este complex, fiind conturat pe parcursul evenimentelor. Şi în cazul său, seceta produce modificări asupra comportamentului şi viselor pe care le are, de aceea se trezeşte cu o mare poftă să mănânce lăptuci, lucru imposibil de realizat în acel moment. Observă că ceilalţi membri ai familiei nu erau acasă şi gândeşte cu voce tare: „Sunt după mâncare, s-au împrăştiat prin sat ca făina orbilor".

Atitudinea sa se schimbă în momentul în care îşi face apariţia un călăreţ, rod al imaginaţiei sale, ce vesteşte venirea Buzăului. Dacă la început nu-şi dă seama ce se întâmplă, după ce se dezmeticeşte, îşi scoate luntrea din şopron, îşi curăţă şanţurile şi se pregăteşte pentru venirea apei mult visate. Îi implică şi pe săteni, devenind un fel de lider deoarece el fusese cel care primise vestea de la călăreţ. Cum apa întârzie să apară, Şuşteru îi îndeamnă pe aceştia să plece în căutarea ei, bănuindu-i pe morarii din satele de mai sus că o opriseră. Chiar dacă la prima moară, şi apoi la cea de-a doua descoperă că jgheaburile erau uscate, este dispus să meargă mai departe. Forţa sa este evidentă, dovedindu-se perseverent pe tot parcursul drumului. Ceata cu care pornise îl părăseşte când vede că apa nu este găsită, dar el continuă căutarea. Îşi dă seama că este un înfrânt, dar nu cedează, urmărindu-şi singur himera: „Suşteru nu-i chema. Privi luna ce se ofilea pe muchia aceluiaşi deal, ridică braţul fără mâneci şi lovi calul cu dârlogii. Simţea mereu în faţă răcoarea valurilor". Din acest punct de vedere, el poate fi asemănat cu Don Quijote, crezând ca şi acesta cu putere în nişte miraje, deşi realitatea îi oferă semne contrare. Este o fire interiorizată, trăsătură evidenţiată în mod **indirect** prin **monologul interior**. La începutul textului, când desenează o cruce pe pământ, îşi aminteşte de perioada copilăriei când zicea că dedesubt se află un izvor: „Prost mai era în tinereţe!", iar când visează lăptuci: „Se vede treaba (...) că

Scanned with OKEN Scanner

visele se nasc în stomac şi urcă să moară în gură. Bine-ar fi, zău, să nu le aibă omul deloc."

Personalitatea sa se conturează şi **în relaţie cu alte personaje**: faţă de dascăl, are o atitudine tolerantă, de înţelegere, iar pentru săteni se dovedeşte un lider, o autoritate care care îi poate trezi din letargie, insuflându-le forţa de a lupta pentru apa care li se cuvine. În cele din urmă, rămâne singur fiindcă aceştia îşi dau seama că este prins în mreaja unor iluzii şi renunţă să-l mai urmeze.

În opinia mea, autorul construieşte în Şuşteru un personaj simbolic de o mare forţă interioară, alternând modalităţi de construcţie variate. El exprimă drama omului însetat de absolut, care este capabil să lupte până la capăt pentru împlinirea unui vis considerat de ceilalţi iluzoriu.

Scanned with OKEN Scanner

Povestirea

Fişier teoretic

Definiţie: Povestirea este specia genului epic în proză, de dimensiuni reduse, situată între schiţă şi roman, limitată la un singur fapt epic. Interesul naratorului se concentrează asupra acţiunii, aceasta având un caracter insolit sau moralizator.

Un tip special de povestire este **povestirea în ramă** sau **povestirea în povestire,** care constă în încadrarea unei naraţiuni independente într-o altă naraţiune prin procedeul numit **inserţie**.

Trăsături:

- perspectiva narativă este, de obicei, subiectivă, ea aparţinând unui narator-personaj sau martor la evenimentul relatat;
- se acordă o mare importanţă naratorului şi actului narării;
- întâmplarea relatată se situează în trecut şi este readusă în prezent prin intermediul evocării;
- textul poate fi marcat de elementele **oralităţii**: folosirea vocativelor, formulele de adresare, imperativul, enunţurile interogative şi exclamative, interjecţiile, aliteraţia, asonanţa etc.
- **ceremonialul spunerii** constă în folosirea unor elemente care stârnesc interesul ascultătorilor;
- **atmosfera** se referă la anumite strategii ale naratorului care vrea să menţină suspansul în timpul relatării.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Fănuş Neagu

„Târziu, când zăpezile sunt albastre"

Rezumat (manual AII)

Într-o seară de februarie, după o ninsoare năprasnică, Bănică stă de vorbă în cameră, cu Tocănel, cățelul lui. Discuţia începe de la cântecul unui greier care, aflat într-o spărtură a peretelui, îi deranjează pe cei doi.

Ei aud la un moment dat un fâlfâit de aripi, iar băiatul crede că este o vrabie trimisă de cocoşul de lemn, care-l anunţă că a îngheţat în zăpadă. Tocănel îi reaminteşte băiatului călătoria făcută în spinarea cocoşului la cules de nuci în podgorie, dar acesta îi mărturiseşte că l-a minţit. În realitate, a fost în altă parte, în luncă, unde s-a întâlnit cu toţi cocoşii de lemn din sat. Ei au vrut să înveţe douăzeci de puişori să zboare. Cocoşul din curte i-a promis copilului că îl va duce până la nori cu condiţia să nu dezvăluie niciunui om ce vede acolo. El însuşi este implicat în iniţierea puişorilor, luându-i pe aceştia în sân şi dându-le drumul din salcâm. Tocănel este curios dacă a ajuns până la nori, dar Bănică îi spune că nu a putut pentru că nu au fost pe cer în acel moment. Îi promite însă cățelului această călătorie împreună cu albinele din livadă, care mai poartă uneori câte un băiat din floare în floare.

Invidios pe copilul care a luat parte la o experienţă inedită, cățelul îi spune că acest lucru nu este posibil pentru că albinele sunt acoperite de zăpadă. După o mică dispută, cei doi încearcă să găsească o soluţie pentru a le salva atât pe ele, cât şi pe cocoş. Bănică propune să ia roţile căruţului şi să pună soba pe ele pentru a o duce în curte. Acolo încălzeşte cei zece stupi şi apoi se îndreaptă spre poartă,

Scanned with OKEN Scanner

unde se află cocoşul. Eliberat de strânsoarea zăpezii, acesta începe să cânte, dar când băiatul îi adresează o întrebare, nu-i răspunde, probabil, pentru a nu fi auzit de căţel. Bănică îi promite lui Tocănel o plimbare până la nori cu condiţia să apere vrăbiile de viclenia motanului. Apoi se întoarce în odaie şi, obosit, se culcă.

Trezit târziu, vede că ninsoarea continuă şi îşi descoperă urmele. Reîncepe să vorbească cu Tocănel, avertizându-l pe acesta şi pe greierele de sub pat să nu spună mamei sale nimic din ceea ce s-a întâmplat.

Planul argumentării pentru conceptul operaţional povestire

I Introducere

- Contextul operei – apariţia şi încadrarea acesteia în creaţia scriitorului
- Enunţarea trăsăturilor povestirii – definiţie şi trăsături

II Cuprinsul

- Încadrarea textului în gen şi specie
- Tema operei
- Ilustrarea trăsăturilor povestirii cu scene semnificative din opera dată
- Prezentarea acţiunii pe momentele subiectului operei literare
- Moduri de expunere
- Prezentarea sumară a trăsăturilor personajului principal
- Elementele oralităţii (dacă este cazul)

III Încheiere

- Formularea concluziilor
- Exprimarea opiniei personale privind semnificaţiile textului

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Fănuş Neagu

„Târziu, când zăpezile sunt albastre“
Apartenență la specia *povestire*

Publicată în volumul „Caii albi din oraşul Bucureşti“, opera literară „Târziu, când zăpezile sunt albastre“ de Fănuş Neagu este „semnul unui instinct artistic superior“ (Eugen Simion). Ea îmbină planul real cu cel fantastic, dovedind pendularea scriitorului între aceste două formule – „prea terorizat de real pentru a deveni un fantastic pur şi cu un simţ prea puternic al fabulosului, miticului, pentru a fi un prozator rece şi indiferent“ (Eugen Simion).

Opera întruneşte toate notele definitorii ale unei **povestiri** deoarece este o **specie epică în proză**, de dimensiuni reduse, limitată la un singur fapt epic, **interesul naratorului** focalizându-se asupra acţiunii.

Textul este o alegorie pe **tema** copilăriei, întrucât, în imaginaţia copilului, visul devine realitate. Viziunea scriitorului este originală, deoarece el porneşte de la elementele lumii reale pentru a crea o lume imaginară.

Fiind o specie a genului epic, autorul îşi exprimă ideile şi sentimentele în mod **indirect** prin intermediul naratorului şi al personajelor care participă la acţiune, aceasta putând fi structurată pe **momentele subiectului** operei literare. Accentul este pus aici pe acţiune şi pe stările interioare ale copilului, care trăieşte intens experienţe inedite. Întâmplarea prezentată, limitată la un singur fapt epic, dobândeşte astfel un caracter insolit, aceasta fiind una dintre particularităţile povestirii.

Opera debutează cu **expoziţiunea**, ce fixează coordonatele spaţio-temporale: într-o noapte de februarie cu zăpadă şi viscol, un copil pe nume Bănică şi căţelul său, Tocănel, stau în odaie, lângă soba încălzită.

Scanned with OKEN Scanner

Intriga este reprezentată de cântecul greierului, care declanşează dialogul imaginar dintre cei doi. Observăm astfel cum autorul construieşte o lume fantastică, izvorâtă din imaginaţia copilului.

Desfăşurarea acţiunii prezintă întâmplările la care iau parte Bănică şi căţelul. Băiatul începe să-i povestească prietenului său despre călătoria lui împreună cu cocoşul de lemn, în luncă, unde s-a întâlnit cu ceilalţi cocoşi de lemn din sat. Ei voiau să înveţe douăzeci de puişori să zboare. Cocoşul lui i-a promis copilului că-l va duce până la nori cu condiţia să nu dezvăluie niciunui om ce vede acolo. El însuşi este implicat în iniţierea puişorilor, învăţându-i să zboare. Tocănel este curios dacă a ajuns până la nori, dar Bănică îi spune că nu a putut pentru că nu erau pe cer în acel moment. Însă mărturiseşte că se va duce cu el şi cu albinele din livadă, care mai poartă uneori câte un băiat din floare în floare. Destăinuirea băiatului este oprită de intervenţia lui Tocănel care-i spune că acum şi cocoşul de lemn şi albinele au îngheţat. Atunci băiatul pune soba pe roţile căruţului, care se aflau sub pat, şi, pornind prin curte şi prin livadă, le salvează de la îngheţ. Acesta ar putea constitui **punctul culminant** al textului. Încălzeşte cei zece stupi şi apoi se îndreaptă spre poartă, unde se afla cocoşul. Eliberat de strânsoarea zăpezii, acesta începe să cânte, dar când băiatul îi adresează o întrebare, el nu-i răspunde, probabil pentru a nu fi auzit de căţel. Bănică îi promite lui Tocănel o plimbare până la nori cu condiţia să apere vrăbiile de viclenia motanului.

Deznodământul operei îl constituie întoarcerea băiatului în casă. Obosit, se culcă, iar când se trezeşte, vede că ninsoarea nu încetase şi îşi descoperă urmele imaginare în zăpadă. Reîncepe să vorbească cu Tocănel, avertizându-l pe acesta şi pe greierele de sub pat să nu spună mamei sale nimic din ceea ce se întâmplase.

În această operă, **naratorul** textului este omniscient, întrucât evenimentele sunt narate la persoana a III-a: „zăpezile... începură", „ţinu", „primise" etc. Prin relatarea plină de gingăşie şi umor, el subiectivizează însă textul, dovedind înţelegere pentru copil, a cărui imaginaţie depăşeşte graniţele

Scanned with OKEN Scanner

firescului. Visul acestuia, ce se prelungeşte şi în realitate: „«Ehei, zise el, ce-o să mai zburăm noi doi când o ieşi luna plină!»", reprezintă de fapt imaginea transfigurată a copilăriei. Perspectiva abordată este cea a scriitorului adult care se întoarce nostalgic la perioada copilăriei.

Ca **moduri de expunere**, se remarcă **naraţiunea** cu rol în reprezentarea evenimentelor. **Descrierea** fixează coordonatele spaţio-temporale. Întâmplările au loc într-o zi de februarie, iar locul este surprins în dublă ipostază: exterior – „ninsese o zi şi o noapte, iar zăpezile acopereau geamul până la două palme de marginea de sus a cercevelelor" şi interior – odaia caldă, sugerând o atmosferă plăcută, cu miros de cetină, favorizând derularea unor evenimente misterioase. **Dialogul** conferă dinamism evenimentelor şi susţine dimensiunea fantastică a textului. Naturaleţea şi simplitatea limbajului sunt elemente ale artei narative care dau un farmec aparte, prozatorul folosind în acest sens numeroase elemente de **oralitate**: interjecţii: („hei, gata"), verbe la modul imperativ („lasă-l"), vocative („cocoşule"), construcţii interogative („pot să-ţi spun o vorbă?").

Personajele operei sunt Bănică şi căţelul lui, Tocănel. Protagonistul este băiatul, a cărui vârstă nu este indicată. Acesta nu este particularizat nici prin elemente ale portretului fizic, devenind astfel un simbol al tuturor copiilor.

Portretul moral se desprinde indirect din fapte, gesturi, vorbe şi din relaţia cu celelalte personaje. Este inventiv în alegerea numelui căţelului, mereu stăpânit de dorinţa de a se juca, şi dă dovadă de responsabilitate când îi mărturiseşte acestuia că a minţit. În faţa greierului, este impunător: „Hei, ticălosul ăla care cânţi mereu şi-mi strici somnul, dacă vrei să n-o păţeşti, vino cu noi!".

În opinia mea, această operă literară impresionează cititorul prin gingăşia, puritatea şi forţa imaginaţiei specifice vârstei copilăriei.

Prin caracterul epic, acţiunea limitată la un singur fapt epic, numărul redus de personaje, accentul focalizat asupra acţiunii, „Târziu, când zăpezile sunt albastre" de Fănuş Neagu are toate notele definitorii ale unei povestiri.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Fănuş Neagu

„Târziu, când zăpezile sunt albastre"- Bănică

Caracterizarea personajului principal

Publicată în volumul „Caii albi din oraşul Bucureşti", opera literară „Târziu, când zăpezile sunt albastre" de Fănuş Neagu este o alegorie pe **tema** copilăriei.

„Prea terorizat de real pentru a deveni un fantastic pur şi cu un simţ prea puternic al fabulosului, miticului, pentru a fi un prozator rece şi indiferent" (Eugen Simion, *Scriitori români de azi),* scriitorul îşi dovedeşte şi aici viziunea artistică originală, creând o lume imaginară pornind de la elementele lumii reale.

În funcţie de implicarea în acţiune, **personajele** operei spot fi clasificate astfel: principal – Bănică, secundar – căţelul Tocănel şi episodic – greierele.

Protagonistul este **caracterizat direct** atât **de către narator,** cât şi **de alte personaje**, iar **întâmplările** la care participă, **relaţiile cu celelalte personaje, gândurile şi limbajul folosit** constituie puncte de reper în **caracterizarea indirectă.**

Încă din incipitul textului, naratorul îi indică numele – Bănică fără alte precizări suplimentare legate de vârstă sau de trăsăturile fizice ale acestuia. Imprimându-i un caracter de generalitate, autorul face din el un simbol al tuturor copiilor.

Portretul moral se desprinde indirect din fapte, gesturi, vorbe şi din relaţia cu celelalte personaje. În primul rând, îşi dovedeşte **spiritul jucăuş** prin alegerea numelui căţelului: „Iar căţelul, pentru că fusese prins de două ori cu botul într-o cratiţă, primise porecla Tocănel". Sensibilitatea şi **puterea imaginativă** a copilului sunt redate de **naturaleţea exprimării**: „O să-ţi dau vreo două peste bot!". El se lansează într-o aventură inedită, aceea de a ajunge până la nori într-un coş

Scanned with OKEN Scanner

mare „pentru cules miere" cu ajutorul albinelor. **Întâmplările** la care participă contribuie şi ele la **caracterizarea indirectă** a protagonistului. Împreună cu cocoşul său de lemn face o călătorie în luncă, unde asistă la o lecţie de zbor a douăzeci de puişori, fiind îndemnat de către ceilalţi cocoşi să se implice şi el în această activitate: „scoteam câte unul din sân, îl ţineam în palmă o clipă şi pe urmă îl aruncam în aer." Băiatul participă de fapt la o aventură a cunoaşterii, în care este şi iniţiator, dar şi iniţiat. **Curiozitatea, spiritul de aventură** şi **forţa imaginaţiei** sunt trăsături care-i oferă posibilitatea să transgreseze realul: „Era lună şi toţi erau vii, că pe lună, când doarme toată lumea, prind viaţă şi se duc de la o poartă la alta să mai schimbe o vorbă". Prin motivul visului, autorul creează o lume ce reflectă puritatea şi sensibilitatea copilului: „Era lună plină şi ei toţi şedeau roată în jurul salcâmului unde-am stat noi o zi ca să prindem iepuri."

Personalitatea lui Bănică se conturează şi **în relaţie cu alte personaje**: faţă de Tocănel, este **înţelegător**: „Dacă o să m-asculţi mereu, te iau şi pe tine", dar şi **autoritar**: „O să-ţi dau vreo două peste bot". Deşi îl minţise în privinţa locului unde fusese cu cocoşul de lemn, el îi spune în cele din urmă adevărul, dovedindu-se un bun prieten. În faţa greierului, este **impunător**: „Hei, ticălosul ăla care cânţi mereu şi-mi strici somnul, dacă vrei să n-o păţeşti, vino cu noi!".

În construcţia personajelor, scriitorul foloseşte **moduri de expunere** variate: naraţiunea alternând cu descrierea – „şedeau în odaie: Bănică în pat, iar Tocănel lângă uşă, vârât într-un ciorap de lână, căruia băiatul îi deşirase laba, transformându-l astfel într-un costum" şi dialogul: „– Lasă-l, domnule, când îţi spun, şi ieşi afară!". În replicile acestuia, prozatorul foloseşte elemente de oralitate, care contribuie la naturaleţea textului: interjecţii: („hei, gata"), verbe la modul imperativ („lasă-l"), vocative („cocoşule"), construcţii interogative („pot să-ţi spun o vorbă?").

În opinia mea, Bănică este un personaj care-i cucereşte atât pe cei mici, cât şi pe cei mari. El este simbolul copilului pur şi naiv, ce are impresia că totul este posibil, chiar să ajungă până la nori.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihail Sadoveanu

„Balaurul"

Rezumat (manualul All)

Plasat pe malul râului Moldova, trainic precum o cetate, ospitalier şi spaţios, Hanu Ancuţei oferă călătorilor belşug, dar şi siguranţă.

Călătorii poposesc cu plăcere la han, relatând întâmplări inedite sau bucurându-se de cântecele lăutarilor. Comisul Ioniţă, dornic de călătorii şi de voie bună, cere încuviinţarea auditoriului de a istorisi o întâmplare nemaiauzită. Moş Leonte, zodierul, pregătit să asculte povestirea comisului, spune că este convins că nu există în altă parte atmosferă mai plăcută şi mai relaxantă ca cea prezentă la han, amintindu-i tinerei gazde, Ancuţa, că o singură dată în viaţă s-a temut îngrozitor. Hangiţa îşi dă seama că este vorba de întâmplarea când moş Leonte a văzut întâia oară balaurul.

Drumeţii care au auzit faptul neobişnuit se arată neîncrezători şi curioşi, iar moş Leonte nu stă prea mult pe gânduri şi îşi începe povestirea. El spune că întâmplarea s-a petrecut în vremea tinereţii sale, în satul Tupilaţi. Acolo a locuit un mare boier, Nastasă Bolomir, un om foarte aspru care s-a purtat groaznic cu primele două neveste, drept pentru care acestea au murit în scurt timp. Boierul s-a căsătorit a treia oară cu Irinuţa, o adolescentă volubilă şi dornică de viaţă. În timp ce boierul a devenit tot mai posac şi ursuz, Irinuţa a început să-şi arate tot mai mult veselia şi exuberanţa, fapt ce l-a pus pe gânduri pe Bolomir. Într-o zi boierul l-a vizitat pe zodierul Ifrim, tatăl lui moş Leonte, pentru a-şi alunga incertitudinile în privinţa fidelităţii soţiei. Nesiguranţa lui legată de comportamentul tinerei soţii a fost generată de drumurile

Scanned with OKEN Scanner

făcute frecvent de aceasta la Iaşi sau la Roman. Deşi a înţeles că plecările dese ale femeii nu sunt întâmplătoare, totuşi moş Ifrim a protejat-o deoarece, cunoscând asprimea boierului, s-a temut pentru viaţa Irinuţei. În acest sens i-a înlăturat boierului suspiciunile cu cartea de zodii.

După ce boierul a plecat, moş Ifrim s-a grăbit să ajungă la han însoţit de fiul său pentru a afla de la hangiţă, mama actualei Ancuţa, informaţii privind întoarcerea Irinuţei. Moş Ifrim a atenţionat-o pe tânăra însoţită de iubitul său, Alexandru Vuza, în privinţa pericolului. În acelaşi timp s-a ivit şi boierul, nervos că a fost minţit.

Imediat s-a pornit o tornadă care a spulberat totul în cale, declanşând panică în jur. Supuşii boierului, pregătiţi să-l pedepsească pe bătrânul zodier, au fugit speriaţi, încercând să se salveze de neprevăzuta dezlănţuire a naturii. Boierul a devenit neputincios, fiind prins de forţa furtunii şi aruncat într-o râpă, fapt ce a condus la moartea acestuia.

Superstiţioşi, sătenii au pus apariţia uraganului pe seama puterilor miraculoase ale lui moş Leonte, atribuind neobişnuitului fenomen numele de balaur. Marcat de ciudata întâmplare, bătrânul zodier a relatat-o cu emoţie, păstrând vie amintirea acelor vremi.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihail Sadoveanu

„Balaurul"

Apartenență la specia *povestire în ramă*

Complexitatea operei lui Mihail Sadoveanu este susţinută de peste o sută de volume în care valorifică numeroase specii epice ce prezintă interferenţa întâmplărilor istorice cu momente semnificative din viaţa umană într-o aură mitică.

Devenind un simbol al libertăţii şi al bunăstării, volumul *Hanu Ancuţei* (1928) relevă o remarcabilă abordare a povestirii, specie epică în proză, situată ca dimensiune între schiţă şi roman, a cărei naraţiune se limitează la relatarea unui singur fapt epic, iar interesul naratorului se focalizează asupra acţiunii prezentate cu ajutorul evocării. Povestirea în ramă (naraţiunea cu cadru, povestirea în povestire) este tehnica literară folosită de autor în volumul menţionat şi constă atât în existenţa povestirii-cadru ce-l familiarizează pe cititor cu atmosfera locului cât şi în prezenţa altei povestiri inserate în cea dintâi. Unul dintre personajele naraţiunii-cadru devine naratorul celei de-a doua povestiri.

Asemenea trăsături se regăsesc şi în cea de-a treia naraţiune, *Balaurul*, din volumul amintit. Acest text se remarcă prin interpretarea surprinzătoare a unui fenomen natural rar întâlnit, tornada, ca fiind manifestarea unor forţe ascunse, de domeniul fantasticului, aspect ce constituie şi tema textului.

Personajele naraţiunii-cadru sunt: comisul Ioniţă, tânăra hangiţă, Ancuţa şi moş Leonte zodierul, care devine narator, deoarece prima poveste este rama celei relatate de el. Povestirea înspăimântătoare narată de bătrânul zodier este inclusă în naraţiunea-cadru prin intermediul dialogului dintre

Scanned with OKEN Scanner

acesta şi comisul Ioniţă: „Vă spun drept că numai o dată, de când sunt, mi-am mai simţit aşa inima, ca potârnichea în cângile şoimului."

Fiind o specie a genului epic, acţiunea textului se poate structura pe momentele subiectului operei literare.

Expoziţiunea fixează coordonatele spaţio-temporale, întâmplările petrecându-se în vremea tinereţii lui moş Leonte în satul Tupilaţi, cu precădere la hanul Ancuţei. Tot în expoziţiune facem cunoştinţă cu personajele: zodierul Ifrim, fiul acestuia, Leonte, boierul Nastasă Bolomir şi cea de-a treia soţie a acestuia, frumoasa Irinuţa.

Suspiciunea boierului că tânăra lui soţie l-ar înşela în călătoriile la Iaşi sau la Roman reprezintă intriga acţiunii.

Desfăşurarea acţiunii cuprinde majoritatea întâmplărilor prezentate alert şi în ordinea desfăşurării lor. Astfel, într-o zi boierul l-a vizitat pe zodierul Ifrim, tatăl lui moş Leonte pentru a-şi alunga incertitudinile în privinţa fidelităţii soţiei. Nesiguranţa lui legată de comportamentul tinerei soţii a fost generată de întârzierile dese ale acesteia. Deşi a înţeles că plecările frecvente ale femeii nu sunt întâmplătoare, totuşi moş Ifrim a protejat-o deoarece, cunoscând asprimea boierului, s-a temut pentru viaţa Irinuţei. În acest sens a înlăturat suspiciunile soţului cu ajutorul cărţii de zodii.

După plecarea acestuia, moş Ifrim s-a grăbit să ajungă la han însoţit de fiul său pentru a afla de la hangiţă, mama actualei Ancuţa, informaţii despre întoarcerea Irinuţei. Moş Ifrim a atenţionat-o pe tânăra însoţită de iubitul său, Alexandru Vuza, în privinţa pericolului. În acelaşi timp s-a ivit şi boierul, care, nervos că a fost minţit, decide moartea lui Ifrim. În timp ce supuşii lui Bolomir pregăteau cumplita pedeapsă, s-a declanşat o volbură uriaşă care a distrus totul în calea ei. Panica a pus stăpânire pe toţi cei prezenţi, care au încercat să se adăpostească pe unde au găsit.

Imaginea dezlănţuită a naturii ce părea un tablou de sfârşit al lumii constituie punctul culminant al întâmplărilor.

Scanned with OKEN Scanner

Deznodământul prezintă sfârşitul boierului precum şi părerea oamenilor în legătură cu inedita întâmplare. Ei consideră că totul s-a datorat forţelor solomonarului Ifrim care depăşesc puterea omului obişnuit. Relatarea zodierului Leonte pune punct povestirii *Balaurul* deoarece nu se revine la naraţiunea-cadru.

Ca moduri de expunere se remarcă în primul rând naraţiunea cu rol în reprezentarea evenimentelor. Descrierea prezintă locul şi timpul, constituind totodată un mijloc de caracterizare directă a personajelor. Acţiunea devine dinamică datorită dialogului ce conturează şi relaţiile dintre personaje.

Protagoniştii întâmplărilor ne amintesc de lumea basmului. Trăsăturile boierului Nastasă Bolomir relevă un personaj negativ ce se distinge prin răutate şi cruzime, comportamentul său reuşind să înfricoşeze întregul sat. Moartea sa simbolizează triumful binelui, deoarece cei doi îndrăgostiţi îşi pot continua frumoasa poveste de iubire.

Cuvintele şi expresiile populare specifice vorbirii, interjecţiile, cuvintele şi expresiile în vocativ („bre Ifrime", „au prins a o căina ş-a o plânge" etc.) reprezintă elemente de oralitate care contribuie la naturaleţea textului.

Din punctul meu de vedere, faptele relatate în povestirea *Balaurul* vin să întărească ideea că dintotdeauna omul a fost marcat de forţele dezlănţuite ale naturii, considerându-le instrumente ale pedepsei divine.

Prin prezenţa naratorului subiectiv al cărui interes se fixează asupra întâmplărilor şi situaţiilor relatate cu ajutorul evocării, *Balaurul* de Mihail Sadoveanu are toate notele definitorii ale unei povestiri.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihail Sadoveanu

„Balaurul" - Nastasă Bolomir

Caracterizarea personajului principal

Inclusă în volumul „Hanu Ancuţei" de Mihail Sadoveanu, povestirea *Balaurul* relevă un aspect frecvent întâlnit în scrierile de acest gen, şi anume interferenţa realului cu elementele fantasticului. Din acest punct de vedere, povestirile sadoveniene pot fi asemănate cu basmele populare, similitudinile dintre cele două specii fiind completate uneori de triumful binelui asupra răului.

Personajele textului menţionat sunt: pozitive, reprezentate de Irinuţa, Alixăndrel şi moş Ifrim, iar personajul negativ este boierul Nastasă Bolomir care, în cele din urmă, este învins. Datorită faptului că participă activ la toate momentele acţiunii, fiind surprins în diverse situaţii, Bolomir este personajul principal.

Boierul este caracterizat **direct atât de către narator**, cât şi **de alte personaje**, iar întâmplările la care participă, relaţiile cu celelalte personaje, gândurile şi limbajul folosit constituie puncte de reper în caracterizarea indirectă.

Portretul fizic realizat încă din incipitul textului: „Era nalt şi-ncruntat ş-avea pe piept o barbă mare" anunţă o fire veşnic nemulţumită şi răutăcioasă. Relaţia cu celelalte personaje completează răutatea boierului. Fiind un om crud şi avid de suferinţă, primele două soţii s-au îmbolnăvit grav la scurt timp după căsătorie, fapt ce a provocat moartea acestora: „A rămas boierul nostru o vreme, şi i se dusese numele că-i mor nevestele." Sumbra întâmplare nu-l determină pe Bolomir să aibă remuşcări, ba chiar se căsătoreşte a treia oară cu Irinuţa, o copilă „aşa de puţintică şi de frumoasă", care urma să aibă

Scanned with OKEN Scanner

aceeaşi crudă soartă. Cel puţin aşa credeau sătenii în primă fază, fiind impresionaţi de fragilitatea şi gingăşia ei.

Nimeni nu se aştepta ca boierul să nu reuşească s-o domine pe cea de-a treia soţie, comportamentul acesteia făcându-l pe Bolomir să devină vulnerabil. Slăbiciunea boierului este accentuată de faptul că Irinuţa reuşeşte să fie autoritară în faţa acestuia, el ajungând să-i satisfacă orice dorinţă: „coconul Nastasă îşi pleca barba şi-i făcea pe voie."

În scurt timp, boierul devine suspicios în privinţa soţiei deoarece aceasta pleca deseori la Iaşi sau la Roman şi se întorcea cu întârziere. Extrem de gelos şi dornic de răzbunare, Bolomir merge la moş Ifrim, tatăl lui Leonte, pentru a i se confesa. Este neliniştit, agitat deoarece „n-avea astâmpăr", iar zodierul, convins că femeia ar fi aspru pedepsită, îi spune boierului că tot ce a auzit sunt cuvinte mincinoase, încercând să-i înlăture temerile.

Mâniosul boier nu este uşor influenţabil, deoarece varianta bătrânului zodier nu-l determină să renunţe la propriile convingeri. Acesta urmăreşte întoarcerea Irinuţei care, deşi fusese avertizată de moş Ifrim, este surprinsă de boier alături de iubitul său, Alixăndrel Vuza. Intuitiv, Nastasă îşi dă seama că cei doi au fost preveniţi când îl vede pe Ifrim, şi ordonă, copleşit de ură, moartea zodierului. „Luaţi-l şi legaţi-l şi să-mi jupuiţi din spinarea lui de-o păreche de papuci; dar să nu cumva să-mi iasă pielea c-o crestătură, ori c-o spărtură, că vă spânzur!"

În timp ce Bolomir se pregătea să-şi reverse mânia şi asupra celor doi îndrăgostiţi, s-a declanşat un vârtej înspăimântător ce l-a împins cu putere într-o râpă, întâmplarea ducând la moartea sadicului boier.

Din punctul meu de vedere, prin destinul boierului Bolomir, care a plătit scump pentru răul săvârşit, autorul dezvăluie latura moralistă a întâmplărilor.

Scanned with OKEN Scanner

Balada populară

Fişier teoretic

Definiţie: Balada este specia genului epic în versuri, în care este prezentată o întâmplare eroică, o legendă, un fapt istoric, o personalitate istorică sau legendară.

Tipologie:

1. **baladă populară** – în acest caz prezintă trăsăturile unei creaţii folclorice: autor anonim şi colectiv, caracter oral, sincretic şi tradiţional;
2. **baladă cultă** – în această situaţie, autorul preia şi transformă în funcţie de viziunea artistică proprie unele elemente din opera populară.

Trăsături:

- are un subiect variat;
- acţiunea este simplă şi se desfăşoară linear;
- deznodământul are o încărcătură morală şi filosofică;
- personajele sunt puţine ca număr, aflate în relaţie de antiteză;
- protagonistul are însuşiri excepţionale, care sunt puse în valoare în momentul confruntării cu un obstacol sau cu un personaj antagonist;
- în funcţie de temă, există balade: fantastice, legendare, păstoreşti, istorice etc.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Baladă populară

„Miorița"

Rezumat (manual Humanitas, Corint)

Trei ciobani, aparținând unor zone geografice diferite: unul moldovean, celălalt ungurean, iar ultimul vrâncean, coboară toamna târziu cu oile de la munte pentru iernat.

Invidioşi pe baciul moldovean, fiindcă este mai bogat, ceilalţi tovarăşi hotărăsc să-l omoare. Mioara năzdrăvană află de complotul pus la cale de cei doi şi îl înştiinţează pe stăpânul ei, ca acesta să-şi ia măsuri de apărare. Ciobănaşul, deşi averizat, nu face nimic pentru a împiedica omorul. Atitudinea sa este senină, considerând că orice om moare la rândul său şi trebuie să-şi asume destinul. Îşi face testamentul şi îi transmite mioarei sale ultimele rugăminţi. În primul rând o roagă să le spună celor doi ciobani să-l îngroape în spatele stânei pentru a fi mereu aproape de mioarele şi de câinii săi. De asemenea, îşi exprimă dorinţa de a avea şi după moarte lângă el cele trei fluieraşe: de fag, de soc şi de os.

În testament, ciobănaşul îşi exprimă dorinţa de a ascunde moartea sa mioarelor, şi mai ales mamei sale. El vrea ca acest eveniment să le fie prezentat celor dragi ca o nuntă de proporţii cosmice, la care participă întreaga natură: soarele, luna, munţii, brazii, paltinii, păsările şi stelele. Amintindu-şi de măicuţa sa, el este cuprins de duioşie şi nu vrea cu niciun chip ca aceasta să afle că la nunta lui a căzut o stea, deoarece ea anunţă moartea unei persoane.

În final nu se ştie dacă ciobănaşul moldovean a fost omorât sau nu.

Scanned with OKEN Scanner

Planul argumentării pentru conceptul operaţional *baladă populară*

I Introducere

- Contextul operei
- Enunţarea trăsăturilor baladei populare – definiţie şi trăsături

II Cuprinsul

- Tema operei
- Opera epică, cu elemente lirice şi dramatice
- Prezentarea acţiunii pe momentele subiectului operei literare
- Coordonatele spaţio-temporale
- Moduri de expunere
- Prezentarea sumară a trăsăturilor personajului principal

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale privind semnificaţiile textului
- Formularea concluziilor

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Baladă populară

„Miorița"

Apartenență la specia *baladă populară*

În studiul său *Folclorul. Cum trebuie înţeles*, Ovid Densuşianu afirma că „folclorul trebuie să ne arate cum se răsfrâng în sufletul poporului de jos diferitele manifestaţii ale vieţii." Creaţiile literare, ca parte importantă a folclorului, devin astfel documente ce ne pot duce „la cunoaşterea psihologiei populare, a felului propriu de a simţi al unui popor, la cunoaşterea vieţii lui sufleteşti". (*op. cit.*). O astfel de operă este şi „Mioriţa", ce valorifică unul dintre cele patru mituri fundamentale ale poporului nostru şi exprimă felul specific al acestuia de a se raporta la moarte. Ca specie literară, este o **baladă populară pastorală**, creaţie epică în versuri, în care este prezentată o întâmplare ieşită din comun. Acţiunea este **simplă şi lineară**, îmbinând numeroase teme, motive, structuri specifice literaturii populare. Modurile de expunere sunt variate: naraţiunea, ce alternează cu descrierea şi dialogul.

Fiind o **creaţie populară**, are toate trăsăturile specifice acesteia. Astfel autorul este **anonim** şi **colectiv**, deoarece „Mioriţa" are mai mulţi creatori, cunoscând de-a lungul timpului peste opt sute de variante. După ce a circulat pe cale **orală** din cele mai vechi timpuri, ea a fost descoperită de Vasile Alecsandri în Munţii Vrancei şi publicată în „Poezii poporale ale românilor", în anul 1852. Caracterul **sincretic** constă în faptul că textul poate fi recitat cu acompaniament muzical. Aspectul **tradiţional** rezidă în temele şi motivele abordate, cum sunt păstoritul şi transhumanţa. **Elementele de prozodie** sunt şi ele specifice: măsura versurilor este de

Scanned with OKEN Scanner

cinci-şase silabe, ritmul este trohaic, iar rima împerecheată alternează cu cea încrucişată şi monorima.

Caracterul **epic** al texului este dat de prezenţa **naratorului omniscient** care redă în mod indirect idei şi sentimente prin intermediul acţiunii şi al personajelor. Modul de expunere dominant este **naraţiunea** care alternează cu **descrierea**, **dialogul şi monologul**. Dar opera are şi o încărcătură **lirico-dramatică** susţinută de tensiunea întâmplărilor prezentate.

Din punct de vedere compoziţional, balada este formată din trei părţi: prima are un pronunţat caracter liric şi cuprinde motivul transhumanţei şi motivul complotului, a doua este dramatică şi conţine motivul mioarei năzdrăvane, iar a treia are o puternică vibraţie lirică şi include motivul testamentului, alegoria moarte-nuntă şi motivul măicuţei bătrâne.

Ca în orice operă **epică**, subiectul se constituie pe momentele subiectului. **Expoziţiunea** fixează locul şi timpul acţiunii: „Pe-un picior de plai / Pe-o gură de rai", în momentul coborârii oilor la iernat. Sunt prezentaţi de asemenea protagoniştii evenimentelor: „trei ciobănei".

Intriga constă în decizia luată de baciul ungurean şi de cel vrâncean de a-l omorî pe cel moldovean, datorită faptului că acesta din urmă este mai „ortoman / Şi-are oi mai multe / Mândre şi cornute".

Desfăşurarea acţiunii începe în momentul în care mioara năzdrăvană îl înştiinţează pe stăpânul ei, dezvăluindu-i complotul pus la cale de cei doi, pentru ca acesta să-şi ia măsuri de apărare. Deşi averizat, ciobănaşul nu face nimic pentru a împiedica omorul. Atitudinea sa este senină, considerând că orice om moare la rândul său şi trebuie să-şi asume destinul. Îşi face testamentul şi îi transmite mioarei sale ultimele rugăminţi. În primul rând, o roagă să le spună celor doi ciobani să-l îngroape în spatele stânei pentru a fi mereu aproape de mioarele şi de câinii săi. De asemenea, îşi exprimă dorinţa de a avea şi după moarte lângă el cele trei fluieraşe: de fag, de soc şi de os. Îşi exprimă şi dorinţa de a ascunde moartea sa mioarelor, şi mai ales mamei sale. El

Scanned with OKEN Scanner

vrea ca acest eveniment să le fie prezentat celor dragi ca o nuntă de proporţii cosmice, „c-o mândră crăiasă", acest aspect fiind redat de autor prin intermediul alegoriei.

Momentul în care baciul moldovean îşi aminteşte cu duioşie de măicuţa sa reprezintă **punctul culminant** al textului. El îşi dă seama că aceasta îl va căuta pretutindeni. Dragostea puternică a mamei se reflectă şi în portretul pe care i-l face, conturând în acelaşi timp un ideal al frumuseţii masculine în viziune populară: „Mândru ciobănel / Tras printr-un inel / Feţişoara lui / Spuma laptelui, / Mustăcioara lui, / Spicul grâului, / Ochişorii lui, / Mura câmpului, / Perişorul lui, / Pana corbului". Ciobănaşul nu vrea cu niciun chip ca aceasta să afle că la nunta lui a căzut o stea, deoarece, în folclorul românesc, ea anunţă moartea unei persoane.

Deznodământul lipseşte, întrucât nu se ştie dacă ciobănaşul moldovean a fost omorât sau nu. Prin intermediul ciobănaşului se conturează concepţia populară conform căreia omul îşi asumă moartea cu seninătate, deoarece ea reprezintă un nou început într-o altă dimensiune a existenţei. Textul capătă astfel o încărcătură lirică şi filosofică.

Protagonistul textului este ciobănaşul moldovean, care devine un personaj simbolic, întruchipând atitudinea specifică neamului. El are calităţi ce pot fi extrapolate la nivelul întregului popor: este harnic, mândru, apropiat de elementele naturii, ştie să comunice cu mioara sa, este duios în relaţia cu mama sa şi îşi conduce existenţa după ritualuri străvechi.

Figurile de stil sunt variate: metafore – „picior de plai", „gură de rai", epitete – oi „mândre şi cornute", „negru zăvoi", „mioriţă laie, bucălaie", personificări – „soarele şi luna / mi-au ţinut cununa", „preoţi, munţii mari", „paseri lăutari". Alegoria este cea care deţine o mare pondere, conferind dramatism textului. Prin succesiunea de personificări, epitete, metafore, enumeraţii, creatorul popular realizează un tablou sugestiv convertind moartea ciobănaşului într-o nuntă la care participă întreaga natură.

Scanned with OKEN Scanner

În opinia mea, această operă literară exprimă o concepţie a filosofiei populare româneşti despre atitudinea omului în faţa morţii. Importanţa baladei rezidă şi în faptul că a reprezentat o inepuizabilă sursă de inspiraţie pentru literatura cultă. De exemplu, romanul „Baltagul" de Mihail Sadoveanu a fost văzut ca o continuare a creaţiei populare.

În concluzie, opera literară „Mioriţa" este o baladă populară reprezentativă pentru spiritualitatea românească deoarece prezintă întâmplări ieşite din comun la care participă personaje reale şi fabuloase.

Planul redactării pentru caracterizarea personajului de baladă

I Introducere

- Date despre operă
- Stabilirea tipului de personaj şi includerea în operă

II Cuprinsul

- Precizarea mijloacelor de caracterizare utilizate de autor (directe, indirecte)
- Numirea trăsăturilor personajului ilustrate cu scene semnificative din opera dată
- Precizarea relaţiilor dintre personajul menţionat şi celelalte personaje din text

III Încheiere

- Formularea opiniei personale cu privire la personajul menţionat

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Baladă populară

„Miorița"

Caracterizarea personajului principal

Balada populară „Mioriţa" valorifică unul dintre cele patru mituri fundamentale ale poporului nostru, alături de mitul estetic, („Monastirea Argeşului"), mitul etnogenezei („Traian şi Dochia") şi mitul erotic („Zburătorul"). Descoperită de Vasile Alecsandri în Munţii Vrancei şi publicată în „Poezii poporale ale românilor", în anul 1852, ea exprimă atitudinea specifică neamului nostru de a se raporta la moarte. Aceasta este văzută ca un eveniment iminent, şi de aceea omul nu vrea să i se sustragă, ci o tratează ca pe un dat firesc.

Autorul popular ilustrează această concepţie prin intermediul ciobănaşului moldovean, **protagonistul** textului, care devine un personaj mitic şi simbolic, deoarece simbolizează înţelepciunea populară a acceptării morţii ca pe un dat firesc. El participă activ la toate momentele acţiunii şi este caracterizat **direct** atât de **către narator, cât şi de alte personaje**, iar **faptele, întâmplările la care participă, relaţiile cu celelalte personaje** constituie puncte de reper în **caracterizarea indirectă.**

Încă din partea incipientă a baladei, naratorul prezintă în mod **direct** câteva trăsături morale: hărnicia şi bogăţia, ce devin motive de invidie pentru tovarăşii săi, care decid să-l omoare: „Că-i mai ortoman / Ş-are oi mai multe / Mândre şi cornute, / Şi cai învăţaţi / Şi câni mai bărbaţi"..."

Portretul moral este completat, în mod **indirect**, de dialogul pe care îl poartă cu mioara sa, la aflarea veştii complotului. Deşi avertizat, el adoptă o **atitudine calmă şi înţeleaptă**, şi nu acţionează în niciun fel pentru a împiedica

Scanned with OKEN Scanner

omorul. Îşi face testamentul şi îi transmite oiţei ultimele dorinţe. În primul rând o roagă să le spună celor doi ciobani să-l îngroape în spatele stânei pentru a fi mereu aproape de mioarele şi de câinii săi: „În strunga de oi / Să fiu tot cu voi, / In dosul stânii / Să-mi aud câinii". În al doilea rând, îşi exprimă dorinţa de a avea şi după moarte lângă el cele trei fluieraşe: de fag, de soc şi de os. Acestea dobândesc o valoare simbolică, pentru că sugerează ritualul bocirii şi exprimă regretul pentru o viaţă curmată prea devreme. Ele relevă şi faptul că ciobanul era **sensibil şi iubitor** de frumos.

Dând dovadă de o mare **delicateţe sufletească**, ciobănaşul îşi exprimă dorinţa de a ascunde moartea sa mioarelor, şi mai ales mamei sale. Prin faptul că nu-i mărturiseşte sfârşitul dureros, el dă dovadă de atitudine protectoare: „Iar la cea măicuţă / Să nu-i spui drăguţă / Că la nunta mea / A căzut o stea". El vrea ca acest eveniment să le fie prezentat celor dragi ca o nuntă de proporţii cosmice, „c-o mândră crăiasă" la care participă întreaga natură: soarele, luna, munţii, brazii, paltinii, păsările şi stelele. Moartea este doar sugerată: căderea unei stele semnifică în folclorul românesc moartea cuiva.

Portetul fizic realizat în mod direct, din perspectiva mamei îndurerate, amplifică dramatismul textului. Trăsăturile ciobănaşului sunt exprimate prin epitete ca „mândru", ce simbolizează atitudinea bărbătească şi curajoasă, şi prin metafore expresive sugerând ţinuta zveltă: „Tras printr-un inel". Relaţia strânsă cu natura este evidenţiată prin folosirea unor elemente comparative sugestive: pielea este albă precum „spuma laptelui", mustăcioara blondă ca „spicul grâului", părul şi ochii negri ca „pana corbului" şi ca „mura câmpului": „Mândru ciobănel / Tras printr-un inel? / Feţişoara lui, / Spuma laptelui; / Mustăcioara lui, / Spicul grâului; / Perişorul lui, / Pana corbului; / Ochişorii lui, / Mura câmpului". Portretul său fizic reprezintă un ideal de frumuseţe specific folclorului românesc. Conform acestuia, frumuseţea fizică este o reflectare a celei morale. Devotamentul şi iubirea pentru natură, dragostea de viaţă, delicateţea cu care se

Scanned with OKEN Scanner

gândeşte la soarta oilor şi a mamei sale sunt calităţi evidenţiate pe parcursul baladei de autorul anonim.

În opinia mea, ciobănaşul moldovean are calităţi ce pot fi extrapolate la nivelul întregului popor: este harnic, mândru, apropiat de elementele naturii şi de animalele dragi, este duios şi protector în relaţia cu mama sa şi îşi conduce existenţa după ritualuri străvechi.

Scanned with OKEN Scanner

Romanul

Fişier teoretic

Definiţie: Romanul este specia genului epic în proză de mare întindere, cu acţiune complexă desfăşurată, pe mai multe planuri narative la care participă numeroase personaje, conturându-se o imagine amplă asupra vieţii.

Trăsături:

- este o operă epică, prezentând trăsăturile acesteia: autorul îşi exprimă în mod indirect ideile şi sentimentele prin intermediul acţiunii şi al personajelor, „vocea" care relatează întâmplările este naratorul, sunt prezenţi indicii spaţio-temporali, modul de expunere predominant este naraţiunea ce alternează cu descrierea şi dialogul;
- coordonatele spaţio-temporale sunt ample;
- complexitatea acţiunii şi a personajelor;
- prezentarea acţiunii pe momentele subiectului operei literare.

Tipologia romanului:

Graţie mobilităţii sale, romanul este specia narativă ce permite numeroase clasificări:

- raportat perspectivei narative (la persoana I – subiectiv; la persoana a III-a – obiectiv);
- în funcţie de tema prezentată: istoric, de dragoste, mitic, poliţist, monografic etc.;
- raportat curentului literar (realist, tradiţional, modern etc.).

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihail Sadoveanu

Baltagul - Rezumat (manual Humanitas)

Aflat la Dorna să vândă şi să cumpere oi, păstorul Nechifor Lipan din Măgura Tarcăului nu mai dă niciun semn de viaţă, declanşând îngrijorarea celor dragi. O multitudine de semne rău prevestitoare o îndeamnă pe soţia lui, Vitoria Lipan, să pornească în căutarea sa. Mai întâi, ea îşi face ordine în gospodărie: o duce pe Minodora la Mănăstirea Văratec şi îl lasă pe argatul Mitrea să aibă grijă de casă. Ţine post negru douăsprezece vineri, se închină la icoana Sfintei Ana, se spovedeşte şi se împărtăşeşte, primind binecuvântare pentru călătorie de la părintele satului. De asemenea, vinde o parte din bucate pentru a face rost de bani, iar lui Gheorghiţă îi oferă un baltag sfinţit.

Cei doi reconstituie traseul parcurs de Nechifor, făcînd o serie de popasuri de unde adună informaţii despre acesta: trec prin Bicaz, Călugăreni şi Farcaşa, unde îl întâlnesc pe subprefect şi pe moş Pricop, care confirmă trecerea oierului. Călătoresc apoi la Borca, la Cruci şi prin ţara Dornelor, ajungând la Vatra Dornei, unde sunt informaţi că Lipan a cumpărat o turmă de trei sute de oi, plecând spre Neagra cu alţi doi ciobani. Vitoria şi Gheorghiţă trec prin Vatra Dornei, apoi spre Păltiniş, Broşteni, Borca, prin Sabasa şi, în final, prin Suha, unde află de la hangiu că turma a fost însoţită doar de doi ciobani – de Calistrat Bogza şi Ilie Cuţui. Femeia îşi dă seama că Nechifor Lipan a dispărut între Sabasa şi Suha şi, cercetând pe cont propriu, îl găseşte pe câinele Lupu în curtea unui gospodar. Cu ajutorul lui, descoperă osemintele soţului într-o râpă, în dreptul crucii Talienilor. Anunţă autorităţile şi se pregăteşte să organizeze

Scanned with OKEN Scanner

înmormântarea şi praznicul de pomenire. La praznic îi invită şi pe cei doi prezumtivi asasini şi reuşeşte să-i facă să-şi mărturisească vina. Unul dintre răufăcători, Calistrat Bogza, îşi pierde cumpătul când Vitoria îi spune lui Gheorghiţă că pe baltag este sânge şi îl atacă pe flăcău, dar este lovit de baltagul tânărului şi sugrumat de câinele Lupu. Ilie Cuţui este arestat.

După împlinirea datoriei faţă de cel dispărut, Vitoria îşi limpezeşte gândurile şi hotărăşte să se întoarcă acasă, asumându-şi toate deciziile legate de viitorul familiei.

Planul argumentării pentru conceptul operaţional *roman*

I Introducere

- Contextul operei – apariţia şi încadrarea acesteia în creaţia scriitorului
- Enunţarea trăsăturilor romanului – definiţie şi trăsături

II Cuprinsul

- Tema operei
- Simbolistica titlului
- Opera epică
- Prezentarea acţiunii pe momentele subiectului operei literare
- Coordonatele spaţio-temporale
- Moduri de expunere
- Prezentarea sumară a trăsăturilor personajului principal
- Tipuri de roman (monografic, bildungsroman, mioritic, poliţist, de dragoste)

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale privind semnificaţiile textului
- Formularea concluziilor

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihail Sadoveanu

„Baltagul" - Apartenență la specia *roman*

Mihail Sadoveanu a surprins în operele sale bogăția sufletească şi atitudinea etică exemplară a oamenilor din popor, pe care unii îi considerau nişte apariţii elementare.

Creator al romanului istoric, el dovedeşte şi o foarte bună cunoaştere a psihologiei umane, graţie contactului direct cu omul simplu, de la ţară. Numai prin intermediul omului din popor scriitorul intră în lumea cunoaşterii multilaterale, pătrunzând tot mai adânc în fondul specific naţional. Această convingere este exprimată de însuşi Sadoveanu în discursul de recepţie de la Academie: „Poporul este părintele meu literar." Asemenea aspecte sunt relevate şi de romanul *Baltagul*, **specie epică în proză, de mari dimensiuni, cu personaje numeroase înfăţişate în evoluţie, cu acţiune complexă desfăşurată pe mai multe planuri, oferind o imagine amplă asupra vieţii.**

Călătoria pentru descoperirea adevărului, ce se constituie într-un veritabil drum iniţiatic, reprezintă **tema** textului menţionat.

Titlul romanului este simbolic pentru că baltagul semnifică atât unealta cu care Nechifor Lipan este omorât, cât şi instrumentul cu care se înfăptuieşte actul justiţiar.

Autorul îşi exprimă ideile şi sentimentele în mod **indirect**, prin intermediul **naratorului** şi **al personajelor** care participă la **acţiune**, aceasta putând fi structurată pe **momentele subiectului operei literare**.

Expoziţiunea fixează locul în care începe să se desfăşoare acţiunea, satul Măgura Tarcăului. Personajul

Scanned with OKEN Scanner

principal, Vitoria, îşi aminteşte o poveste despre împărţirea norocului cu caracter anecdotic spusă de soţul ei la diferite petreceri: „Povestea asta o spunea uneori Nechifor Lipan la cumătrii şi nunţi, la care în vremea iernii era nelipsit."

Intriga este generată de momentul în care Vitoria decide să plece în căutarea soţului, care nu dăduse nici un semn de viaţă de două luni.

Desfăşurarea acţiunii are în vedere drumul pe care Vitoria îl parcurge pentru a-şi găsi soţul. O multitudine de semne rău-prevestitoare o îndeamnă să pornească în căutarea lui, dar mai întâi îşi face ordine în gospodărie: o duce pe Minodora la mănăstire, lăsându-l pe argatul Mitrea să aibă grijă de casă. Ştiind că va avea de făcut un drum lung, se spovedeşte şi se împărtăşeşte, primind binecuvântare pentru călătorie de la preotul satului. Împreună cu fiul ei, Gheorghiţă, urmează întocmai traseul parcurs de soţ.

Se-ndreaptă spre Dorna, trecând prin Bicaz şi Călugăreni, iar la Farcaşa se întâlnesc cu subprefectul, care-şi aminteşte de Lipan: „Purta căciulă brumărie. Avea cojoc cu chimir...". Continuându-şi călătoria spre Vatra Dornei, se opresc la un han unde află că Nechifor cumpărase prin luna noiembrie trei sute de oi, din care vânduse două sute. Oile au fost cumpărate de doi ciobani împreună cu care Nechifor se îndreaptă spre Neagra. Ulterior, Vitoria şi Gheorghiţă află că ultima localitate în care cei trei au fost văzuţi împreună a fost Sabasa, iar în Suha n-au ajuns decât doi. Femeia îşi dă seama că Nechifor a fost ucis între aceste două localităţi: „Aici, între Sabasa şi Suha, trebuia să găsească cheia adevărului".

Cu ajutorul câinelui credincios, Lupu, ce l-a slujit cu credinţă pe Nechifor, Vitoria descoperă într-o prăpastie rămăşiţele soţului, moment ce constituie **punctul culminant** al acţiunii.

Deznodământul prezintă momentul în care Vitoria reuşeşte să-i demaşte pe ucigaşi, iar aceştia îşi primesc

Scanned with OKEN Scanner

pedeapsa. Vitoria reconstituie crima aşa cum nici cei implicaţi nu ar fi putut, fapt ce creează vinovaţilor o anumită tensiune psihologică, munteanca punând întrebări incomode prezumtivilor ucigaşi. Astfel, aceştia sunt demascaţi: Ilie Cuţui este arestat, iar Calistrat Bogza recunoaşte adevărul înainte de a muri atacat de câinele Lupu.

După ce împlineşte datinile creştineşti în memoria soţului, viaţa îşi reia cursul, deoarece Vitoria decide să plece acasă, spunând că o va aduce la mormântul tatălui ei şi pe Minodora, la parastasul de patruzeci de zile.

Deşi este vorba de un roman, **timpul** acţiunii este limitat. Întâmplările se derulează din toamnă până în primăvară, în mare parte **cronologic**, dar **nu** şi **linear**, existând întoarceri în timp, rememorări legate de Nechifor Lipan.

Locul de desfăşurare a acţiunii este **vast** şi cuprinde ţinuturile de munte din Moldova: Măgura Tarcăului, Călugăreni, Fărcaşa, Borca, Cruci etc.

Fiind o **operă epică**, modul de expunere predominant este **naraţiunea** ce se relevă în prezentarea acţiunii, iar naratorul este neimplicat în faptele relatate, obiectiv, naraţiunea realizându-se la persoana a III-a.

Prezentarea satului Măgura Tarcăului, înfăţişarea locurilor parcurse de Vitoria şi Gheorghiţă, sunt realizate cu ajutorul **descrierii**, ce se regăseşte uneori şi în replicile personajelor.

Trăirile protagoniştilor sunt bine evidenţiate de dialog şi monolog interior, reprezentând modalităţi de caracterizare a personajelor.

Numărul mare de personaje constituie o altă trăsătură a romanului. Fie principale, secundare sau episodice, fiecare dintre acestea a contribuit voluntar sau involuntar la descoperirea adevărului. Între acestea se distinge figura reprezentativă de erou popular a Vitoriei Lipan, cea care întruneşte virtuţile morale ale omului simplu de la ţară: respect faţă de legile strămoşeşti, inteligenţă, curaj, consecvenţă, tenacitate şi cunoaştre a psihologiei umane.

Scanned with OKEN Scanner

Graţie **complexităţii** speciei, romanul *Baltagul* poate fi lecturat din mai multe perspective, putând fi considerat **roman monografic, mitic, poliţist, de dragoste, bildungsroman.**

Aspectele mitice se concentrează în mare parte asupra similitudinilor cu balada populară *Mioriţa*, dar se pot extinde şi asupra miturilor universale. Asemănările sunt evidente: atitudinea în faţa morţii (ca şi ciobanul moldovean, Vitoria nu se alarmează la descoperirea rămăşiţelor lui Nechifor, impresionând prin echilibru şi stăpânire de sine), existenţa a trei ciobani, invidia şi complotul în vederea uciderii celui mai bogat, rolul câinelui „barbat" etc.

Dacă George Călinescu reliefează asemănările dintre roman şi baladă, Nicolae Manolescu susţine că lumea oierilor conturată în *Mioriţa* diferă de viaţa pastorală din *Baltagul* datorită spiritului pragmatic, întreprinzător al Vitoriei, romanul îndepărtându-se astfel de semnificaţiile mitice ale baladei.

Baltagul este considerat şi roman monografic deoarece este prezentat un sat de munte ai cărui locuitori luptă pentru păstrarea tradiţiilor şi a valorilor morale. Semnificative în acest sens sunt: practicarea negoţului, atitudinea de respingere faţă de inovaţii, viaţa dusă în spiritul tradiţiilor etc.

Faptul că Vitoria se comportă asemenea unui detectiv atunci când reface drumul soţului şi abominabila crimă comisă de Calistrat Bogza şi Ilie Cuţui conferă textului şi statutul de roman poliţist. Evident toate demersurile Vitoriei sunt alimentate în primul rând de dragostea ce i-o purta soţului, din această perspectivă *Baltagul* putând fi socotit şi un roman al iubirii.

Maturizarea lui Gheorghiţă, formarea lui pentru a prelua prerogativele tatălui se realizează o dată cu călătoria în vederea descoperirii adevărului, *Baltagul* fiind considerat şi un roman iniţiatic.

În opinia mea, textul relevă ideea că dragostea poate produce suferinţă profundă, uneori greu de înlăturat.

Scanned with OKEN Scanner

Prin **caracterul epic, acţiunea complexă** la care participă **numeroase personaje** angrenate în **diverse conflicte,** *Baltagul* de Mihail Sadoveanu prezintă toate trăsăturile definitorii ale unui **roman.**

Planul redactării pentru caracterizarea personajului de roman

I Introducere

- Date despre autor şi operă
- Precizarea tipului de personaj şi includerea în operă

II Cuprinsul

- Numirea modalităţilor de caracterizare folosite de autor (directe, indirecte)
- Enunţarea trăsăturilor personajului ilustrate cu scene semnificative din opera dată
- Stabilirea relaţiilor dintre personajul menţionat şi celelalte personaje din text

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale cu privire la personajul menţionat

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihail Sadoveanu

„Baltagul"

Caracterizarea personajului masculin

Lecturat din perspective multiple, romanul *Baltagul* aduce în prim plan aspecte legate de formarea unui caracter, fiind considerat şi un roman iniţiatic. Caracterul de bildungsroman este conferit de traseul iniţiatic parcurs de Gheorghiţă, ce trece prin diferite trepte ale cunoaşterii.

Gheorghiţă este unul dintre **personajele secundare** ale romanului *Baltagul* de Mihail Sadoveanu, fiul lui Nechifor şi al Vitoriei Lipan.

El este caracterizat **direct** de către **narator**, iar **faptele, întâmplările la care participă, relaţiile cu celelalte personaje** constituie puncte de reper în **caracterizarea indirectă**.

Trăsăturile fizice ale tânărului sunt prezentate **direct** de către narator: „Gheorghiţă era un flăcău sprâncenat", avea ochii căprui ai mamei sale şi un aspect plăcut, deoarece „întorcea un zâmbet frumos ca de fată şi abia începea să-i înfiere mustăcioara". Era preferatul mamei, care „îl ocrotea şi-l apăra de câte ori în ochii lui Lipan erau nouri de vreme rea." Fiindcă dorea să facă din el un bărbat adevărat, tatăl era mai sever, ţinând cu orice preţ ca fiul său să-şi însuşească tainele meseriei de oier.

Portretul moral al lui Gheorghiţă se desprinde din gândurile şi faptele sale. Este un băiat harnic care cunoaşte deja multe aspecte legate de oierit, reuşind astfel să-i ţină loc tatălui la o turmă dusă la iernat în bălţile Jijiei. Serios, responsabil, ştiutor de carte şi inteligent, îi scrie mamei că lucrurile merg bine, dovedind grijă şi afecţiune deosebită.

Scanned with OKEN Scanner

Copilăria este perioada în care începe iniţierea sa, timpul petrecut în mijlocul naturii ajutându-l să descopere din tainele acesteia. Cu toate că nu era prea vorbăreţ din fire, totuşi vedea şi înţelegea multe. Este obedient în faţa mamei sale deoarece se supune deciziei acesteia de a porni la drum în căutarea tatălui: „M-oi duce, dacă spui; dar e bine să-mi arăţi ce şi cum, ca să ştiu ce să fac." Acest moment reprezintă conştientizarea faptului că liniştea vârstei s-a spulberat şi că trebuie să se transforme într-un bărbat care să fie ajutor şi sprijin de nădejde mamei sale, după cum aceasta îi aminteşte: „Înţelege că jucăriile au stat. De-acu trebuie să te arăţi bărbat."

Drumul parcurs se constituie într-o ucenicie a vieţii, tânărul învăţând să depăşească multe obstacole şi situaţii neprevăzute. Odată cu descoperirea rămăşiţelor tatălui său se realizează devenirea sa ca bărbat, fiind nevoit să rămână singur în râpă. În fază incipientă se simte înfricoşat: „o neliniște fierbinte i se porni din măruntaie şi-l fulgeră în creştet", singura care-i alină teama fiind vocea mamei sale.

Ulterior, la praznicul de înmormântare, dovedeşte stăpânire de sine, curaj, bărbăţie, dorinţa de a împlini actul justiţiar amplificându-i forţele. Atunci când se confruntă cu ucigaşul tatălui său „simte în el crescând o putere mai mare şi mai dreaptă" decât a acestuia şi-l loveşte cu baltagul. Gheorghiţă şi-a îndeplinit astfel datoria de fiu, moment ce simbolizează un prim pas către maturizarea deplină.

Experienţa acumulată l-a determinat să aibă o altă percepţie asupra vieţii, fiind cel care va duce mai departe tradiţia, pregătit să facă faţă viitoarelor încercări.

Consider că Gheorghiţă reprezintă exemplul adolescentului care, marcat de imprevizibilul vieţii, se maturizează, comportamentul său dezvăluind calităţile unui bărbat adevărat.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Mihail Sadoveanu

„Baltagul"

Caracterizarea personajului feminin

Mihail Sadoveanu a prezentat mediul rural în tablouri şi situaţii variate, iar prin legăturile sale cu înaintaşii, ţărani moldoveni, a devenit un purtător de cuvânt al acestora.

Colaborarea scriitorului cu „Semănătorul", publicaţie care idealiza viaţa rurală, nu i-a limitat libertatea de acţiune, prezentând realist şi, deseori critic, realităţile sociale. Creaţia scriitorului evoluează de la prezentarea forţei elementare către profunzimea problemelor etico-sociale. Indiferent de aspectele relevate, Sadoveanu pledează hotărât pentru apărarea virtuţilor, tradiţiilor şi obiceiurilor poporului român. Un exemplu elocvent în acest sens este romanul *Baltagul* care aduce în prim-plan **prototipul femeii de la munte**, cea care face dreptate, respectând cu sfinţenie datinile străvechi.

În centrul întâmplărilor se află Vitoria Lipan, o ţărancă din Măgura Tarcăului care se distinge ca **personaj principal**, deoarece participă activ la toate momentele acţiunii.

Este caracterizată **direct de către narator**, dar şi de **anumite personaje**, iar **faptele, întâmplările** la care participă, **relaţiile cu celelalte personaje** constituie puncte de reper în **caracterizarea indirectă**.

Partea incipientă a romanului ne oferă un succint **portret fizic** realizat **direct de către narator**, Vitoria aflându-se într-o primă etapă a deplinei maturităţi, dar cu trăsături încă frumoase: „Ochii ei căprui în care parcă se răsfrângea lumina castanie a părului erau duşi departe". Vitoria este îngrijorată fiindcă soţul ei, plecat de ceva vreme, nu a dat niciun semn de viaţă, evidenţiindu-se frământările interioare ale

Scanned with OKEN Scanner

muntencei: „acei ochi aprigi şi încă tineri căutau zări necunoscute." Dragostea neţărmurită faţă de soţ declanşează neliniştea şi îngândurarea soţiei, căci Nechifor era dragostea ei de „douăzeci şi mai bine de ani". Iubirea lor este profundă şi durabilă, după cum ilustrează spusele Vitoriei: „ştie că-l doresc şi nici eu nu i-am fost urâtă."

Constatând întârzierea soţului, ajunge la părintele Daniil Milieş pentru a-i cere sfat şi a face rugăciuni, dovedind credinţă şi păstrare a ritualurilor străvechi, aspecte întâlnite deseori pe parcursul romanului. Incursiunea religioasă nu se opreşte aici: face daruri bisericii, posteşte, se spovedeşte şi se împărtăşeşte. Latura superstiţioasă a eroinei este relevată de vizita la vrăjitoarea satului, baba Maranda, crezând că poate astfel neliniştea şi stările contradictorii îi vor fi spulberate. Nu acceptă spusele babei, conform cărora Nechifor întârzie din cauza unei femei „cu ochi verzi", acest lucru demonstrând încă o dată încrederea generată de iubirea dintre soţi.

Visele premonitorii o determină să creadă tot mai mult în moartea soţului ei. Pentru a alunga incertitudinile care o măcinau de ceva timp, decide să plece la drum împreună cu fiul ei, Gheorghiţă, gândindu-se că astfel ar putea obţine informaţii legate de Nechifor. Prin această hotărâre dă dovadă de responsabilitate şi curaj, dezvăluind şi un extraordinar spirit pragmatic: vinde produse pentru a face rost de bani în vederea călătoriei, face ordine în gospodărie, lăsându-l pe argatul Mitrea să aibă grijă de casă, iar pe Minodora o duce la mănăstire.

Vitoria doreşte cu orice preţ să împlinească actul justiţiar, toate demersurile eroinei servind pe deplin acestei idei. Reface traseul parcurs de Nechifor, formulează întrebări elocvente ce ilustrează că este o bună cunoscătoare a psihologiei umane. Persoanele cu care intră în contact sunt uimite de inteligenţa şi intuiţia femeii, fiul **caracterizând-o direct**: „Mama asta trebuie să fie fărmăcătoare; cunoaşte gândul omului..."

Scanned with OKEN Scanner

Aşa cum am precizat, eroina luptă pentru păstrarea tradiţiilor, semnificative în acest sens sunt nunta şi botezul, evenimente la care Vitoria demonstrează că este o creştină adevărată (la botez oferă bani copilului, iar la nuntă închină un pahar de vin în cinstea mirilor).

Isteaţă, îşi dă seama că Nechifor a fost ucis între Sabasa şi Suha, găsind rămăşiţele acestuia cu ajutorul câinelui credincios, Lupu, într-o fundătură de munte. Suferinţa şi deznădejdea se dezlănţuie într-un ultim strigăt de iubire: „Gheorghiţă!", femeia simţind şi o oarecare eliberare prin faptul că a pus punct căutărilor.

Împlineşte datinile strămoşeşti prin ritualul de înmormântare, considerând de cuviinţă să-i invite la praznic şi pe tovarăşii lui Nechifor: Calistrat Bogza şi Ilie Cuţui, hotărâre generată de o extraordinară sete de dreptate şi de adevăr. Reuşeşte să creeze gradat o atmosferă tensionată, adresând întrebări incomode şi neaşteptate ucigaşilor, dar, indiferent de situaţie, nu uită să-şi păstreze calmul şi stăpânirea de sine.

Îi demască pe vinovaţi, împlinindu-şi astfel datoria prin înfăptuirea dreptăţii, iar viaţa ei poate reintra în normal: „ne-om întoarce la Măgura ca să luăm de coadă toate câte le-am lăsa"t.

După cum am putut observa, Vitoria este un personaj complex care se distinge prin numeroasele modalităţi de caracterizate folosite de autor: **direct, indirect, mediul de viaţă, însuşi numele** sugerând caracterul dârz şi biruitor al femeii.

Din punctul meu de vedere, prin personajul Vitoria Lipan, *Baltagul* devine romanul căutării dreptăţii, opera dezvaluind şi latura poliţistă.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Constantin Chiriță

„Cireşarii" - volumul II - Castelul fetei în alb

Rezumat (manual AII)

În timpul unei călduroase vacanţe de vară, cireşarii îşi petrec timpul liber după preferinţe: Ursu ia parte la numeroase competiţii sportive, Maria, Dan şi Lucia citesc şi scriu, Ionel este plecat într-o excursie, iar Victor se află cu părinţii în Austria.

Într-o zi, Tic, mezinul grupului, a văzut în curtea şcolii o fată necunoscută, îmbrăcată într-o rochie albă. Mai târziu, a aflat că o cheamă Laura şi că se află în vacanţă la bunica ei. Fiind în convalescenţă după o meningită, ea este lăsată în grija acesteia de tatăl ei, un cunoscut arheolog. Bunica fetei adoptă o atitudine foarte severă şi nu o lasă să iasă din casă pentru a o proteja. Fata încearcă totuşi să se întâlnească cu cireşarii pe ascuns, dar este prinsă. Atunci decide să fugă, cu atât mai mult cu cât îşi doreşte să fie alături de tatăl său în expediţie. Ea pleacă şi lasă o scrisoare în care o anunţă că se duce în munţi, la castelele ei.

La scurt timp, cireşarii află, printr-un mesaj trimis de fată unui păstor, că a fost răpită şi închisă în Castelul Vulturilor. Ea uită să le preciezeze însă locul acestuia.

Ca nişte adevăraţi detectivi, Tic, Ursu şi Dan pornesc şi ei în căutarea castelului. Ajungând la fosta cetate, nu reuşesc să pătrundă pentru că nu găsesc poarta. Tic se întoarce acasă, dar ceilalţi doi prieteni ai săi descoperă intrarea şi, într-o încăpere, un document vechi de mai bine de trei sute de ani scris cu caractere chirilice. Foarte îngrijorat, mezinul grupului pleacă să reconstituie drumul mesajului trimis de fată, reuşind să obţină informaţiile dorite.

Scanned with OKEN Scanner

Reveniţi acasă, Ursu şi Dan descifrează împreună cu Maria şi Lucia documentul, şi află că acesta aparţine logofătului de divan Cristache Zogreanu, cunoscătorul tainei Cetăţii Vulturilor, ce oferă o descriere codificată a acesteia. Cu ajutorul lui Victor, întors între timp din Austria, cireşarii află din document că drumul spre Cetatea Vulturilor este indicat de umbra unui stejar strâmb din oraşul Şoimeni. Tocmai în momentul în care descoperă sensul mesajului, primesc o telegramă de la Tic, care, în urma cercetărilor sale, le cere să vină cât mai repede la Şoimeni pentru a o salva pe Laura.

Între timp, aceasta fiind închisă în castel, găseşte şi ea un document secret cu caractere chirilice, pe care reuşeşte să îl descifreze, aflând astfel că cetăţuia respectivă este formată din două corpuri de clădiri, în formă de cruce, care comunică printr-un coridor unidirecţional. Documentul şi traducerea lui îi sunt sustrase însă de răpitori şi fetei nu-i rămâne decât să spere la venirea cireşarilor.

Ajunşi la Şoimeni, aceştia găsesc în locul stejarului o biserică înălţată exact după forma lui, strâmbă. Încep apoi să caute intrarea secretă în castel, despre care vorbeşte logofătul Zogreanu. Cu ajutorul forţei fizice a lui Ursu, cireşarii găsesc intrarea într-un cordior lung care duce la cetate. După multe peripeţii, reuşesc să intre în castel. Aici îşi dau seama că se află în aripa opusă celei în care este Laura, şi de aceea încearcă să ajungă la aceasta. Ursu escaladează astfel un zid de 15 metri care uneşte cele două corpuri, în timp ce restul cireşarilor decoperă două coridoare secrete care separă cele două coloane. Victor merge pe unul dintre ele, o găseşte pe Laura şi pleacă împreună, însă la un moment dat, datorită fragilităţii podelei, cad amândoi într-un fel de închisoare subterană. Intrat în celălalt coridor, Tic ajunge în mâinile răpitorilor Laurei, care sunt foarte furioşi din cauza dispariţiei fetei. În cele din urmă, Victor şi Laura au fost salvaţi de Ursu, plecat în căutarea lor.

În final, se întâlnesc toţi. Cireşarii află cu uimire că răpitorii Laurei sunt de fapt tatăl şi asistenţii lui, care au venit

Scanned with OKEN Scanner

la Cetatea Vulturilor pentru a face nişte cercetări arheologice. Fata a fost închisă în castel din cauza viperelor şi a căutătorilor de comori care dau târcoale prin zonă.

Arheologii sunt încântaţi de descoperirea celeilalte intrări în Castelul celor două cruci, la care ei nu au ajuns. Tinerii îşi împărtăşesc peripeţiile şi află lucruri noi despre bogăţiile arheologice aflate în acel loc. Cireşarii rămân prieteni cu Laura. Îndrăgostit pentru prima oară, Tic este însă foarte trist pentru că îşi dă seama că fata dorită este atrasă de personalitatea lui Victor.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Constantin Chiriță

„Cireşarii" - volumul II - Castelul fetei în alb

Apartenență la specia *roman*

Opera literară „Cireşarii", creată între 1956 şi 1968, îl consacră pe Constantin Chiriţă, oferindu-i popularitate în epocă. Compusă din cinci volume, (*Cavalerii florii de cireş, Castelul fetei în alb, Roata norocului, Aripi de zăpadă, Drum bun, Cireşari!),* ea este reluată în numeroase ediţii. Scriitorul trece aici „de la romantismul revoluţionar al unei metode de creaţie dominante, la romantismul unei vârste: copilăria şi adolescenţa" (*Dicţionarul scriitorilor români*, Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu). Constituindu-se într-o **specie epică în proză, de mari dimensiuni, cu personaje numeroase înfăţişate în evoluţie, cu acţiune complicată desfăşurată pe mai multe planuri, acest roman oferă o imagine amplă asupra unor aspecte de viaţă.**

Tema textului o constituie **aventura**, fiecare volum al ciclului având în prim-plan întâmplări pline de enigme şi capcane, pe care protagoniştii le depăşesc prin inteligenţă, îndrăzneală şi imaginaţie. În volumul al doilea, ei descoperă un castel medieval cu ajutorul unor texte scrise cu alfabet chirilic, pe care reuşesc să le descifreze.

Titlul romanului face referire la numele tinerilor, care se autointitulează astfel de la Strada Cireşului, ce devine locul lor de întâlnire. Titlul volumul avut în vedere numeşte personajul care declanşează peripeţiile Cireşarilor, „fata în alb", şi locul pe care aceştia îl vor explora.

Autorul îşi exprimă ideile şi sentimentele în mod **indirect**, prin intermediul **naratorului** şi **al personajelor** care participă la **acţiune**, aceasta putând fi structurată pe **momentele subiectului operei literare**.

Scanned with OKEN Scanner

Expoziţiunea fixează coordonatele temporale şi prezintă protagoniştii întâmplărilor. În timpul unei călduroase vacanţe de vară, cireşarii îşi petrec timpul liber după preferinţe: Ursu ia parte la numeroase competiţii sportive, Maria, Dan şi Lucia citesc şi scriu, Ionel este plecat într-o excursie, iar Victor se află cu părinţii în Austria.

Intriga este generată de Tic în momentul în care a văzut în curtea şcolii o fată necunoscută, foarte frumoasă, îmbrăcată în alb. Din acel moment, el încearcă împreună cu prietenii lui să descopere enigma acesteia.

Desfăşurarea acţiunii cuprinde întâmplările prin care vor trece cei şase tineri mânaţi de spiritul aventurii. Apelând la numeroase stratageme, ei descoperă că pe fată o cheamă Laura şi că se află în vacanţă la bunica ei. Fiind în convalescenţă după o meningită, ea este lăsată în grija acesteia de tatăl ei, un cunoscut arheolog. Dar într-o zi, ea fuge de la aceasta din cauza severităţii exagerate, cu atât mai mult cu cât îşi doreşte să fie alături de tatăl său în expediţie. Lasă însă o scrisoare în care o anunţă că pleacă în munţi.

La scurt timp, cireşarii află dintr-un mesaj al fetei că a fost răpită şi închisă în Castelul Vulturilor. Ea uită să le precizeze locul acestuia.

Ca nişte adevăraţi detectivi, Tic, Ursu şi Dan pornesc în căutarea castelului. Ajungând la fosta cetate, nu reuşesc să pătrundă pentru că nu găsesc poarta. Tic se întoarce acasă, dar ceilalţi doi prieteni ai săi descoperă intrarea şi un document vechi de mai bine de trei sute de ani scris cu caractere chirilice. Foarte îngrijorat, mezinul grupului se gândeşte să refacă drumul mesajului trimis de fată.

Reveniţi acasă, Ursu şi Dan descifrează împreună cu Maria şi Lucia documentul şi află că acesta aparţine logofătului de divan Cristache Zogreanu, cunoscătorul tainei Cetăţii Vulturilor, care oferă o descriere codificată a acesteia. Cu ajutorul lui Victor, întors între timp din Austria, cireşarii află că drumul spre Cetatea celor două cruci le va fi indicat de umbra unui stejar strâmb din oraşul Şoimeni. Tocmai în momentul în care descoperă sensul mesajului, primesc o

Scanned with OKEN Scanner

telegramă de la Tic, care, în urma cercetărilor sale, le cere să vină cât mai repede la Şoimeni.

Între timp, Laura, fiind închisă în castel, găseşte un document secret cu caractere chirilice, pe care îl descifrează, aflând astfel că cetăţuia respectivă este formată din două corpuri de clădiri, în formă de cruce. Acestea comunică printr-un coridor unidirecţional. Documentul şi traducerea lui îi sunt sustrase însă de răpitori, şi fetei nu-i rămâne decât să spere la venirea cireşarilor.

Ajunşi la Şoimeni, aceştia găsesc în locul stejarului o biserică înălţată exact după forma lui. Încep apoi să caute intrarea secretă în castel, despre care vorbeşte logofătul Zogreanu. Cu ajutorul forţei fizice a lui Ursu, cireşarii găsesc intrarea într-un cordior lung care duce la cetate. După multe peripeţii, reuşesc să intre în castel. Aici îşi dau seama că se află în aripa opusă celei în care este Laura. De aceea Ursu escaladează un zid de 15 metri care unea cele două corpuri, în timp ce restul cireşarilor descoperă două coridoare secrete care separau cele două coloane.

Acţiunea atinge **punctul culminant** atunci când Victor o găseşte pe Laura şi pleacă împreună, însă la un moment dat, datorită fragilităţii podelei, cad amândoi într-un fel de închisoare subterană. Tic ajunge în mâinile răpitorilor Laurei, care sunt foarte furioşi din cauza dispariţiei fetei.

Deznodământul lămureşte toate enigmele. Cireşarii află cu uimire că răpitorii Laurei sunt de fapt tatăl şi asistenţii lui, care veniseră la Cetatea Vulturilor pentru a face nişte cercetări arheologice. Fata a fost închisă în castel din cauza viperelor şi a căutătorilor de comori care dădeau târcoale prin zonă.

Arheologii sunt încântaţi de descoperirea celeilalte intrări în Castelul celor două cruci, la care ei nu ajunseseră. Personajele îşi împărtăşesc peripeţiile şi află lucruri noi despre bogăţiile arheologice din acel loc. Cireşarii rămân prieteni cu „fata în alb". Îndrăgostit pentru prima oară, Tic este însă foarte trist pentru că îşi dă seama că Laura este atrasă de personalitatea lui Victor.

Scanned with OKEN Scanner

Întâmplările operei se derulează **cronologic**, dar **nu** şi **linear**, existând unele întoarceri în timp, rememorări ale protagoniştilor. Acţiunea este complexă, derulându-se pe mai multe planuri: primul al investigaţiilor celor şase tineri, al doilea al Laurei, iar ultimul, al celor trei necunoscuţi.

Locul de desfăşurare a acţiunii este **vast**, aceasta derulându-se în mai multe localităţi: în oraşul natal şi în Şoimeni. O parte din întâmplări se desfăşoară în Cetatea Vulturilor.

Fiind o **operă epică**, modurile de expunere predominante sunt **naraţiunea** şi **dialogul**, ce conferă dinamism şi suspans acţiunii. Descrierea contribuie la portretizarea personajelor şi la prezentarea locurilor. **Naratorul** adoptă poziţii diferite în text: când relatează la persoana a III-a, când se ascunde în spatele personajelor sale pe care le lasă să acţioneze singure.

Numărul mare de personaje constituie o altă trăsătură a romanului. Fie principale, secundare sau episodice, fiecare dintre acestea contribuie la crearea suspansului, provocând curiozitatea cititorului. Ritmul întâmplărilor foarte alert, precum şi umorul din discuţiile cireşarilor sau din anumite situaţii susţin şi ele farmecul textului. Graţie **complexităţii** speciei, acest roman poate fi lecturat din mai multe perspective, împletind elementele unui **roman de aventuri cu cele ale unui roman poliţist, de mistere şi chiar bildungsroman.**

În opinia mea, textul este foarte captivant prin spontaneitatea şi prospeţimea pe care o degajă. În plus, protagoniştii sunt adevărate tipuri caracterologice, care pot deveni modele pentru orice adolescent aflat în căutarea propriului sine.

Prin **caracterul epic**, **acţiunea complexă** la care participă **numeroase personaje** angrenate în **diverse conflicte**, *Cireşarii* de Constantin Chiriţă prezintă toate trăsăturile definitorii ale unui **roman**.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Constantin Chiriță

„Cireşarii"

Caracterizarea unui personaj

Compusă din cinci volume, (*Cavalerii florii de cireş, Castelul fetei în alb, Roata norocului, Aripi de zăpadă, Drum bun, Cireşari!)*, opera literară „Cireşarii" de Constantin Chiriţă are ca temă centrală **aventura**, fiecare parte aducând în prim-plan întâmplări provocatoare pline de mister.

Puşi în situaţii dintre cele mai surprinzătoare, protagoniştii romanului: Maria, Dan, Lucia, Ursu, Ionel, Victor şi mezinul grupului, Tic, dau dovadă de inteligenţă, curaj şi imaginaţie, reuşind să iasă teferi din orice capcană. „Într-un cadru de aventură şi poezie romanţioasă", ciclul impune, prin fiecare dintre aceştia, „un tip de personaj construit pe o dominantă caracterologică: Victor – inteligenţă şi hotărâre, Ursu – forţă fizică şi bunătate, Tic – isteţime simpatică, pusă adesea pe şotii etc." (*Dicţionarul scriitorilor români*, Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu).

Ştrengarul Tic sau Ticuşor este fratele Mariei şi mezinul grupului. Este caracterizat **direct** de către **narator**, iar **faptele, întâmplările la care participă, relaţiile cu celelalte personaje** constituie puncte de reper în **caracterizarea indirectă**.

Întâmplările volumului al doilea se răsfrâng mai ales asupra acestuia. El resimte schimbări profunde, trăind experienţa primei poveşti de dragoste. O descoperă pe Laura, fata în alb, şi îndrăgostindu-se de ea, se implică şi preia iniţiativa în salvarea ei. Prin surprinderea momentului trecerii personajului de la copilărie la adolescenţă, romanul căpătă caracterul de bildungsroman. Traseul iniţiatic parcurs

Scanned with OKEN Scanner

de băiat devine astfel o treaptă a cunoaşterii, care va contribui la formarea sa.

Trăsăturile fizice ale tânărului sunt prezentate **direct** de către narator: „Baiatul cârn şi ciufulit, incarnaţie perfectă a tot ce e practic şi concret", anticipând spiritul pragmatic şi capacitatea de a găsi soluţii în orice situaţie. La începutul operei, este prezentat ca un copil: „Tic n-avea încă vârsta aceluia care în faţa unei asemenea arătări îşi duce mâinile la buze şi-şi şopteşte: «Doamne, ce frumoasă!»". Pe parcurs începe să simtă primii fiori ai dragostei.

Portretul moral al lui Tic este completat de gândurile şi faptele sale. Este un băiat plin de viaţă, sufletul grupului, mereu pus pe şotii, care-i alertează pe ceilalţi atunci când ceva îi atrage atenţia. El este primul care o descoperă pe fata în alb. Dând dovadă de **curiozitate**, una dintre trăsăturile comune tuturor celor din grup, „şi-a pus o singură intrebare: «Cine e?»". Are un **fin simţ de observatie**, remarcând firea visătoare a fetei: „Asta seamănă cu soră-mea; pesemne că spune în gând poezii". **Foarte creativ**, apelează la diferite stratageme pentru a o cunoaşte pe fata în alb: se îmbracă cerşetor, îi scrie o scrisoare împreună cu Dan, se îmbracă în costumul de sărbătoare şi foloseşte o voce suavă, potrivită în dialogul cu bunica. **Are simţul umorului**, dar este şi **foarte tenace** în atingerea scopului.

Deosebit de **inteligent** şi cu o **rară intuiţie**, băiatul reuşeşte să refacă drumul scrisorii Laurei, parcurgând un drum al cunoaşterii. Confruntându-se cu situaţii neprevăzute, se adaptează şi reuşeşte să depăşească obstacolele inerente. De exemplu, ştie cum să conducă o discuţie cu învăţătorul de la Şoimeni pentru a afla informaţiile dorite.

Limbajul personajului reflectă, în mod indirect, trăsături ca **naturaleţea** şi **sinceritatea**, stârnind uimirea celor din jur: „buniloaie", „babe uscate şi scârţâite", „babă împieliţată", „hărăpoaică" etc.

Scanned with OKEN Scanner

Personalitatea lui Tic se conturează şi **în relaţie cu alte personaje**. Este iubit de toţi membrii grupului, pe care-i admiră la rândul său, şi de care este influenţat.

Finalul romanului surprinde o altă ipostază a personajului, ce relevă **sensibilitatea** sa. Astfel este profund dezamăgit când constată că fata dorită este atrasă de Victor: „întâmplarea hotărâse ca prima lui dragoste să fie tristă şi deznădăjduită".

Consider că personajul Tic reprezintă tipul băiatul simpatic, inteligent şi iubitor de aventură, în care se poate regăsi orice adolescent.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Panait Istrati

„Ciulinii Bărăganului" - Rezumat (manual AII)

O dată cu venirea toamnei, de Sfântul Pantelimon, în ţinutul Bărăganului se dezlănţuise Muscalul. Vânt puternic, acesta împrăştie ciulinii până în depărtări.

Oamenii acestor locuri îşi duc cu greu existenţa, unica lor sursă de supravieţuire fiind pescuitul.

Părinţii lui Matache, olteni de origine, foarte săraci, se stabilesc în Lăteni, sat situat aproape de balta Borcea, în speranţa unui trai mai bun. Prezenţa peştelui trebuie valorificată, tocmai de aceea mama lui Matache, Anica, o fire pragmatică, se gândeşte că negoţul cu acesta ar fi soluţia potrivită. După ce vinde peşte în sat, Anica obţine o sumă modestă cu care nu poate cumpăra decât o căruţă uzată şi un cal vlăguit.

Cu precarul mijloc de transport, Matache şi tatăl său, Marin, pleacă să vândă peşte în regiunea Bărăganului. Pe drum, cei doi sunt nevoiţi să vândă o parte din acesta unui ţigan pe o sumă modică. Deşi rămân fără căruţă şi cal, îşi continuă călătoria, propunându-şi să se întoarcă acasă cel puţin cu banii pe care Anica i-a cheltuit iniţial. Prin urmare, în drumul lor spre Călăraşi se angajează ca tăietori de lemne în diverse gospodării.

Planul lor este zădărnicit de faptul că află de la un prieten, Gavrilă, că Anica a murit în urma unei infecţii. Peste puţin timp, cei doi călători pleacă însoţiţi de Gavrilă spre casă, dar înainte de a ajunge îşi revăd câinele, pe Ursu, aflat la o jumătate de kilometru de locuinţă. Acest aspect îi determină să conştientizeze că nu mai au de ce locui acolo, casa nereuşind altceva decât să le amintească de lipsa Anicăi. Ajungând

Scanned with OKEN Scanner

acasă, Marin decide să-i vândă locuinţa lui Gavrilă, după care pleacă împreună cu fiul în căutarea unui loc de muncă. După încercări nereuşite, sunt angajaţi în cele din urmă de Duduca.

Descurajat de mizeria de la conacul acesteia, Matache decide să plece pe ascuns, odată cu sosirea toamnei. Este însoţit de Ştirbu, băiatul rotarului din sat, iar între cei doi se leagă o frumoasă prietenie. După o zi de călătorie, copiii ajung într-o vâlcea, unde se adăpostesc. La un moment dat aud un zgomot înfricoşător şi asistă îngroziţi la uciderea unui tânăr ţăran de către jandarmi.

Marcaţi de tragica întâmplare, copiii îşi continuă speriaţi călătoria şi ajung în gara Ciulniţa. Primesc mâncare de la cârciumarul gării, iar la scurt timp, când o ţărancă îi întreabă dacă au văzut un tânăr arestat de jandarmi, copiii nu recunosc adevărul.

Părăsesc Ciulniţa, ascunşi într-un vagon de marfă de unde au urmărit ţăranii trudind pe câmp, şi au conştientizat că viaţa lor este foarte grea. Sosesc în Lehliu, iar la hanul gării, Ştirbu îl revede pe fratele său mai mare, Costache. Acesta locuieşte în casa socrului său, unde sunt primiţi şi cei doi copii. Gospodăria se află în localitatea Trei Sate, unde, datorită secetei, oamenii simpli nu mai au din ce trăi, în timp ce boierii huzuresc. Acolo, Matache aude mai multe amănunte legate de membrii acesteia. Înţelege astfel că Todiriţa, una dintre fiicele lui Toma, este supărată pentru că a fost părăsită de Tănase, iubitul ei. Acesta a fost nevoit să se însoare cu amanta însărcinată a boierului din sat. Copleşit de ură, Tănase îl împuşcă pe boier, dar este arestat şi ucis în bătaie.

Sătenii află de la învăţător despre răzvrătirea oamenilor din alte localităţi. Din cauza traiului greu, ţăranii cer ajutorul boierilor, dar aceştia îi refuză. Încercând să obţină bucate de la aceştia, ei devastează primăria şi conacul. Revolta oamenilor este repede înăbuşită de către autorităţi. Întreaga familie a lui Costache este răpusă, iar Matache află ulterior că şi tatăl său a fost omorât, fiind considerat, ca şi alţii, instigator.

În urma acestor întâmplări, Matache şi Ştirbu îşi continuă drumul prin lume urmăriţi de ciulini.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Panait Istrati

„Ciulinii Bărăganului“

Apartenență la specia *roman*

Ciulinii Bărăganului de Panait Istrati prezintă un univers dominat de „suferinţa celor mulţi, vestind însă şi începutul unei nedomolite lupte pentru libertate.“ (Mircea Zaciu). Drama umanităţii este relevată de răscoala ţăranilor din 1907, aspect ce nu încadrează totuşi textul scrierilor istorice, plasându-l mai degrabă în sfera miticului deoarece „spaţiul este mai puternic decât timpul.“ (Aureliu Goci, Prefaţă la „Ciulinii Bărăganului“).

Apărută în 1929, opera literară *Ciulinii Bărăganului* întruneşte toate notele definitorii ale unui roman deoarece este o specie epică în proză de mare întindere, cu acţiune complexă la care participă numeroase personaje, oferind o imagine amplă asupra vieţii.

Existenţa grea a ţăranilor intensificată de evenimentele sângeroase ale anului 1907 constituie tema textului menţionat. De altfel, criticul literar Pompiliu Constantinescu observase că în creaţia lui Panait Istrati, obiectul naraţiunilor sale „înainte de a trece prin filtrul purificator al artei, a fost extras din realitatea înconjurătoare, pe care scriitorul a scrutat-o cu ochi atent şi înţelegător.“

O primă trăsătură a textului menţionat este caracterul epic. Astfel, autorul îşi exprimă în mod indirect ideile şi sentimentele prin intermediul personajelor şi al acţiunii. Aceasta se poate prezenta pe momentele subiectului operei literare.

Expoziţiunea fixează coordonatele spaţio-temporale, acţiunea petrecându-se în zona Bărăganului, ţinut surprins în

Scanned with OKEN Scanner

vreme de toamnă, când ciulinii sunt mânaţi de vânt până în depărtări, căci „Muscalul sau Crivăţul, mătură cu suflarea lui de gheaţă, nesfârşitele întinderi." Tot în expoziţiune sunt prezentate personajele: Matache, protagonistul întâmplărilor şi părinţii acestuia care locuiesc în Lăteni, câştigându-şi existenţa, ca majoritatea localnicilor, din pescuit. Naratorul-personaj, Matache, oferă amănunte în legătură cu părinţii săi: firea de artist a tatălui conturată de „ochi adânci şi galeşi, totdeauna pironiţi asupra fluierului său" este reliefată în antiteză cu cea a mamei care devenise „femeie-pescar" deoarece „când arunca prostovolul roată [...] ai fi zis că s-a pornit să scoată tot peştele din Borcea." Spirit pragmatic, mama lui cumpără cu banii obţinuţi din vânzarea peştelui „o mârţoagă şi o căruţă, la care două din roţi se bălăbăneau gata să se desprindă." Având căruţa şi calul, femeia se gândeşte că astfel ar putea transporta cu uşurinţă peştele pentru a-l vinde.

Ea hotărăşte ca soţul şi fiul să plece la drum pentru a vinde peşte în zona Bărăganului, moment ce constituie intriga acţiunii.

Desfăşurarea acţiunii este momentul amplu deoarece cuprinde atât întâmplările din timpul călătoriei, cât şi cele care li se vor succeda. Astfel, cu precarul mijloc de transport, Matache şi tatăl său, Marin, pleacă să vândă peşte în regiunea Bărăganului. Pe drum, cei doi sunt nevoiţi să vândă o parte din acesta unui ţigan, pe o sumă modică. Deşi rămân fără căruţă şi cal, îşi continuă călătoria, propunându-şi să se întoarcă acasă cel puţin cu banii pe care Anica i-a cheltuit iniţial. Prin urmare, în drumul lor spre Călăraşi se angajează ca tăietori de lemne în diverse gospodării.

Planul lor este zădărnicit de faptul că află de la un prieten, Gavrilă, că Anica a murit în urma unei infecţii. Peste puţin timp, cei doi călători pleacă însoţiţi de Gavrilă spre casă, dar înainte de a ajunge îşi revăd câinele, pe Ursu, aflat la o jumătate de kilometru de locuinţă. Acest aspect îi determină să conştientizeze că nu mai au de ce locui acolo, casa nereuşind altceva decât să le amintească de lipsa

Scanned with OKEN Scanner

Anicăi. Ajungând acasă, Marin decide să-i vândă locuinţa lui Gavrilă, după care pleacă împreună cu fiul în căutarea unui loc de muncă. După încercări nereuşite, sunt angajaţi în cele din urmă de Duduca.

Descurajat de mizeria de la conacul acesteia, Matache decide să plece pe ascuns, odată cu sosirea toamnei. Este însoţit de Ştirbu, băiatul rotarului din sat, iar între cei doi se leagă o frumoasă prietenie. După o zi de călătorie, copiii ajung într-o vâlcea, unde se adăpostesc. La un moment dat aud un zgomot înfricoşător şi asistă îngroziţi la uciderea unui tânăr ţăran de către jandarmi.

Marcaţi de tragica întâmplare, copiii îşi continuă speriaţi călătoria şi ajung în gara Ciulniţa. Primesc mâncare de la cârciumarul gării, iar la scurt timp, când o ţărancă îi întreabă dacă au văzut un tânăr arestat de jandarmi, copiii nu recunosc adevărul.

Părăsesc Ciulniţa, ascunşi într-un vagon de marfă de unde au urmărit ţăranii trudind pe câmp şi au conştientizat că viaţa lor este foarte grea. Sosesc în Lehliu, iar la hanul gării, Ştirbu îl revede pe fratele său mai mare, Costache. Acesta locuieşte în casa socrului său, unde sunt primiţi şi cei doi copii. Gospodăria se află în localitatea Trei Sate, unde, datorită secetei, oamenii simpli nu mai au din ce trăi, în timp ce boierii huzuresc. Acolo, Matache aude mai multe amănunte legate de membrii acesteia. Înţelege astfel că Todiriţa, una dintre fiicele lui Toma, este supărată pentru că a fost părăsită de Tănase, iubitul ei. Acesta a fost nevoit să se însoare cu amanta însărcinată a boierului din sat. Copleşit de ură, Tănase îl împuşcă pe boier, dar este arestat şi ucis în bătaie.

Sătenii află de la învăţătorul satului despre răzvrătirea oamenilor din alte localităţi.

Declanşarea răscoalei şi înăbuşirea ei marchează punctul culminant al întâmplărilor. Asistând la torturarea unui consătean de către jandarmi şi nemaiputând îndura viaţa grea, ţăranii „... devastară primăria. Apoi se îndreptară ca un

Scanned with OKEN Scanner

şuvoi, spre conac." Obuzele au căzut pretutindeni, răscoala fiind reprimată. Matache şi Ştirbu sunt salvaţi de Costache, care consideră că „furişarea din sat, în puterea nopţii sub bombardament" este singura soluţie de a scăpa cu viaţă. Din nefericire, Costache este răpus în timpul goanei „asurzitoare a căruţei..., căzând peste ulube", în vreme ce „...caii îşi continuau galopul înnebunitor" împreună cu cei rămaşi.

Deznodământul completează scenele cutremurătoare: „... de dimineaţă până seara nu auzeai decât grozăvii: de la un capăt la celălalt al ţării numai împuşcături fără judecată". Cei împuşcaţi erau consideraţi instigatori, iar Matache află că şi tatăl său care „... nu era cu nimic vinovat", avusese aceeaşi crudă soartă.

În urma acestor tragice întâmplări, Matache şi Ştirbu îşi continuă drumul în lume urmăriţi de ciulini, reluarea acestora conferind simetrie romanului. Substantivul „ciulinii", prezent încă din titlu, devine un dublu simbol. În partea incipientă a romanului, ei simbolizează viaţa văzută ca un joc fascinant de către copil, care, deşi avertizat de tatăl său să nu părăsească locuinţa în urmărirea ciulinilor: „Să nu-mi faci vreo poznă cu ciulinii ăia!", totuşi este atras irezistibil, manifestând bucurie nemărginită o dată cu apariţia lor: „– Ciulinii! Ciulinii!". Înţepătura „până la sânge" a ghemelor de ciulini anticipează revelaţia pe care băiatul o va trăi ulterior în „înţelegerea vieţii ca dramă, în care se deapănă, tragic şi neştiut, antagonisme de neîmpăcat." (Alexandru Hanţă)

Matache, protagonistul întâmplărilor, descoperă prin mirajul jocului părţi nebănuite ale lumii înconjurătoare. Copilul curios şi inocent se transformă într-un adolescent care „se înfioară în faţa neliniştitoarelor revelaţii ale existenţei." (Mircea Zaciu). De aceea, drumul parcurs alături de Ştirbu contribuie la maturizarea acestora, din acest punct de vedere opera *Ciulinii Bărăganului* putând fi considerată un bildungsroman.

Ca moduri de expunere, se remarcă naraţiunea cu rol în reprezentarea evenimentelor. Întâmplările sunt narate la

Scanned with OKEN Scanner

persoana I („pescuiam", „eram încântat" etc.), din punctul de vedere al naratorului subiectiv ce devine şi protagonistul acţiunii. Cu ajutorul descrierii se prezintă reperele spaţio-temporale („întinsele câmpii ţelinoase", „o săptămână întreagă" etc.) şi se conturează diverse atitudini şi trăsături ale personajelor („Eram înalt şi zdravăn", „Cu braţele bălăbăninde, mergeam tăcuţi, împinşi de vânt etc."). Acţiunea capătă dinamism datorită prezenţei dialogului ce relevă şi relaţiile dintre personaje.

Consider că romanul *Ciulinii Bărăganului* reuşeşte să surprindă sugestiv transformări în plan psihologic, determinate de un episod zbuciumat din istoria poporului nostru.

Prin caracterul epic, acţiunea complexă la care participă un număr mare de personaje surprinse în diverse ipostaze, *Ciulinii Bărăganului* de Panait Istrati are toate notele definitorii ale unui roman.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Panait Istrati

„Ciulinii Bărăganului" - Matache

Caracterizarea personajului principal

Personajele din scrierile lui Panait Istrati „par experienţe umane care trebuie înţelese la modul alegoric" (Al. Hanţă). Relevant în acest sens este romanul *Ciulinii Bărăganului* care, deşi surprinde jocul protagoniştilor în diverse ipostaze, nu poate fi considerat un roman al copilăriei, deoarece „peregrinările celor doi copii sunt un artificiu de creaţie, un mijloc prin care sunt aduse la lumină realităţi sociale". (idem)

Matache este narator şi personaj principal al operei menţionate, participând activ la toate momentele acţiunii. Trăsăturile acestuia sunt prezentate direct de către alte personaje şi prin autocaracterizare. Întâmplările la care participă, relaţiile cu celelalte personaje şi limbajul folosit constituie puncte de reper în caracterizarea indirectă.

Dacă în partea incipientă a romanului se prezintă aspecte generale legate de zona Bărăganului, paginile următoare oferă informaţii privind originea şi preocupările copilului Matache. El mărturiseşte că avea „pe atunci nouă ani". Deşi „băltăreţ din Lăteni", totuşi băiatul nu este „ialomiţean de baştină". În speranţa unui trai mai bun, părinţii copilului, „doi olteni săraci lipiţi" se stabiliseră în Lăteni de când Matache avea „doi ani".

Încă de la vârsta fragedă a copilăriei, se remarcă hărnicia băiatului care îşi ajută mama la pescuit, principala sursă de hrană a familiei: „pescuiam cu mama – şi eu, la rândul meu, îmi scoteam partea de peşte". Este uimit de munca depusă de mama sa, pe care o consideră „femeie-pescar", şi devine

Scanned with OKEN Scanner

extrem de sensibil la fiecare cuvânt al acesteia, care-l impresionează „până la lacrimi".

Copilul este nerăbdător să vină toamna când ghemele de ciulini sunt purtate de vânt în depărtări, iar el poate, ca orice copil dornic de joacă, să pornească în urmărirea lor. Atracţia pentru ciulini relevă şi firea contemplativă a băiatului care credea că „...ciulinii nu erau decât [...], invitaţie să schimbi ceea ce ai cu ceea ce ai putea să ai...", fiind astfel capabil să viseze cu ochii deschişi.

Dornic de călătorii şi aventură detestă statornicia, considerând că „...nimic nu-i mai rău decât să putrezeşti locului". Tocmai de aceea decide să plece de acasă alături de prietenul său, Ştirbu. Călătoria acestora dezvăluie nevoia de libertate, dar şi cutezanţa, pentru că pornesc într-o teribilă înfruntare a necunoscutului. Lăsarea întunericului le produce o stare de nelinişte, dar cei doi încearcă să-şi ascundă acest sentiment, îmbărbătându-se reciproc. Teama este accentuată de scena uciderii din vâlcea, băieţii având revelaţia unei lumi înfiorătoare. Dacă până acum viaţa este văzută ca joc, din perspectiva inocenţei copilăriei, din acest moment începe perceperea lumii ca dramă. Deşi sunt martorii unei scene macabre, totuşi cei doi prieteni refuză să se întoarcă acasă. Matache şi Ştirbu parcurg un traseu iniţiatic ce duce la maturizarea bruscă a copiilor prin descoperirea unor aspecte necunoscute până atunci.

Impresionat de povestea Todiriţei, fata gazdei la care a ajuns în cele din urmă, Matache îi oferă sprijin încercând să o consoleze. El devine mesagerul iubirii deoarece îi transmite Todiriţei veşti de la iubitul ei.

Marcat de întâmplările tragice ale răscoalei din 1907, Matache, copilul curios şi inocent, se transformă într-un adolescent care „se înfioară în faţa neliniştitoarelor revelaţii ale existenţei" (Mircea Zaciu).

În opinia mea, întâmplările trăite de Matache relevă ideea că imprevizibilul vieţii poate conduce la maturizarea precoce a oricărui adolescent.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ionel Teodoreanu

„La Medeleni" - Rezumat (manual AII)

Dănuţ, unicul băiat al familiei Deleanu, îşi petrece vacanţa de vară la Medeleni, proprietatea părinţilor săi. Detaşat de grijile şcolii, băiatul se bucură din plin de jocurile specifice vârstei.

Într-o zi, cu ajutorul câtorva săteni, reuşeşte să lanseze un zmeu, fapt ce-l bucură din plin. Distracţia durează puţin pentru că băiatul este chemat de mama sa pentru a merge împreună la gară.

Însoţiţi de moş Gheorghe, vizitiul, ajung în staţia gării, unde se reîntâlnesc cu cei dragi: avocatul Deleanu, Olguţa, sora lui Dănuţ, şi Monica, verişoara orfană a celor doi fraţi. Năzbâtiile şi certurile dintre fraţi sunt numeroase, izbucnind încă din momentul în care membrii familiei se pregătesc să plece spre casă. Discordia dintre Olguţa şi Dănuţ este generată de faptul că fiecare dintre ei îşi doreşte să meargă cu trăsurica, mijloc de transport ce nu are însă decât un loc disponibil.

Datorită intervenţiei lui moş Gheorghe, pe care îl iubeşte foarte mult, aceasta cedează şi ocupă un loc în cealaltă trăsură. Acum Olguţa are o singură dorinţă: să ajungă la destinaţie înaintea fratelui ei, lucru râvnit de altfel şi de acesta.

După câteva ore de mers, trăsura în care se află Dănuţ şi tatăl său ajunge la destinaţie înaintea celorlalţi călători. Acest fapt o nemulţumeşte pe Olguţa care, orgolioasă, îi spune fratelui că a fost interesată de protejarea cailor. Sosiţi acasă toţi sunt înfometaţi şi o strigă într-un glas pe bătrâna bucătăreasă. După servirea mesei, doamna Deleanu o

Scanned with OKEN Scanner

instalează pe Monica în camera special amenajată pentru fete. Copleşită de resentimente, Olguţa taie sfoara de la zmeul lui Dănuţ.

A doua zi, Dănuţ se trezeşte, iar când ajunge în dreptul stejarului constată cu lacrimi în ochi că râvnita jucărie a fost distrusă. Mama copiilor surprinde tristeţea băiatului şi o trage la răspundere pe vinovată, care nu-şi asumă fapta. Ea susţine că fratele ei a greşit pentru că a lovit-o când s-au întâlnit la gară. Dănuţ recunoaşte gestul, dar mărturiseşte că acesta a fost răspunsul la jignirea surorii sale, care l-a poreclit Buftea. Fata repetă neplăcutul apelativ, ceea ce declanşează consternarea părinţilor.

Doamna Deleanu decide ca Olguţa să scrie de o sută de ori că este nevinovată şi de două sute de ori că este vinovată. Lui Dănuţ mama îi promite un alt zmeu, mult mai mare şi mai frumos, şi încearcă să-l liniştească propunându-i să se joace cu Monica.

Între Dănuţ şi Monica izbucneşte o ceartă în urma căreia amândoi se dezlănţuie: băiatul o trage de codiţe, iar ea îl zgârie. Atunci îşi dă seama că singura ei prietenă este Olguţa. De aceea o ajută să scrie enunţurile-pedeapsă date de doamna Deleanu.

Dănuţ se simte singur şi doreşte să se-mpace cu fetele, fapt ce se realizează în cele din urmă.

Herr Direktor, unchiul celor doi fraţi, care soseşte şi el la moşie, îi îndeamnă pe soţii Deleanu să-l trimită pe Dănuţ în Bucureşti să-şi continue studiile. Aceştia sunt de acord, iar odată cu venirea toamnei încep şi pregătirile pentru băiat: Olguţa îi curăţă cu grijă încălţămintea, iar Monica îi brodează iniţialele pe batiste.

Ajungând la Bucureşti, Dănuţ este repede dezamăgit de atmosfera de acolo. Nu se înţelege cu colegii şi trimite acasă o scrisoare în care îşi dezvăluie toate nemulţumirile. Între timp moş Gheorghe moare, prilej de suferinţă nemărginită pentru Olguţa.

Când toamna se instalează deplin, soţii Deleanu hotărăsc să părăsească locuinţa de vară împreună cu fetele.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ionel Teodoreanu

„La Medeleni" - volumul I - Hotarul nestatornic
Apartenență la specia literară *roman*

Opera literară „La Medeleni" de Ionel Teodoreanu, creată între 1925 şi 1927, este compusă din trei volume (*Hotarul nestatornic, Drumuri, Între vânturi*), şi reprezintă romanul unei generaţii. Apariţia trilogiei constituie momentul cel mai important al biografiei scriitorului deoarece „se produce acel fenomen de implicare reciprocă dintre destinul operei şi acela al creatorului ei" (N. Ciobanu, *Ionel Teodoreanu. Viaţa şi opera,* Bucureşti, Ed. Minerva 1970). Creativitatea autorului reiese nu numai din prezentarea anumitor experienţe, ci şi din „capacitatea sa de participare deplină, până la frenezie, la ceea ce el plăsmuieşte" (Op. cit.). De aceea opera are un pronunţat caracter liric şi dezvăluie nostalgia scriitorului generată de trecerea celei mai frumoase etape, copilăria, ale cărei aspecte specifice sunt prezentate în primul volum.

Apărută în 1925, opera literară *Hotarul nestatornic* întruneşte toate notele definitorii ale unui roman, fiind o **specie epică în proză de mare întindere, cu acţiune complexă la care participă numeroase personaje prezentate în evoluţie, oferind o imagine amplă asupra vieţii.**

Copilăria, percepută ca o vârstă a exuberanţei, a fanteziei şi a dorinţei de cunoaştere ce declanşează o serie de transformări psihologice, constituie **tema** textului menţionat.

Caracterul **epic** al textului este ilustrat de faptul că autorul îşi exprimă gândurile şi sentimentele în mod **indirect**, prin intermediul **naratorului** şi al **personajelor** care participă la **acţiune**.

Spre deosebire de alte romane, opera nu are o compoziţie riguroasă, nu prezintă conflicte puternice ce ar putea da naştere unui plan narativ închegat, deoarece

Scanned with OKEN Scanner

autorul rememorează perioada copilăriei dintr-o perspectivă nostalgică, elegiacă, retrăind-o cu intensitate. Acest fapt duce la interferarea epicului cu liricul, romanul constituindu-se din numeroase scene care conturează o atmosferă aparte, inedită, numită de critica literară „medelenism". În primul rând, *medelenismul* reprezintă o atmosferă de vacanţă, de confort şi relaxare „un adevărat concept în care, sunt cuprinse principiile ce izvorăsc dintr-un anume mod de a privi viaţa..." (N. Ciobanu). În al doilea rând, *medelenismul* poate fi văzut ca un univers al copilăriei nu numai din punct de vedere fizic, ci şi ca o ipostază permanent umană, căreia, în anumite situaţii, orice adult i se poate circumscrie prin nevoia sincerităţii trăirii. Relevant în acest sens este şi titlul *Hotarul nestatornic*, ce ilustrează o perioadă efemeră, dar trăită cu aceeaşi intensitate atât de copii cât şi de cei mari.

În ceea ce priveşte coordonatele **spaţio-temporale**, întâmplările se desfăşoară la moşia Medeleni în perioada vacanţei de vară, când copiii sunt detaşaţi de grijile şcolii. Acţiunea romanului se constituie din multiple secvenţe narative relatate în mod cronologic. Astfel, incipitul textului îi prezintă pe Dănuţ şi pe mama sa care, însoţiţi de moş Gheorghe, vizitiul, ajung în gară, unde se reîntâlnesc cu cei dragi: avocatul Deleanu, Olguţa, sora lui Dănuţ şi Monica, verişoara orfană a celor doi fraţi. Năzbâtiile şi certurile dintre fraţi sunt numeroase, izbucnind încă din momentul în care membrii familiei se pregătesc să plece spre casă. Discordia dintre Olguţa şi Dănuţ este generată de faptul că fiecare dintre ei îşi doreşte să meargă cu trăsurica, mijloc de transport ce nu are însă decât un loc disponibil.

Datorită intervenţiei lui moş Gheorghe, pe care Olguţa îl iubeşte foarte mult, aceasta cedează şi ocupă un loc în cealaltă trăsură.

Odată ajunşi la moşie, doamna Deleanu o instalează pe Monica în camera special amenajată pentru fete. Conflictele dintre copii sunt numeroase şi specifice vârstei, relevând trăsăturile de caracter ale acestora. Olguţa, veşnic dornică de a i se-ndeplini orice capriciu, se află în permanent dezacord cu Dănuţ, dar în realitate ea îşi iubeşte fratele.

Scanned with OKEN Scanner

Între Dănuţ şi Monica izbucneşte o ceartă în urma căreia amândoi se dezlănţuie: băiatul o trage de codiţe iar ea îl zgârie, după care îşi dă seama că singura ei prietenă este Olguţa, de aceea o ajută să scrie enunţurile-pedeapsă date de doamna Deleanu.

Herr Direktor, unchiul celor doi fraţi, care soseşte şi el la moşie, îi îndeamnă pe soţii Deleanu să-l trimită pe Dănuţ în Bucureşti să-şi continue studiile. Aceştia sunt de acord, iar odată cu venirea toamnei încep şi pregătirile pentru băiat: Olguţa îi curăţă cu grijă încălţămintea, iar Monica îi brodează iniţialele pe batiste.

Ajungând la Bucureşti, Dănuţ este repede dezamăgit de atmosfera de acolo. Nu se înţelege cu colegii şi trimite acasă o scrisoare în care îşi dezvăluie toate nemulţumirile. Între timp moş Gheorghe moare, prilej de suferinţă nemărginită pentru Olguţa.

Când toamna se instalează deplin, soţii Deleanu hotărăsc să părăsească locuinţa de vară împreună cu fetele.

Dinamismul textului este conferit de **dialog**, prin intermediul căruia secvenţele narative ar putea fi transpuse într-un remarcabil scenariu. **Descrierea** contribuie la portretizarea personajelor şi la prezentarea locurilor. Limbajul este **expresiv** datorită numeroaselor **figuri de stil** prezente: metafore („ochii de miere brună", „cerul îmbătrânit de nouri"), personificări („toamna mor nucile") etc.

Numărul mare de personaje constituie o altă trăsătură a romanului. Fie principale, secundare sau episodice fiecare dintre acestea contribuie la conturarea unei atmosfere degajate, specifice moşiei Medeleni. Prin intermediul eroilor, Dănuţ, Monica şi Olguţa, scriitorul relevă diverse atitudini şi trăsături ce caracterizează universul mirific al copilăriei.

În opinia mea, *Hotarul nestatornic* poate fi considerat şi un bildungsroman atâta vreme cât prezintă evoluţia eroilor, transformările acestora generate de imprevizibilul vieţii.

Prin interferenţa **epicului cu liricul** ce relevă viziunea artistică a scriitorului, prin **acţiunea complexă** la care participă **numeroase personaje** *Hotarul nestatornic* întruneşte toate trăsăturile definitorii ale unui **roman**.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ionel Teodoreanu

„La Medeleni" - Olguța
Caracterizarea personajului principal

Romanul *La Medeleni* oferă o imagine amplă asupra vieţii prin surprinderea în diverse ipostaze a numărului mare de personaje: principale (Olguţa, Dănuţ, Monica), secundare (moş Gheorghe, doamna Deleanu), episodice (Ştefica, Gheorghiţă etc.)

Olguţa este unul dintre personajele principalele ale textului menţionat deoarece participă activ la toate momentele acţiunii. Ea este caracterizată direct atât de către narator, cât şi de alte personaje, iar întâmplările la care participă, relaţiile cu celelalte personaje, gândurile şi limbajul folosit constituie puncte de reper în caracterizarea indirectă.

Încă din partea incipientă a romanului, comportamentul Olguţei relevă o fire jovială şi imprevizibilă, surprinzându-i mereu pe cei din jur. Energia şi spontaneitatea fetei se remarcă începând cu sosirea în gară, atunci când, nerăbdătoare să-i reîntâlnească pe cei dragi, nu aşteaptă să oprească trenul şi sare „de pe scară, veselă, familiară, cum sărea şi dimineaţa din pat pe covoraş".

Ambiţioasă şi consecventă ea renunţă numai atunci când oferta este mai avantajoasă decât obiectivele propuse. De aceea în momentul în care îşi doreşte să meargă la moşie cu bihunca cedează în favoarea fratelui deoarece primeşte o invitaţie mult mai tentantă: să călătorească alături de moş Gheorghe, vizitiul şi sluga credincioasă a familiei de care s-a ataşat enorm. Deşi îi convine situaţia, preferă totuşi să se arate celor din jur total nemulţumită şi îşi joacă foarte bine

Scanned with OKEN Scanner

rolul, dezvăluind „o figură de mucenică“ ce ilustrează că deţine perfect arta disimulării.

Îi place să se amuze pe seama celor din jur deoarece atunci când sesizează că Dănuţ a acumulat câteva kilograme în plus, profită de situaţie şi se distrează numindu-l Buftea. Dănuţ o pălmuieşte, iar odată ajunşi acasă sora îşi arată atitudinea vindicativă prin faptul că distruge obiectul îndrăgit de fratele ei, zmeul pe care băiatul abia aştepta să-l revadă.

Conflictele cu Dănuţ sunt specifice vârstei, dar în realitate ea îşi iubeşte fratele şi suferă atunci când ştie că va trebui să plece printre străini. Emoţionată de inevitabila despărţire datorată studiilor, îl surprinde plăcut pe Dănuţ prin faptul că îl ajută la pregătirea bagajelor şi îi curăţă încălţămintea.

Relaţia cu celelalte personaje dezvăluie numeroase trăsături care completează personalitatea puternică a Olguţei. Ea reuşeşte să-şi impună punctul de vedere în faţa Monicăi, atunci când a determinat-o să măsluiască numărătoarea enunţurilor date ca pedeapsă. Astfel, îşi asumă responsabilitatea faptelor şi o convinge pe Monica să scrie „mare de tot cincizeci“ în loc de douăzeci, numărul real, declarându-se mulţumită că a mai rămas foarte puţin de îndeplinit din pedeapsă.

Deşi este năzbâtioasă uneori, fata este receptivă şi dornică de cunoaştere, fiind curioasă să afle sensurile cuvintelor nou auzite, „– Ce-nseamnă asta «laş», papa?“. Acest fapt stârneşte admiraţia tatălui, care o numeşte „drac îngeresc“.

Moartea lui moş Gheorghe o afectează profund şi reliefează că este capabilă de sentimente puternice, fata retrăgându-se „...Acolo, pe capra trăsurii neclintite, fără de cai, fără de hăţuri“ unde „plângea cu mânile pe ochi“.

În opinia mea, prin întâmplările trăite de Olguţa autorul conturează universul mirific al copilăriei, o lume în care fascinaţia jocului şi dorinţa de cunoaştere sunt mai presus de orice.

Scanned with OKEN Scanner

Comedia

Genul dramatic cuprinde operele literare, în versuri sau proză, destinate reprezentării scenice.

Trăsăturile operei dramatice:

- este limitată ca timp, spaţiu şi acţiune;
- existenţa conflictului dramatic, ce constă în confruntarea a două personaje, idei, situaţii;
- autorul îşi exprimă în mod indirect ideile şi sentimentele prin intermediul acţiunii şi al personajelor;
- textul este structurat în acte, scene, tablouri;
- personajele comunică prin replici, modul de expunere dominant fiind dialogul, ce poate alterna cu naraţiunea, descrierea şi monologul.
- are o aşezare în pagină specifică: la începutul operei se află lista cu personaje şi rolul lor în cadrul piesei, iar înaintea fiecărei replici este precizat numele personajului care o rosteşte;
- singurele intervenţii ale autorului apar în indicaţii scenice sau didascalii, aşezate între paranteze, prin care se fac precizări despre decor, relaţiile dintre personaje, starea lor interioară etc.

Comedia. Definiţie: Comedia este o specie a genului dramatic, în proză sau în versuri, care provoacă râsul prin prezentarea unor acţiuni şi personaje hazlii, cu un deznodământ vesel.

Scanned with OKEN Scanner

Trăsături:

- conflictul comediei este derizoriu, personajele confruntându-se cu probleme aparent importante;
- spre deosebire de tragedie, în care se confruntă personaje puternice, purtătoare ale unor valori morale, în comedie acestea sunt inferioare, fiind ridiculizate;
- apare o categorie estetică proprie: comicul, ce rezultă din anumite situaţii, caracterul personajelor, contrastul dintre aparenţă şi esenţă, limbaj etc.;
- modurile de expunere dominante sunt dialogul şi monologul dramatic;
- intenţia autorului este a de a critica anumite defecte umane, urmărind îndreptarea lor.

Nota bene!

În funcţie de aspectele prezentate, există mai multe tipuri de comedii:

- **de situaţie** – acţiunea cuprinde răsturnări de situaţii, confuzii, încurcături etc.
- **de caracter** – prezintă personaje care stârnesc râsul prin contrastul dintre ceea ce vor să pară şi ceea ce sunt în realitate, dintre aparenţă şi esenţă;
- **de moravuri** – prezintă defecte umane la nivel social sau individual.

Comicul este o categorie estetică ce rezultă din anumite situaţii, caracterul personajelor, felul acestora de a vorbi, diferenţa dintre aparenţă şi esenţă etc.

În funcţie de elementul declanşator, există mai multe tipuri de comic:

1. **de intenţie** – exprimă intenţia critică şi moralizatoare a autorului;
2. **de limbaj** – rezultă din felul de a vorbi al personajelor, reprezentând şi o modalitate indirectă de caraterizare a acestora. Este declanşat de greşelile de logică şi de vocabular, lipsa coerenţei discursului, deformarea unor neologisme etc.

Scanned with OKEN Scanner

3. **de nume** – rezultă din numele personajelor, alese de autor cu scopul de a sugera o trăsătură;
4. **de caracter** – vizează caracterul personajelor, acestea putând fi încadrate în mai multe tipologii: tipul junelui prim, tipul slugarnicului şi al linguşitorului, tipul parvenitului şi al demagogului etc.
5. **de situaţie** – rezultă din anumite situaţii, confuzii, qui-pro-quo-ul etc.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

I. L. Caragiale

„O scrisoare pierdută"

Rezumat - (manual Humanitas)

Într-un oraş de provincie este prezentată o campanie electorală, care are drept protagoniste două grupuri: unul condus de avocatul Nae Caţavencu, aspirant la o carieră politică, reprezentând opoziţia, şi celălalt al conducerii locale (Zaharia Trahanache şi Ştefan Tipătescu, care-l susţin pe Farfuridi). Între aceştia izbucneşte un conflict iscat de pierderea unei scrisori de dragoste pe care Tipătescu i-a adresat-o soţiei lui Trahanache, Zoe.

Dornic de parvenire, Caţavencu recurge la şantaj, al cărui instrument este scrisoarea. El ameninţă că o va face publică în ziarul său dacă nu este trecut pe listele electorale şi susţinut în alegeri. De teamă că va fi supusă oprobriului public, Zoe se străduieşte, prin diverse mijloace, să obţină promisiunea candidaturii lui Caţavencu. Văzând drumurile repetate la contracandidatul lor, Farfuridi şi Brânzovenescu se tem de trădare şi trimit o anonimă la centru.

Între timp, Zoe şi Tipătescu încearcă să găsească o soluţie pentru a ieşi onorabil din această încurcătură. Trahanache găseşte o poliţă falsificată a lui Caţavencu prin care avocatul şi-a însuşit o mare sumă de bani de la fundaţia pe care o conduce. El vrea să-l trimită pe Pristanda să-l aresteze, dar Zoe se opune şi reuşeşte să-l convingă pe soţul ei să-i susţină candidatura.

Când totul pare rezolvat, pe lista candidaţilor este trecut din ordinul autorităţilor de la centru, un nume necunoscut: Agamemnon Dandanache.

Scanned with OKEN Scanner

Situaţia se complică în timpul şedinţei de numire oficială a candidatului, dar soluţia vine de la poliţaiul Pristanda care pune la cale un scandal menit să-l anihileze pe Caţavencu. În încăierare, acesta îşi pierde pălăria în care este ascunsă scrisoarea, şi devine inofensiv, fiind consolat de Zoe şi convins să prezideze festivitatea în cinstea alegerilor.

Găsită de cetăţeanul turmentat, scrisoarea este înapoiată destinatarului.

În final, conflictele se sting, totul sfârşindu-se într-o atmosferă veselă.

Plan argumentare comedie

I. Introducere

- Contextul operei – apariţia şi încadrarea acesteia în creaţia scriitorului
- Enunţarea trăsăturilor comediei – definiţie şi trăsături

II Cuprins

- Încadrarea operei în genul dramatic
- Tema operei
- Ilustrarea trăsăturilor operei dramatice cu scene semnificative din textul dat
  - Destinat reprezentării scenice
  - Structura specifică
  - Prezenţa indicaţiilor scenice / a didascaliilor
  - Dialogul, modul principal de expunere însoţit deseori de monologul dramatic
  - Comicul
- Prezentarea acţiunii textului pe momentele subiectului operei literare
- Prezentarea sumară a trăsăturilor personajului principal

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale asupra semnificaţiei textului
- Concluzii

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

I. L. Caragiale

„O scrisoare pierdută"

Apartenență la specia *comedie*

I.L.Caragiale este un scriitor complex, „un geniu clasic şi realist, care a creat în literatura noastră limbajul dramaturgic, aşa după cum Eminescu a creat primul nostru mare limbaj liric." (*Dicţionarul scriitorilor români*, Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu).

Spirit pătrunzător şi ironic, autorul a surprins în comediile sale numeroase moravuri ale societăţii româneşti de la sfârşitul secolului al XIX-lea.

Astfel de aspecte se întâlnesc şi în opera literară „O scrisoare pierdută", **comedie de moravuri,** ce **provoacă râsul** prin prezentarea şi **satirizarea** unor **defecte umane**, având un **final fericit** şi intenţie **moralizatoare.** Apare o **categorie estetică proprie: comicul**, ce rezultă din anumite situaţii, caracterul personajelor, contrastul dintre aparenţă şi esenţă, limbaj etc.

Fiind o specie a **genului dramatic**, opera literară „O scrisoare pierdută" impune regula celor trei unităţi: de timp, de loc şi de acţiune. Autorul îşi exprimă în **mod indirect** ideile şi sentimentele prin intermediul **acţiunii** şi **al personajelor.** Are o **aşezare în pagină specifică**: la începutul operei se află lista cu personaje şi rolul lor în cadrul piesei, iar înaintea fiecărei replici este precizat numele personajului care o rosteşte. Textul este **structurat în acte** şi **scene**. Personajele comunică prin replici, modul de expunere dominant fiind **dialogul**. Singurele intervenţii ale **autorului** apar în indicaţii scenice sau didascalii, aşezate între paranteze, prin care se fac precizări despre decor, vestimentaţie şi relaţiile dintre personaje.

Scanned with OKEN Scanner

„O scrisoare pierdută" cuprinde patru **acte**, structurate în mai multe **scene**. Satirizarea dorinţei de parvenire în timpul unei campanii electorale pentru alegerea deputaţilor constituie **tema** acesteia.

Întâmplările operei se constituie pe **momentele subiectului**.

În **expoziţiune** sunt prezentaţi Ştefan Tipătescu, prefectul judeţului, şi Ghiţă Pristanda, poliţistul oraşului, în jurul cărora evoluează celelalte personaje. De asemenea, se oferă indicii despre locul şi timpul acţiunii: acestea sunt limitate, respectiv „capitala unui judeţ de munte", în perioada alegerilor parlamentare de la sfârşitul secolului al XIX-lea. Neprecizarea numelui oraşului conferă aspect de generalitate evenimentelor.

Intriga comediei o constituie pierderea scrisorii de dragoste trimise de Tipătescu amantei acesteia, Zoe Trahanache. Scrisoarea a fost găsită de un cetăţean turmentat şi sustrasă de Nae Caţavencu.

Desfăşurarea acţiunii cuprinde întâmplările ce decurg din hotărârea lui Caţavencu: de a folosi documentul compromiţător în situaţia în care nu va fi susţinut în alegeri. De teamă că va fi supusă oprobriului public, Zoe se străduieşte şi reuşeşte, prin diverse mijloace, să obţină promisiunea candidaturii lui Caţavencu. Văzând drumurile repetate la contracandidatul lor, Farfuridi şi Brânzovenescu se tem de trădare şi trimit o anonimă la centru.

Sosirea unei depeşe de la Bucureşti prin care este propus un nume necunoscut, Agamemnon Dandanache, generează **punctul culminant**. Tensiunea dramatică este accentuată în timpul şedinţei de numire oficială a candidatului. Caţavencu vrea să vorbească în public despre scrisoare, dar poliţaiul Pristanda pune la cale un scandal menit să-l anihileze pe acesta. În încăierare, Caţavencu îşi pierde pălăria în care era ascunsă scrisoarea, şi devine inofensiv, fiind consolat de Zoe şi convins să prezideze festivitatea în cinstea alegerilor.

Scanned with OKEN Scanner

Proclamarea înfrângerii lui Caţavencu şi alegerea lui Dandanache constituie **deznodământul operei.** Găsită de cetăţeanul turmentat, scrisoarea este înapoiată „andrisantului". Totul se sfârşeşte într-o atmosferă foarte veselă.

Conflictul principal se declanşează în momentul în care Caţavencu ameninţă că va publica scrisoarea şi evoluează pe parcurs. Acesta atinge intensitatea maximă când e anunţat candidatul Dandanache şi se stinge în momentul recuperării scrisorii de către Zoe. El antrenează şi un conflict secundar: temându-se de trădare, Farfuridi şi Brânzovenescu trimit o anonimă la centru.

Personajele piesei reprezintă o tipologie umană comică. Modalitatea principală de construcţie a acestora o constituie **comicul,** ce cunoaşte forme variate de manifestare: comicul de situaţie, de intenţie, de caracter, de nume, de limbaj.

Comicul de situaţie rezultă din pierderea şi găsirea repetată a scrisorii, prezenţa triunghiului conjugal, situaţia iniţială şi finală în care se află Caţavencu, numărătoarea steagurilor de către Ghiţă Pristanda sau deznodământul farsei electorale etc.

Comicul de intenţie vizează caracterul moralizator al textului, autorul satirizând prin personajele sale moravurile societăţii româneşti contemporane.

Comicul de caracter vizează caracterul personajelor, ce se constituie, după criticul Pompiliu Contantinescu, în mai multe tipologii: Tipătescu este tipul junelui prim, Pristanda reprezintă tipul slugarnicului şi al linguşitorului, Zaharia Trahanache este tipul încornoratului simpatic, Caţavencu, tipul parvenitului şi al demagogului, Zoe Trahanache, tipul adulterinei, cuplul Farfuridi-Brânzovenescu reprezintă tipul politicianului incult şi prost, cetăţeanul turmentat, tipul alegătorului naiv, sincer, dar dezorientat, iar Agamemnon Dandanache este tipul prostului fudul.

Comicul de nume reprezintă o modalitate de a reflecta o trăsătură a personalităţii unui erou prin numele ales. Zaharia

Scanned with OKEN Scanner

Trahanache provine de la „zahariseală", adică ramolisment, iar „trahanaua", o cocă moale, sugerează caracterul influenţabil al acestuia. Numele lui Ghiţă Pristanda provine de la jocul moldovenesc „pristanda", în care dansatorii urmează comenzile conducătorului de joc. Numele lui Nae Caţavencu provine de la „caţaveică", haină cu două feţe sau „caţă", mahalagioaică, ilustrând demagogia personajului. „Zoe" în limba greacă înseamnă viaţă, dar ea este numită „Zoiţica" şi „Joiţica", acestea fiind diminutive depreciative.

Dar cel mai savuros rămâne **comicul de limbaj**, ce rezultă din nerespectarea regulilor gramaticale şi a logicii: „Industria română este admirabilă, e sublimă, dar lipseşte cu desăvârşire", „după lupte seculare care au durat aproape 30 de ani", deformarea unor cuvinte: „capitalişti", pentru locuitorii capitalei, „famelie", „renumeraţie", „bampir", repetiţia obsedantă a unor cuvinte sau sintagme: „curat", „ai puţintică răbdare", „neicusorule", „puicusorule" etc.

Unul dintre personajele prezente în piesă în toate momentele cheie ale acţiunii este **Ghiţă Pristanda**. El întruchipează tipul slugarnicului şi dă dovadă de şiretenie, acţionând în funcţie de propriul interes.

Tipătescu, Zoe şi Zaharia îl numesc „omul nostru", el fiind unealta docilă a celor trei, după cum recunoaşte singur: „Al dumneavoastră, coane Fănică şi al coanii Joiţichii, şi al lui conu Zaharia".

În opinia mea, indiferent de trecerea timpului, de contextul social şi politic, tarele umane surprinse de I. L. Caragiale vor fi mereu actuale.

În concluzie, „O scrisoare pierdută" este o comedie deoarece stârneşte râsul prin fapte şi personaje, dar are în subtext un caracter moralizator, căci, aşa cum afirma Caragiale însuşi, „Nimic nu arde pe ticăloşi mai mult ca râsul". În plus, sunt respectate şi celelalte elemente definitorii ale acestei specii.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

I. L. Caragiale

„O scrisoare pierdută"
Caracterizarea unui personaj masculin

„Geniul clasic şi realist" al lui Caragiale este vizibil la toate nivelurile textului, dar el se manifestă cu precădere în construcţia personajelor sale. Acestea se încadrează, după opinia lui Pompiliu Contantinescu, în mai multe tipologii: tipul junelui-prim – Tipătescu, tipul slugarnicului şi al linguşitorului – Pristanda, tipul încornoratului simpatic – Zaharia Trahanache, tipul demagogului-Caţavencu, tipul adulterinei – Zoe Trahanache, tipul cetăţeanului – cetăţeanul turmentat, tipul prostului fudul – Agamemnon Dandanache.

Personaj **secundar**, **Ghiţă Pristanda** este prezent în piesă în toate momentele cheie ale acţiunii, având un rol important. Este caracterizat prin procedee specifice genului dramatic: în mod **direct de către autor** şi **de alte personaje**, şi **indirect** prin **gesturi, fapte, atitudine, replici şi relaţiile cu celelalte personaje.**

Caracterizarea directă este făcută de personajele cheie din comedie, Tipătescu, Zoe şi Zaharia, fiind numit „omul nostru". El este unealta docilă a celor trei, după cum recunoaşte singur: „Al dumneavoastră, coane Fănică şi al coanii Joiţichii, şi al lui conu Zaharia".

Prin intermediul **comicului de nume**, se fixează **indirect** principalele trăsături ale lui Ghiţă Pristanda: umil şi cu o slabă personalitate. Termenul „pristanda", ce desemnează un joc moldovenesc în care dansatorii se mişcă în funcţie de regulile conducătorului de joc, este sugestiv ales în acest sens.

Trăsăturile sale morale se desprind din fapte, vorbe şi atitudini. Este **servil**, dar urmăreşte prin acest comportament nişte avantaje, conducându-se după principiul susţinut de

Scanned with OKEN Scanner

soţia sa: „pupă-l în bot şi-i papă tot că sătulul nu crede la ăl flămând". În incipitul piesei, adoptă o atitudine **umilă şi naivă** când încearcă să numere câte steaguri a pus: „Două la prefectură... Două la primărie... Două la catrindală... patruzeci şi patru, în cap... Cum zic, unul-două, poate vântul ori cine ştie...", dar în realitate cumpără mai puţine steaguri decât ar fi trebuit, iar diferenţa de bani şi-o însuşeşte. Dovedeşte un caracter duplicitar, fiind **şiret** în funcţie de propriul interes. Astfel, se scoală la miezul nopţii şi trage cu urechea la o întrunire a „dăscălimii", deoarece speră să obţină o informaţie preţioasă cândva: „Eu, cu gândul la datorie, ce-mi dă în gând ideea! zic: ia să mai ciupim noi ceva de la onorabilul, că nu strică...".

Pristanda este lipsit de demnitate, fiind capabil chiar să-şi trădeze stăpânii. De aceea, când crede că Nae Caţavencu are şanse să câştige, adoptă o atitudine linguşitoare: „Eu gazeta dumneavoastră o citesc ca Evanghelia totdeauna".

Trăsăturile personajului se completează şi prin **relaţia sa cu celelalte personaje.** Face pe placul şefilor lui, pentru că urmăreşte să obţină anumite avantaje. De aceea, este schimbător, poate trece cu lejeritate şi fără remuşcări de la starea de om ameninţător la cea de linguşitor. Caţavencu îi înţelege atitudinea duplicitară: „Adică noi nu ştim cum merge poliţia? Într-un stat constituţional un poliţai nu e nici mai mult nici mai puţin decât un instrument!".

Replicile lui Ghiţă reprezintă şi ele o modalitate **indirectă** de fixare a unor particulaităţi. Acestea ilustrează şi un important tip de **comic** prezent în piesă, **de limbaj**, ce rezultă din deformarea unor neologisme: „bampir", „famelie", „catrindală", „scrofulos", „renumeraţie" sau folosirea unor ticuri verbale: „curat mişel", „curat murdar", „curat condei", „curat instrument". Caragiale evidenţiază astfel incultura, dar şi snobismul personajului.

În opinia mea, personajul Ghiţă Pristanda ilustrează tipul omului abil, care ştie să-i manipuleze pe cei din jur, pentru a obţine beneficii personale. Este în acelaşi timp, şi persoana de care ceilalţi profită.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

I. L. Caragiale

„O scrisoare pierdută" - Zoe Trahanache
Caracterizarea unui personaj feminin

„Geniul clasic şi realist" al lui Caragiale, este vizibil la toate nivelurile operelor sale, dar el se manifestă cu precădere în construcţia personajelor. Acestea se încadrează, după opinia lui Pompiliu Contantinescu, în mai multe tipologii: tipul junelui-prim – Tipătescu, tipul slugarnicului şi al linguşitorului – Pristanda, tipul încornoratului simpatic – Zaharia Trahanache, tipul demagogului – Caţavencu, tipul adulterinei – Zoe Trahanache, tipul cetăţeanului – cetăţeanul turmentat, tipul prostului fudul – Agamemnon Dandanache.

Zoe Trahanache, unul dintre personajele principale ale operei, este prezentă în toate momentele cheie ale acţiunii. Singurul personaj feminin al piesei, soţia venerabilului domn Zaharia Trahanache, reprezintă tipul **femeii ambiţioase**, cu o personalitate puternică, ce exercită o mare influenţă asupra celor din jur. Este caracterizată **în mod direct de alte personaje** şi **indirect** prin **gesturi, fapte, atitudini, replici şi prin relaţiile cu celelalte personaje.**

Trăsăturile fizice nu sunt precizate direct de autor, dar putem deduce că este o persoană tânără şi atrăgătoare.

Caracterizarea directă rezultă din replicile **altor personaje** şi din **autocaracterizare**. **Inteligenţa şi hotărârea** de care dă dovadă în îndeplinirea scopului său sunt remarcate de cei din jur. În acest sens, Farfuridi afirmă că „damele sunt mai ambiţioase", replică surprinzând tocmai această dominantă caracterologică. Soţul ei o consideră „simţitoare", iar Caţavencu îi apreciază, în finalul operei, bunătatea de care

Scanned with OKEN Scanner

dă dovadă. Zoe însăşi se **autocaracterizează** ca fiind o persoană iertătoare: „Nu ţi-a ajutat Dumnezeu, pentru că eşti rău; şi pentru că eu voi să-mi ajute totdeauna, am să fiu tot bună ca şi până acuma".

Trăsăturile sale morale se desprind din **fapte, vorbe, atitudini şi din relaţiile cu celelalte personaje,** acestea constituind **procedee indirecte** de caracterizare.

Are o **mare influenţă asupra soţului şi amantului,** impulsionându-i pe aceştia să acceadă pe plan social. Se manifestă **autoritar** şi faţă de cei din jur, care sunt conştienţi de forţa pe care o deţine şi încearcă să-i facă pe plac. Pristanda recunoaşte că se află în slujba ei: „al dumneavoastră coane Fănică, şi al coanii Zoiţica", iar Farfuridi afirmă că partidul înseamnă în primul rând „madam Trahanache" şi apoi ceilalţi.

O altă trăsătură a personajului **este ambiţia,** ce se manifestă progresiv din momentul în care îşi dă seama că reputaţia sa este în pericol. la astfel **iniţiativa** şi îl trimite pe Pristanda, încearcând să afle ce anume l-ar putea „convinge" pe Caţavencu să nu publice documentul compromiţător. Când află că acesta îşi doreşte mandatul de deputat, îşi concentrează întreaga forţă în a-l convinge pe Tipătescu să accepte candidatura acestuia. Cunoscând îndârjirea prefectului, recurge la diverse strategii, **folosind, în funcţie de situaţie, un întreg arsenal de arme feminine:** se lamentează, plânge, leşină, proferează ameninţări. Astfel, dacă în fază incipientă adoptă o atitudine imploratoare: „Fănică, dacă mă iubeşti, dacă ai ţinut tu la mine măcar un moment în viaţa ta, scapă-mă, scapă-mă de ruşine", în final, când observă că nu are sorţi de izbândă, ameninţă cu sinuciderea: „Trebuie să-mi cedezi, ori nu şi atuncea mor şi dacă mă laşi să mor, după ce-oi muri poate să se întâmple orice".

Deşi în unele momente pare sensibilă şi neajutorată, ea este de fapt o **luptătoare aprigă şi hotărâtă:** „Am să lupt cu tine, om ingrat şi fără inimă".

Scanned with OKEN Scanner

Astfel dă dovadă de **energie şi perseverenţă** şi reuşeşte în cele din urmă să obţină promisiunea candidaturii lui Caţavencu din partea soţului ei: „Îl aleg eu, eu şi cu bărbatul meu", ameninţând că „cine luptă cu Caţavencu luptă cu mine".

În finalul piesei, după ce recuperează scrisoarea şi devine stăpână pe situaţie, vrea să-i dovedească avocatului că este o **femeie iertătoare şi tolerantă**, cerându-i să conducă festivitatea alegerilor. Îi aminteşte în acelaşi timp pe un ton ironic faptul că „asta nu-i cea din urmă cameră".

Felul în care vorbeşte şi **relaţiile pe care le stabileşte** cu celelalte personaje reprezintă modalităţi prin care se evidenţiază şi alte faţete ale personalităţii sale. De exemplu, felul în care i se adresează lui Trahanche, încercând astfel să-l sensibilizeze: „neică Zahario, sunt nenorocită" ilustrează **ipocrizia** şi **viclenia** acesteia. De fapt, ea este lipsită de sentimente atât faţă de soţ, cât şi faţă de amant. Când Tipătescu îi propune să fugă împreună pentru a evita scandalul, nici măcar nu sesizează aspectul romantic al situaţiei, fiind interesată doar să nu-şi piardă poziţia socială. Dovedeşte din nou că este un spirit pragmatic, acţionând numai în funcţie de propriile interese.

În opinia mea, Zoe Trahanache este un pesonaj construit admirabil prin intermediul căruia scriitorul satirizează tare mereu actuale: adulterul, ipocrizia, caracterul duplicitar şi dorinţa de parvenire într-o societate lipsită de repere de ordin politic şi moral.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ion Băieşu

„Crimă pe palier"

Rezumat (manual AII)

Pe holul unui bloc, la etajul 7, Pamfil, unul dintre chiriaşi, scoate într-o zi din apartamentul său o plantă ornamentală, pe care o pune alături de alte plante, pentru a-i servi drept perdea verde. Pregătindu-şi un întreg arsenal: rangă de fier, ghioagă de lemn, buzdugan, o armă de vânătoare şi o cartuşieră plină, el se ascunde acolo deoarece are intenţia să-l omoare pe vecinul său, M.N. Zisu, care se şterge de ceva timp de preşul său de lână din faţa uşii.

Aşteptându-l, îşi face apariţia maestrul M.N.C., chemat de el pentru a-l apăra în procesul crimei ce urmează să aibă loc. Cei doi poartă o discuţie, în care avocatul cere lămuriri privind mobilul crimei, precum şi probele care-l incriminează pe Zisu. Pamfil îi mărturiseşte faptul că nu poate convieţui cu acel vecin pentru că se şterge pe preşul său, dovada fiind urmele de noroi de pe acesta. După ce le-a verificat la laboratorul de cercetare a pământului al unui cumnat şi a apelat la informaţiile femeii de serviciu, a reuşit să-l identifice pe vinovat.

Între timp, pe scări se aud paşii unei alte persoane, care, ajunsă în faţa preşului mult disputat, are intenţia să se şteargă pe el, dar este oprită de vocea avocatului. Noul sosit este doctorul care trebuie să-l consulte pe Pamfil pentru a dovedi deplinătatea facultăţilor mentale ale acestuia. De asemenea, medicul trebuie să constate decesul. Apare şi fotograful, care are rolul de a imortaliza momentul.

Cea care întrerupe conversaţia celor patru este Filofteia, femeia de serviciu, ce susţine că vrea să participe şi ea la crimă. În acest timp, apare şi Zisu. Acesta vrea şi el să se răfuiască cu vecinul său, pe care-l bănuieşte că se şterge de

Scanned with OKEN Scanner

preşul lui. Din spatele plantelor, iese Pamfil, adoptând o atitudine ofensivă. Cei doi se confruntă verbal, dar brusc devin sentimentali şi chiar izbucnesc în plâns. Însă, spre mirarea tuturor, ei descoperă că în faţa uşii lor cele două preşuri au fost inversate, din greşeală sau nu, de Filofteia. Îşi dau seama astfel că fiecare se şterge neintenţionat de preşul celuilalt, crezând că e al său. Conflictul se stinge imediat, spre dezamăgirea femeii de serviciu, dar şi a celor chemaţi de Pamfil pentru a participa la crimă. Cei doi se împrietenesc şi îşi oferă preşurile. Zisu e invitat la un păhărel de vecinul său, iar femeia de serviciu, nemulţumită de acest deznodământ, îşi propune să le inverseze preşurile în dimineaţa următoare pentru a-i învrăjbi din nou.

Plan argumentare comedie

I. Introducere

- Contextul operei – apariţia şi încadrarea acesteia în creaţia scriitorului
- Enunţarea trăsăturilor comediei – definiţie şi trăsături

II Cuprins

- Încadrarea operei în genul dramatic
- Tema operei
- Ilustrarea trăsăturilor operei dramatice cu scene semnificative din textul dat
  - Destinat reprezentării scenice
  - Structura specifică
  - Prezenţa indicaţiilor scenice / a didascaliilor
  - Dialogul, modul principal de expunere însoţit deseori de monologul dramatic
  - Comicul
- Prezentarea acţiunii textului pe momentele subiectului operei literare
- Prezentarea sumară a trăsăturilor personajului principal

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale asupra semnificaţiei textului
- Concluzii

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ion Băieşu

„Crimă pe palier"

Apartenență la specia *comedie*

Ion Băieşu, pseudonimul lui Ion Mihalache, este un scriitor contemporan, care a abordat în opera sa mai multe genuri şi specii literare: povestiri, schiţe umoristice, romane, drame, comedii etc. Piesele sale de teatru „Boul şi viţeii", „Preşul", „Dresoarea de fantome", „În căutarea sensului pierdut" etc. „relevă deschiderea spre realitate şi vocaţia de a subordona cele mai diverse tehnici teatrale unei gândiri artistice pline de dinamism." (*Dicţionarul scriitorilor români*, Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu).

Aceste aspecte sunt relevate şi de opera literară „Crimă pe palier", mai cunoscută sub numele „Preşul". Ea evidenţiază două trăsături definitorii ale teatrului comic al lui Băieşu, aflat în vizibilă descendenţă caragialiană: „sondarea straturilor sociale periferice şi buna cunoaştere a mecanismelor comicului de limbaj." (idem). Ca specie literară, această operă este o **comedie** deoarece provoacă râsul prin prezentarea unor acţiuni şi personaje hazlii, având un deznodământ vesel. Autorul intenţionează să **critice** anumite defecte umane, urmărind îndreptarea lor. **Conflictul** operei este **derizoriu**, personajele confruntându-se cu probleme numai aparent importante. Spre deosebire de tragedie, în care se confruntă **personaje** puternice, purtătoare ale unor valori morale, în comedie acestea sunt **inferioare**.

Apare o **categorie estetică proprie**: **comicul**, ce rezultă din anumite situaţii, caracterul personajelor, contrastul dintre aparenţă şi esenţă, limbaj etc.

Scanned with OKEN Scanner

Fiind o specie a **genului dramatic**, opera literară „Crimă pe palier" impune regula celor trei unităţi: de timp, de loc şi de spaţiu. Autorul îşi exprimă în **mod indirect** ideile şi sentimentele prin intermediul **acţiunii** şi **al personajelor**. Textul este **structurat în acte**. Personajele comunică prin replici, modul de expunere dominant fiind **dialogul**. Are o **aşezare în pagină specifică**: la începutul operei se află lista cu personaje şi rolul lor în cadrul piesei, iar înaintea fiecărei replici este precizat numele personajului care o rosteşte. Singurele intervenţii ale **autorului** apar în indicaţii scenice sau didascalii, aşezate între paranteze, prin care se fac precizări despre decor, relaţiile dintre personaje.

Textul se structurează într-un **singur act** şi are ca **temă** agresivitatea socială ce poate atinge cote maxime. Fiind destinată reprezentării scenice, **autorul** întocmeşte încă de la începutul operei o **listă cu personajele**, ce include informaţii utile atât pentru regizor, cât şi pentru actori. Astfel aflăm că Pamfil are „40 de ani", este „mărunţel, slab, nervos" şi „neapărat cu mustaţă", avocatul – „60 de ani, cât se poate de gras şi de impunător", doctorul – „50 de ani, fizic normal", M.N. Zisu „40 de ani, un munte de om", astenic, fotograful – „25 de ani, înalt, slab, cu ochelari, comportament astenic în ultimul hal", iar Filofteia – „40 de ani, foarte măruntă, foarte slăbuţă şi foarte energică" . Întâmplările ce urmează se constituie pe **momentele subiectului**.

Expoziţiunea fixează **locul acţiunii:** „holul unui bloc, sus, la etajul 7".

Este prezentat **protagonistul** textilului, Pamfil, care scoate din apartamentul său o plantă ornamentală, pe care o pune alături de alte plante de pe hol. Îşi pregăteşte un întreg arsenal: rangă de fier, ghioagă de lemn, buzdugan, o armă de vânătoare şi o cartuşieră plină şi apoi se ascunde cu ele în spatele „perdelei verzi". Acţiunea nu este clar localizată **temporal**, „s-a petrecut ieri, se petrece azi, se va petrece mâine. Nu contează!", ceea ce conferă aspect de generalitate evenimentelor.

Scanned with OKEN Scanner

Intriga dezvăluie scopul pregătirilor lui Pamfil: el are intenţia să-l omoare pe vecinul său, M.N. Zisu, care se şterge de ceva timp de „superbul său preş de lână de culoare roz cu floricele albastre" din faţa uşii.

Desfăşurarea acţiunii prezintă evenimentele pe care le declanşează această hotărâre. În scenă apar rând pe rând mai mulţi martori la crima ce urma să aibă loc: avocatul M.N.C., chemat pentru a-l apăra în proces, doctorul care să certifice deplinătatea facultăţilor mentale în momentul crimei şi decesul. Fotograful este cel care are rolul de a imortaliza momentul. Apariţia gradată a acestora creează suspans, dar stârneşte şi râsul. Când ajunge la uşa lui Pamfil, fiecare dintre ei are intenţia de a se şterge pe preşul său de lână, dar întotdeauna cineva sosit înaintea lui îl opreşte, din teama ca nu cumva proprietarul acestuia să-l împuşte. Cea care prelungeşte aşteptarea şi suspansul este Filofteia, femeia de serviciu, care soseşte declanşând un zgomot infernal cu „ustensilele" sale şi susţine că vrea să participe şi ea la crimă, şi chiar să fie implicată. După ce Pamfil îi promite un lichior de anason, femeia se mai linişteşte. În acest timp, apare şi personajul mult aşteptat, Zisu. Acesta vrea şi el să se răfuiască cu vecinul său, pe care-l bănuia că se şterge de preşul lui, şi cere unele lămuriri femeii de serviciu în acest sens. Din spatele plantelor, iese Pamfil, adoptând o atitudine ofensivă. Cei doi se confruntă verbal, dar brusc devin sentimentali şi chiar izbucnesc în plâns, mărturisindu-şi amândoi motivele pentru care se simt afectaţi de folosirea preşului personal.

Lămurirea situaţiei constituie **punctul culminant** al piesei. Ei descoperă că în faţa uşii proprii cele două preşuri au fost inversate, din greşeală sau nu, de Filofteia. Îşi dau seama astfel că fiecare se şterge neintenţionat de preşul celuilalt, crezând că e al său.

Deznodământul surprinde stingerea conflictului, spre dezamăgirea femeii de serviciu, dar şi a celor chemaţi de Pamfil pentru a participa la crimă. Cei doi se împrietenesc şi îşi oferă preşurile. Zisu e invitat la un păhărel de vecinul său,

Scanned with OKEN Scanner

iar femeia de serviciu, nemulţumită de această întorsătură, îşi propune să le inverseze preşurile în dimineaţa următoare pentru a-i învrăjbi din nou.

Conflictul piesei este bine conturat, fiind amplificat prin intrările în scenă ale personajelor, prelungirea suspansului şi răsturnarea situaţiei în final. El este derizoriu, întrucât folosirea preşului unui vecin nu poate constitui, în mod normal, motivul pentru înfăptuirea unei crime.

Personajele piesei sunt prezentate schematic. Ele sunt **caricaturizate** de autor, acest procedeu constituind una dintre sursele **comicului**. Toate cred că au un rol important în crima care va fi înfăptuită de Pamfil, pe care o consideră un fapt obişnuit, şi sunt foarte dezamăgiţi când aceasta nu mai are loc: „şi-au pierdut timpul de pomană". Dar cel mai important tip de **comic** prezent este cel de **limbaj,** ce rezultă din nerespectarea regulilor gramaticale, lipsa logicii replicilor, asociate cu absurdul situaţiei: „Am oroare să fiu împuşcat din confuzie", „Ţi se citeşte acest viciu pe figură", „Zisu este navetist ordinar", „Implicată nu, dar vreau să iau parte" etc. Acesta este şi o sursă de **caracterizare indirectă** a personajelor. Folosirea inadecvată a termenilor profesionali în vorbirea cotidiană stârneşte de asemenea râsul: doctorul: „examen mai detaliat", „Congresul mondial al diagnosticienilor", „decesul victimei"; fotograful: „clişee color", „instantaneu", „prim-planuri de rezervă". **Comicul de situaţie** rezultă din intrările gradate în scenă ale personajelor şi prelungirea aşteptării, confruntarea dintre „mărunţelul" Pamfil şi Zisu, „un munte de om". **Comicul de intenţie** vizează caracterul moralizator al textului, autorul satirizând relaţiile sociale agresive, ce pot duce la dezumanizarea individului.

Pamfil P. Pamfil este **personajul central** al textului întrucât intriga se ţese în jurul său, iar celelalte personaje se definesc prin raportare la el. Este caracterizat prin procedee specifice genului dramatic: în mod **direct de către autor** şi **indirect** prin **gesturi, fapte, atitudine, replici şi relaţiile cu celelalte personaje.** El are încă de la început o atitudine ofensivă împotriva vecinului său Zisu, care se şterge de preşul lui. De

Scanned with OKEN Scanner

aceea, pregăteşte cu multă minuţiozitate un întreg arsenal al răzbunării. Este foarte organizat şi atent la detalii şi îşi ia toate măsurile pentru a-şi atinge scopul. Exagerează când îşi alege multitudinea armelor: rangă de fier, ghioagă de lemn, buzdugan, o armă de vânătoare şi o cartuşieră plină, autorul ridiculizându-i aici comportamentul. Faptul că ia această decizie, fără să aibă o discuţie anterioară cu vecinul său, evidenţiază violenţa sa exacerbată. Finalul relevă şi o altă latură a personajului, cea sentimentală, care stârneşte râsul, deoarece trece brusc de la o extremă la alta.

În opinia mea, Ion Băieşu surprinde în această operă literară defecte sociale ce dobândesc un caracter general: violenţa, lipsa toleranţei faţă de o altă persoană, ipocrizia şi minciuna.

În concluzie, „Crimă pe palier" este o comedie deoarece stârneşte râsul prin fapte şi personaje, dar are un caracter moralizator, căci, aşa cum afirma Caragiale, „Nimic nu arde pe ticăloşi mai mult ca râsul". În plus, sunt respectate şi celelalte elemente definitorii ale acestei specii.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Ion Băieşu

„Crimă pe palier"
Caracterizarea personajului principal

Planul redactării pentru caracterizarea personajului de comedie

I. Introducere

- Date despre autor şi operă
- Stabilirea tipului de personaj şi includerea în operă

II. Cuprinsul

- Precizarea mijloacelor de caracterizare utilizate de autor (directe, indirecte)
- Numirea trăsăturilor personajului ilustrate cu scene semnificative din opera dată
- Precizarea relaţiilor dintre personajul menţionat şi celelalte personaje din text

III. Încheiere

- Formularea opiniei personale cu privire la personajul menţionat.

Opera literară „Crimă pe palier", mai cunoscută sub numele de „Preşul", evidenţiază două trăsături definitorii ale teatrului comic al lui Ion Băieşu: „sondarea straturilor sociale periferice şi buna cunoaştere a mecanismelor comicului de limbaj." (*Dicţionarul scriitorilor români*, Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu).

Aflat în vizibilă descendenţă caragialiană, această piesă îşi propune, pe de o parte, să satirizeze relaţiile sociale agresive, ce pot duce la dezumanizarea individului, iar pe de altă parte, să fie un fel de îndreptar moral.

Scanned with OKEN Scanner

Pornind de la relaţia tensionată dintre doi vecini, manifestată în mod tacit, care-l face pe unul dintre ei să ia decizia extremă de a-l ucide pe celălalt, autorul vrea să ilustreze că uneori între oameni se pot ivi situaţii absurde, ce pot avea consecinţe nefaste. Fiind vorba însă de o comedie, Băieşu converteşte acest regim grav în unul comic: în final, spre dezolarea tuturor, când îşi dau seama de încurcătură, adversarii devin prietenii cei mai buni, iar crima nu mai are loc.

Pentru a servi cât mai bine scopului său estetic, scriitorul apelează la procedeul caricaturizării personajelor. Ele sunt construite schematic, particularizându-se pe parcursul intrării în scenă. Putem identifica astel un personaj principal – Pamfil, unul secundar – Zisu şi episodice: avocatul doctorul, fotograful şi Filofteia. Ultimele ar putea forma un personaj colectiv, deoarece sunt prezumtivii spectatori şi martori la o crimă.

Dintre acestea, se individualizează Pamfil P. Pamfil, **personajul central** al textului, la care se raportează celelalte personaje. El este caracterizat prin procedee specifice genului dramatic: în mod **direct de către autor**, prin **indicaţiile scenice**, şi **indirect** prin **gesturi, fapte, atitudine, replici şi relaţiile cu celelalte personaje.**

Încă de la începutul piesei, **autorul** fixează, în **mod direct**, în didascalii **trăsăturile fizice** ale acestuia: „40 de ani, mărunţel, slab, nervos şi nepărat cu mustaţă". Primele **trăsături morale** se conturează tot în incipitul textului, când autorul oferă şi indicaţii despre decor: personajul scoate din apartamentul său o plantă ornamentală, apoi mai multe arme: rangă de fier, ghioagă de lemn, buzdugan, o armă de vânătoare şi o cartuşieră plină, după care se ascunde în spatele „perdelei verzi". Felul în care se organizează este o dovadă a **meticulozităţii** şi a dorinţei de a pune totul la punct pentru a avea rezultatul scontat. Exagerează însă când îşi alege multitudinea armelor: rangă de fier, ghioagă de lemn, buzdugan, o armă de vânătoare şi o cartuşieră plină, autorul ridiculizându-i aici comportamentul. Faptul că ia această

Scanned with OKEN Scanner

decizie fără să aibă o discuţie anterioară cu vecinul său evidenţiează **violenţa** sa exagerată, trăsătură redată prin intermediul **caracterizării indirecte**. Această atitudine **ofensivă** se răsfrânge şi în raporturile cu alte personaje. De exemplu, atunci când apare avocatul, „răcneşte din spatele perdelei verzi": „Pe cine căutaţi?", „Dar să terminăm cu vorbăria, spune cine eşti."

Prin intermediul **faptelor şi a gesturilor** sale, scriitorul evidenţiază în mod **indirect** şi alte trăsături ale lui Pamfil. Astfel, felul în care recomandă „Pamfil P. Pamfil, chiriaş principal" este o dovadă a vanităţii specifice straturilor sociale periferice. **Perseverenţa** este o altă latură a personalităţii sale, fiind capabil să lupte până la capăt pentru „drepturile" sale: mai întâi l-a dat pe Zisu în judecată, apoi l-a reclamat la ziar, la radio, inclusiv la O.N.U, iar în cele din urmă, pentru că nu a primit un răspuns favorabil, s-a decis să-şi facă singur dreptate.

Replicile protagonistului reprezintă şi ele o modalitate **indirectă** de fixare a unor particulaităţi. Ele ilustrează şi cel mai important tip de **comic** prezent în piesă, **de limbaj**, ce rezultă din nerespectarea regulilor gramaticale, lipsa logicii replicilor, asociate cu asbsurdul siuaţiei: „N-aş vrea să vă faceţi o impresie necorespunzătoare despre mine.", „Vasăzică, el se şterge ca un nemernic şi ca un grosier pe preşul meu personal, iar eu să fiu clement?".

Personalitatea protagonitului se completează şi prin **relaţia sa cu celelalte personaje**. Astfel, faţă de Filofteia este autoritar, ştiind cum să obţină informaţiile de care are nevoie: „Tovarăşă Filofteia, noi ne cunoaştem de mult şi am mai colaborat împreună în cadrul unor treburi de interes comun."

În relaţie cu vecinul său, Zisu, se dovedeşte foarte agresiv pe tot parcursul piesei, respingând orice posibilitate de comunicare cu acesta. În final, când îşi dă seama că totul este rezultatul unei încurcături şi că femeia de serviciu era cea care muta, cu intenţie sau nu, cele două preşuri, personajul însă îşi arată o latură sentimentală. Cei doi devin cei mai buni prieteni şi îşi oferă reciproc preşurile. Zisu e

Scanned with OKEN Scanner

invitat la un păhărel de vecinul său, iar femeia de serviciu, nemulţumită de această schimbare, îşi propune să le inverseze în dimineaţa următoare pentru a-i învrăjbi din nou.

În opinia mea, personajul Pamfil ilustrează tipul omului orgolios care nu conştientizează absurdul unei situaţii, fiind gata chiar să înfăptuiască o crimă în numele dreptăţii. Autorul îl ridiculizează, conferind textului un sens moralizator.

Scanned with OKEN Scanner

Literatura religioasă

Parabola biblică

Parabola biblică este o specie a literaturii religioase ce prezintă adevăruri şi învăţături cu caracter moral. Parabolele sau pildele au fost rostite în diferite împrejurări de către Domnul Iisus Hristos, şi, sub forma unor povestiri uşor de înţeles de către oricine, erau prezentate învăţături religios-morale, alegoria fiind procedeul artistic predominant. Multe din înţelesurile morale ale parabolelor biblice se regăsesc în numeroase proverbe româneşti.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Parabolă biblică

„Bogatul nemilostiv şi săracul Lazăr"

Prezentarea textului (manual Corint)

Parabola *Bogatul nemilostiv şi săracul Lazăr* este selectată din „Noul Testament, Evanghelia după Luca" şi relevă ideea că mântuirea poate fi dobândită prin fapte de milostenie în timpul vieţii, şi nu după moarte, în viaţa de apoi.

Partea incipientă a textului oferă amănunte despre starea materială a două personaje prezentate în antiteză. Este vorba despre „un om bogat" care petrecea „în toate zilele în chip strălucit", pe când cel sărac se mulţumea „să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului". Secvenţa este extrem de impresionantă, declanşând mila cititorului pentru Lazăr, omul crunt lovit de soartă şi nemulţumirea faţă de atitudinea bogatului care nu se gândeşte să-l ajute pe semenul aflat în suferinţă.

După moarte, Lazăr a fost „dus de către îngeri în sânul lui Avraam", adică în Rai, în timp ce omul cel bogat a ajuns în Iad. Bogatul este supus torturilor, plătind astfel pentru lipsa de omenie de care a dat dovadă, iar săracul îşi găseşte fericirea veşnică datorită credinţei în Dumnezeu.

Aflat în suferinţă, bogătaşul îl roagă pe Avraam să-i atenueze supliciul şi să le transmită fraţilor lui să nu vină „în acest loc de chin". Dorinţele păcătosului nu sunt realizate, Avraam explicându-i că fiecare dintre noi are posibilitatea de a obţine fericirea veşnică prin respectarea poruncilor dumnezeieşti în timpul vieţii şi nu după moarte: „Au pe Moise şi pe prooroci; să asculte de ei". Atâta vreme cât fraţii celui bogat nu vor respecta legea divină, nu vor reuşi să dobândească viaţa veşnică deoarece nimeni şi nimic nu i-ar

Scanned with OKEN Scanner

putea determina să creadă în Dumnezeu: „Dacă nu ascultă de Moise şi de prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morţi".

Atitudinea lui Lazăr şi a omului bogat reliefează două lumi opuse ca modalitate de existenţă. Lazăr simbolizează lumea săracilor care impresionează prin suferinţa datorată neajunsurilor şi bolii, dar care ajunge la fericirea veşnică graţie credinţei în Dumnezeu. Lumea bogaţilor este ilustrată de celălalt personaj care, fiind absorbit de plăcerile vieţii, îşi dă seama că a greşit când deja era prea târziu.

Este de remarcat faptul că parabola menţionează doar numele săracului, Lazăr, nu şi pe cel al bogatului. Acest lucru subliniază ideea că în faţa lui Dumnezeu nu contează bogăţia, ci virtutea, Lazăr fiind demn de reţinut pentru credinţa sa.

În opinia mea ideea acestei parabole poate fi sintetizată în proverbul românesc *Cum îţi aşterni aşa dormi.* Practic avem timp suficient în această viaţă efemeră să ne pregătim pentru cea veşnică prin săvârşirea faptelor bune şi prin credinţa în Dumnezeu.

Scanned with OKEN Scanner

Literatura ştiinţifico-fantastică

Science (ştiinţă) şi *fiction* (imaginaţie) sunt termenii din limba engleză de la care provine abrevierea SF, reprezentând interferenţa dintre precizia ştiinţei şi universul infinit al imaginaţiei.

Literatura SF are în vedere un anumit tip de proză în care, de regulă, acţiunea se petrece într-un viitor imaginar, produs al fanteziei autorului. În astfel de scrieri coordonatele spaţio-temporale sunt ireale, întâmplările fiind proiectate fie într-un univers conturat de un posibil progres tehnic, fie într-o lume aparţinând unei alte planete.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Horia Aramă

„Planeta celor doi sori"
Rezumat (manual Humanitas)

Ajuns pe planeta Ahra, una dintre ţintele călătoriei sale galactice, un tânăr pământean trăieşte o experienţă neplăcută din cauza condiţiilor oferite de hotelul în care a fost cazat. Este vorba despre patul din încăperea sa în care nu s-a putut relaxa deoarece nu a fost confortabil. Exploratorul consideră că neplăcutul obiect de mobilier face notă discordantă cu civilizaţia avansată a planetei.

Plimbarea prin oraş, prilej cu care admiră tot ce vede în jurul său, reuşeşte să-i atenueze neplăcerile. Sociabilitatea oamenilor din locul respectiv este relevată de o tânără ahriană, numită de străin Riluri, care se arată binevoitoare, fiind dispusă să-i prezinte acestuia oraşul. Călătorul este plăcut impresionat de spiritul organizatoric al oamenilor, de aspectul modern al imobilelor, sentimentul de admiraţie fiind completat de vizionarea unui interesant spectacol alături de Riluri.

Revenit la hotel adoarme, dar este trezit de o larmă inimaginabilă şi de o lumină extrem de puternică. Iese din încăpere şi ajungând afară constată cu stupoare că totul este diferit de ce a văzut în timpul zilei: oamenii poartă o vestimentaţie stridentă şi urlă îngrozitor. Reîntâlnirea cu Riluri îi accentuează şocul deoarece tânăra este aproape de nerecunoscut, comportându-se şi ea la fel ca ceilalţi locuitori.

Dezamăgit, tânărul se întoarce la hotel şi, extenuat, adoarme rapid. Când se trezeşte constată că oraşul a redevenit liniştit. Exploratorul realizează că aici timpul are o altă dimensiune, planeta fiind iluminată de doi sori. Cel din

Scanned with OKEN Scanner

timpul zilei este dătător de lumină pozitivă, iar cel nocturn creează haos şi vacarm. Prin urmare, ahrienii duc o viaţă dublă, nefiind afectaţi de lipsa odihnei.

Întors la nava sa, exploratorul este uimit de transformările pe care le-au suferit urmaşii coloniştilor de pe Terra.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Horia Aramă

„Planeta celor doi sori"

Apartenență la *literatura SF*

Scriitorul Horia Aramă completează insolitul scrierilor ştiinţifico-fantastice prin opera literară *Planeta celor doi sori*, publicată în almanahul „Anticipaţia" (1986).

Textul menţionat este o operă epică, fiind identificate trăsăturile acesteia: prezenţa naratorului subiectiv, ilustrată de relatarea întâmplărilor la persoana I („am azvârlit", „am început" etc.), fixarea acţiunii în timp şi spaţiu, interferenţa modurilor de expunere (naraţiune, descriere, dialog).

Planeta celor doi sori este o povestire ştiinţifico-fantastică deoarece acţiunea se desfăşoară pe o altă planetă, Ahra, rod al fanteziei autorului, întâmplările fiind proiectate într-un viitor imaginar.

Tânărul vizitator petrece aici o noapte chinuitoare, care i se pare fără sfârşit din cauza patului „mai dur decât piatra". El are posibilitatea să respire „mai liber", graţie plimbării prin oraş, prilej cu care admiră „lumina blândă a soarelui diurn", dar şi construcţiile din zonă, oprindu-se, în cele din urmă, la nava sa.

După ce se întoarce din dana de verificare a navei, cunoaşte „o copilă, o adolescentă", pe care o numeşte Riluri, în compania căreia va petrece o zi deosebită, completată de „un spectacol cât se poate de plăcut".

Revenit la hotel, vizitatorul adoarme, dar este brusc trezit de „un vacarm, o cacofonie de glasuri stridente", fapt ce îl determină să iasă în stradă. Constată cu stupoare că zona nu mai oferea aceeaşi armonie pe care o constatase din plin în timpul zilei, fiind frapat de „strania noapte a oraşului". Într-o

Scanned with OKEN Scanner

asemenea atmosferă, exploratorul remarcă „nuanţa roşcată ce impregna totul", moment în care o reîntâlneşte pe Riluri, şi ea total transformată deoarece privirea candidă fusese înlocuită de „părul sălbatic şi ochii răi" ce păreau „să zgârie numai cu privirea". Dezamăgit de cele văzute, tânărul se întoarce la hotel unde, extenuat, adoarme „ca un prunc".

Se trezeşte, dornic de explicaţii şi cugetând asupra celor întâmplate pe Ahra, îşi dă seama că planeta este influenţată de doi sori: unul diurn, generator de linişte şi armonie, iar celălalt nocturn, datorită căruia omul dădea „frâu liber instinctelor sale de care nici nu era conştient", eliberând „insul de toate refulările de peste zi". Aşadar, lipsa odihnei nu-i afecta pe ahrieni deoarece timpul avea aici o altă dimensiune, locuitorii trăind „două vieţi".

Fiind o operă epică, acţiunea textului poate fi structurată pe momentele subiectului operei literare.

Expoziţiunea fixează coordonatele spaţio-temporale, întâmplările petrecându-se pe planeta Ahra, într-un timp al viitorului, deoarece celebra sărbătoare de la Rio, eveniment de actualitate, este considerat „anticul carnaval de la Rio".

Hotărârea tânărului explorator de a vizita planeta Ahra constituie intriga acţiunii.

Nerelatarea în gradaţie ascendentă a întâmplărilor de pe Ahra este generată de înfăţişarea planetei prin prisma influenţei diferite a celor doi sori, aspect ce nu poate conduce la identificarea unui moment de maximă intensitate. De aceea, punctul culminant şi desfăşurarea acţiunii sunt neidentificabile.

Deznodământul constă în revenirea vizitatorului la nava sa, copleşit de revelaţiile trăite.

Ca moduri de expunere se remarcă în primul rând naraţiunea cu rol în reprezentarea evenimentelor. Descrierea prezintă locul şi timpul, constituind totodată un mijloc de caracterizare directă a personajelor. Acţiunea devine dinamică datorită dialogului ce conturează şi relaţiile dintre personaje.

Scanned with OKEN Scanner

Neobositul explorator este personajul principal al povestirii *Planeta celor doi sori*, pasiunea sa fiind călătoria prin univers. El se adaptează rapid condiţiilor de pe Ahra, deoarece dorinţa de cunoaştere este mai presus de orice.

În opinia mea, povestirea *Planeta celor doi sori* de Horia Aramă poate fi considerată o sursă de anticipaţie a viitorului, amintind de scrierile lui Jules Verne care au demonstrat că elemente socotite imposibile au devenit realitate.

Prin prezenţa naratorului subiectiv care relatează fapte şi întâmplări la persoana I, fixate în timp şi spaţiu, *Planeta celor doi sori* de Horia Aramă are toate notele definitorii ale unei opere epice.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Isaac Asimov

„Roboții de pe Aurora" - Rezumat (fragment – manual Corint)

Detectivul Elijah Baley primeşte misiunea de a merge pe Aurora pentru a descifra cazul uciderii unui robot. El pleacă la bordul unei nave trimise de locuitorii acestei planete însoţit de doi roboţi: R. Giskard şi Daneel Olivaw, fostul său partener.

În timpul călătoriei, detectivul doreşte să vadă planeta înainte de a ajunge propriu-zis acolo. În acest sens, R. Giskard îi aduce un dispozitiv special, informându-l că funcţionează ca un receptor tridimensional şi este conectat la camera de vizionare. R. Daneel îl ajută să-l folosească dându-i informaţiile necesare. În acelaşi timp îl avertizează că privelişteа poate să nu fie atât de încântătoare pe cât crede. Surpriza lui Baley nu provine însă de aici, ci de la faptul că, în loc ca simulatorul să proiecteze în interior imaginea holografică a câmpului stelar, este el însuşi proiectat în exterior, printre stele. Este foarte tulburat în urma acestei experienţe, iar Daneel îl lămureşte că peisajul este perceput diferit de oameni şi de roboţi, datorită diferenţelor de structură existente între ei. Fire curioasă, după ce este pregătit de partenerul său, Baley doreşte să folosească din nou simulatorul. Ajuns în spaţiu, află unde se află planeta Aurora şi Pământul.

Încântat de noua experinţă trăită, Baley revine pe navă.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I

Isaac Asimov

„Roboții de pe Aurora“

Apartenență la *literatura SF*

Isaac Asimov este considerat unul dintre cei mai importanţi scriitori de anticipaţie din literatura universală. El este socotit creatorul legilor roboticii, fascinaţie care s-a făcut vizibilă în numeroase din textele sale: „Trilogia Fundaţiei“, „Omul bicentenar“, „Roboţii zorilor“, „Zeii ei înşişi“ etc.

Aceasta preocupare este vizibilă şi în opera literară „Roboţii de pe Aurora“, **operă epică**, deoarece conţine toate trăsăturile acesteia: prezenţa **naratorului obiectiv**, ilustrată de relatarea întâmplărilor la persoana a III-a („tresări“, „pierduse“ etc.), **fixarea acţiunii în timp şi spaţiu**, interferenţa modurilor de expunere (naraţiune, descriere, dialog).

„Roboţii de pe Aurora“ este o scriere **ştiinţifico-fantastică** deoarece **acţiunea** se desfăşoară pe o navă plecată spre o altă planetă, Aurora, rod al imaginaţiei autorului. De asemenea, **tema** o constituie călătoria intergalactică într-o navetă spaţială, fiind susţinută de **motive** specifice: simulatorul, roboţii, hologramа etc.

Caracterul **ştiinţifico-fantastic** al textului este accentuat de întâmplările prezentate. Detectivul Elijah Baley primeşte misiunea de a merge pe Aurora pentru a descifra cazul uciderii unui robot. El pleacă la bordul unei nave trimise de locuitorii acestei planete însoţit de doi roboţi: R. Giskard şi Daneel Olivaw, fostul său partener.

În timpul călătoriei, detectivul doreşte să vadă planeta înainte de a ajunge propiu-zis acolo. În acest sens, R. Giskard îi aduce un dispozitiv special, informându-l că funcţionează ca un receptor tridimensional şi este conectat la

Scanned with OKEN Scanner

camera de vizionare. R. Daneel îl ajută să-l folosească dându-i informaţiile necesare. În acelaşi timp îl avertizează că priveliştea poate să nu fie atât de încântătoare pe cât crede. Surpriza lui Baley nu provine însă de aici, ci de la faptul că, în loc ca simulatorul să proiecteze în interior imaginea holografică a câmpului stelar, este el însuşi proiectat în exterior, printre stele. Este foarte tulburat în urma acestei experienţe, iar Daneel îl lămureşte că peisajul este perceput diferit de oameni şi de roboţi, datorită diferenţelor de structură existente între ei. Fire curioasă, după ce este pregătit de partenerul său, Baley doreşte să folosească din nou simulatorul. Ajuns din nou în spaţiu, află unde se află planeta Aurora şi Pământul.

Încântat de noua experinţă trăită, Baley revine pe navă.

Ca **moduri de expunere** se remarcă în primul rând **naraţiunea** cu rol în reprezentarea evenimentelor. **Descrierea** fixează locul, în timp ce **dialogul** dinamizează acţiunea.

Prezenţa unor **personaje** ca roboţii Giskard şi Daneel contribuie şi ele la sporirea caracterului **fantastic** al întâmplărilor. Ei sunt creaţi de dr. Fastolfe, după structura umană. Primul este un model simplu, dar bine proiectat, având rolul de a-l conduce pe Giksard pe Aurora. Al doilea este mai evoluat şi are o relaţie mai apropiată cu detectivul pe care-l cunoscuse anterior acestei întâlniri.

Protagonistul este pământeanul Giksard care se individualizează prin inteligenţă, curiozitate şi dorinţă de cunoaştere. Chiar dacă primul contact cu simulatorul îl tulbură foarte mult, este răbdător şi ascultă sfaturile date de Daneel, deoarece doreşte să descopere lucruri noi.

În opinia mea, opera literară *Roboţii de pe Aurora* de Isaac Asimov impresionează prin naturaleţea cu care sunt redate întâmplări ireale, comportamentul cvasi-uman al roboţilor şi atitudinea firească în faţa unor situaţii inedite.

Prin prezenţa naratorului obiectiv care relatează fapte şi întâmplări la persoana a III-a, fixate în timp şi spaţiu, *Roboţii de pe Aurora* de Isaac Asimov are toate notele definitorii ale unei opere epice.

Scanned with OKEN Scanner

COMPUNERI PORNIND DE LA TEXTE LA PRIMA VEDERE

Genul liric

Planul redactării compunerii

I. Introducere

- Enunţarea trăsăturilor genului liric

II Cuprins

- Încadrarea textului dat în genul liric
- Ilustrarea trăsăturilor operei lirice cu secvenţe semnificative din textul dat
- Tema textului
- Explicaţia titlului
- Relevarea ideilor prezente în text, urmărind fiecare strofă prin ilustrarea şi comentarea adecvată a figurilor de stil şi a imaginilor artistice
- Structura specifică textului liric; precizarea şi comentarea elementelor de versificaţie (ritm, rimă, măsură)

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale asupra semnificaţiei textului
- Concluzii

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

Octavian Goga

„Părăsit" - Text la prima vedere

Redactează o compunere de una-două pagini în care să demonstrezi că textul următor aparţine genului liric:

Mor multe şiraguri de clipe,
Şi nimeni nu-mi bate la poartă
Când vremea-mi aşterne pe suflet
Cenuşa ei aspră şi moartă.

Vin neguri cu noaptea pe umeri,
Şi bezna mă-nghite, nătângă,
Şi viforul vine, păgânul,
A viselor aripi să-mi frângă.

Nu-i rază să-mi mângâie fruntea,
Încet coborându-mi din stele...
Mai străluci-va vreodată
Altaru-nchinărilor mele ?

Stejarul nădejdilor multe
Îşi scutură frunzele moarte...
Vai, tu eşti atât de frumoasă,
Şi tu-mi eşti atât de departe...

(Octavian Goga, *Părăsit)*

Scanned with OKEN Scanner

Compunere – variantă

Creaţiile literare în versuri în care gândurile, ideile şi sentimentele autorului sunt transmise în mod direct aparţin genului liric. Acest tip de texte se remarcă printr-o structură specifică: sunt scrise în versuri grupate, de obicei, în strofe, expresivitatea fiind conferită de muzicalitatea redată prin rimă, ritm şi măsură.

Opera literară *Părăsit* de Octavian Goga aparţine genului liric, deoarece prezintă trăsăturile acestuia. Eul liric este prezent încă din incipitul textului, prin utilizarea persoanei I singular a pronumelui personal „nu-mi bate", interferată în final cu persoana a II-a: *„Vai, tu eşti atât de frumoasă".* Limbajul expresiv şi punctuaţia sugestivă accentuează varietatea trăirilor descrise.

Solitudinea eului liric declanşată de pierderea iubirii odată cu trecerea timpului constituie tema textului. De altfel, titlul *Părăsit* evidenţiază această stare interioară, anticipând tristeţea îndrăgostitului ce se va constitui într-o permanenţă dureroasă.

Suferinţa eului liric este generată încă din partea incipientă a textului, de trecerea timpului, idee exprimată metaforic în versul: *„Mor multe şiraguri de clipe".* Aşteptând ca iubita să revină, eul liric constată îndurerat că nu a primit niciun semn de la aceasta: *„Şi nimeni nu-mi bate la poartă".* Efemeritatea condiţiei umane este percepută dureros şi accentuează tristeţea îndrăgostitului, aspect sugerat de versurile ce se constituie într-o amplă metaforă: *„Când vremea-mi aşterne pe suflet / Cenuşa ei aspră şi moartă",* ce anunţă sfârşitul unei poveşti de dragoste, fără şanse de reînviere.

Strofa a doua intensifică deznădejdea eului liric, elementele cadrului natural fiind în concordanţă cu trăirile îndrăgostitului. În acest sens vântul năprasnic personificat: *„Şi viforul vine, păgânul"* contribuie la realizarea unui tablou

Scanned with OKEN Scanner

de natură dezlănţuită, sugestie redată şi de epitetul „păgânul“ ce susţine tensiunea lirică. Spulberarea visului de reîntâlnire cu iubita este accentuată de metafora în inversiune: *„viforul vine... / A viselor aripi să-mi frângă“.*

Versurile următoare *„Mai străluci-va vreodată / Altarunchinărilor mele ?“* fac referire, prin intermediul interogaţiei retorice, la starea interioară a eului liric care nu are certitudinea că va mai putea trăi momente fericite alături de iubita sa.

Ultima strofă relevă pesimismul îndrăgostitului care, amintindu-şi de frumuseţea iubitei, constată că nu mai există nicio şansă a retrăirii clipelor fericite conturate de armonia cuplului. Metafora *„Stejarul nădejdilor multe / Îşi scutură frunzele moarte... „* reliefează scepticismul eului liric convins că nu trebuie să mai trăiască nici măcar cu speranţa reînvierii dragostei. Utilizarea repetată a punctelor de suspensie cu valoare afectivă încheie textul într-o atmosferă de tristeţe profundă, apăsătoare.

Poezia este structurată în patru catrene, iar tonul grav al textului conferit de prezenţa elementelor de versificaţie (ritmul iambic, măsura de 8-9 silabe, rima imperfectă – doar versurile al doilea şi al patrulea rimează) intensifică suferinţa şi chinul lăuntric ce nu-i dau pace îndrăgostitului.

În opinia mea, mesajul textului se poate constitui într-o elocventă morală: nu totdeauna viaţa ne oferă clipe de fericire şi trebuie să fim pregătiţi să gustăm şi din amărăciunea ei.

Părăsit de Octavian Goga este o creaţie lirică deoarece prin „vocea“ eului liric autorul îşi exprimă variate sentimente generate de rănile dragostei învăluite în solitudine şi tristeţe.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

Mihai Eminescu

„Numai poetul...“ - Text la prima vedere

Redactează o compunere de 15-20 rânduri, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţiile sau despre mesajul textului de mai jos:

Lumea toată-i trecătoare,
Oamenii se trec şi mor
Ca şi miile de unde,
Ce un suflet le pătrunde,
Treierând necontenit
Sânul mării infinit.
Numai poetul,
Ca păsări ce zboară
Deasupra valurilor,
Trece peste nemărginirea timpului:
În ramurile gândului,
În sfintele lunci,
Unde păsări ca el
Se-ntrec în cântări.

(*Numai poetul...* de Mihai Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

Compunere – variantă

În opinia mea, textul relevă destinul individual al poetului prin raportare la condiţia umană efemeră.

Faptul se explică prin antiteza pe baza căreia este construit textul poetic, fiind vorba de două ipostaze umane situate la poli diametral opuşi: **pe de o parte** soarta umană trecătoare deoarece „oamenii se trec şi mor", iar **pe de altă parte** condiţia eternă a poetului ce reuşeşte să învingă timpul prin valoarea incontestabilă a operei sale. **Astfel**, ascensiunea artistului pe scara umană este ilustrată de comparaţia: „Numai poetul, / Ca păsări ce zboară / Deasupra valurilor / Trece peste nemărginirea timpului", condiţia poetului fiind unicizată cu ajutorul adverbului exclusiv *numai*.

Totodată, asocierile cu elementele cadrului natural ilustrează cele două destine umane diferite. **De pildă**, marea, în context poetic poate fi situată atât în universul efemerului datorită valurilor care apar şi dispar, cât şi în sfera eternităţii graţie durabilităţii ei în timp.

Coroborând argumentele menţionate conchid că în vreme ce numele omului comun poate dispărea mai devreme sau mai târziu, cel al poetului este etern, fiind susţinut de genialitatea creaţiei sale.

Scanned with OKEN Scanner

Genul epic

Planul redactării compunerii

I. Introducere

- Prezentarea caracteristicilor genului epic
- Includerea fragmentului în operă

II Cuprins

- Ilustrarea trăsăturilor operei epice cu scene semnificative din textul dat
- Prezentarea acţiunii textului
- Moduri de expunere
- Coordonate spaţio-temporale
- Prezentarea unui personaj prin raportare la secvenţe semnificative

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale asupra semnificaţiei textului
- Concluzii

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

Marin Preda

„Morometii" - Text la prima vedere

Redactează o compunere de una-două pagini în care să demonstrezi că fragmentul următor aparţine unei opere epice:

„Femeia terminase de strâns masa şi se ştergea pe faţă de sudoare cu o treanţă nu prea curată. Când îl văzu pe bărbat aşezându-se, încremeni cu treanţa pe un obraz, în timp ce cu o mână îşi vâra sub basma şuviţele de păr care îi acopereau urechile. După aproape cincisprezece ani de la măritiş, nevasta lui Boţoghină nu mai păstra din frumuseţea ei de atunci decât gura şi ochii. Avea obrajii subţiri şi înăspriţi, iar fruntea parcă i se îngustase. Semăna cu o ţigancă pribeagă, cu faţa arsă de vânturi şi ploi, înnegrită şi îmbătrânită înainte de timp. Numai când stătea liniştită, fără să vorbească sau să se uite undeva, abia atunci liniile gurii se rotunjeau ca un desen luminos şi împrăştiau de pe ei asprimea şi urmele anilor. Cât vorbea sau se uita undeva şi vedea ceva de făcut, trăsăturile rotunde şi liniştite ale buzelor se stricau, lumina ochilor se întuneca.

– Vasile, mie de ce nu mi-ai spus nimic de pământ? Cum o să vinzi pământul?! Copiii ce au să facă fără pământ? Îi arunci pe drumuri, ce faci cu ei?

Vasile Boţoghină se uită la femeie lung şi după câteva clipe şopti:

– Cum nu ţi-am spus de pământ! Nu ţi-am spus că-mi trebuiesc douăzeci de mii de lei?

– Ei şi dacă îţi trebuiesc douăzeci de mii de lei, trebuie să vinzi din pământ? întrebă Anghelina cu un glas în care uimirea şi îndărătnicia abia erau stăpânite."

(Marin Preda – „Morometii")

Scanned with OKEN Scanner

Compunere – variantă

Opera epică este creaţia literară, în proză sau în versuri, în care autorul îşi exprimă indirect gândurile, ideile şi sentimentele, prin intermediul naratorului şi al personajelor care participă la acţiune. Dintr-o astfel de operă face parte şi textul dat, extras din „Moromeţii" de Marin Preda.

Fragmentul selectat aparţine unei opere epice, fiind identificate trăsăturile acesteia: prezenţa naratorului obiectiv, omniscient, ilustrată de relatarea întâmplărilor la persoana a III-a („terminasem", „nu păstra" etc.), fixarea acţiunii în timp şi spaţiu, interferenţa modurilor de expunere (naraţiune, descriere, dialog).

Subiectul textului este simplu şi ar putea constitui un episod din desfăşurarea acţiunii: dezacordul soţilor Anghelina şi Vasile Boţoghină generat de problematica pământului. În fază incipientă Anghelina apare preocupată de treburile casnice, deoarece „terminase de strâns masa", însă văzându-şi soţul *„încremeni cu treanţa pe un obraz"*. Momentul de nemişcare al femeii anticipează nemulţumirea acesteia faţă de soţ, apostrofele Anghelinei la adresa lui Vasile neîntârziind să apară. Nemulţumirea femeii este generată de hotărârea luată de capul familiei şi anume înstrăinarea pământului. Reproşurile acesteia sunt declanşate de îngrijorarea privind soarta copiilor, Anghelina neputând concepe viitorul acestora fără pământ: *„– Vasile, mie de ce nu mi-ai spus nimic de pământ? Cum o să vinzi pământul?! Copiii ce au să facă fără pământ? Îi arunci pe drumuri, ce faci cu ei?"* După o scurtă ezitare, Boţoghină îi reaminteşte că îi vorbise despre intenţia sa, mai ales că avea nevoie de douăzeci de mii de lei. Soţia este uimită şi revoltată, neacceptând această situaţie.

Textul selectat este relevant în privinţa interferării modurilor de expunere. Dacă începutul acestuia se constituie într-un scurt pasaj narativ, pe parcurs apar şi descrierea cu rol în prezentarea personajelor: *„...nevasta lui Boţoghină [...]*

Scanned with OKEN Scanner

Avea obrajii subţiri şi înăspriţi". Acţiunea este dinamizată de prezenţa celui de-al treilea mod de expunere, dialogul.

În privinţa coordonatelor spaţio-temporale, textul fixează câteva repere. Faptul că Anghelina „*terminase de strâns masa*" demonstrează că acţiunea se petrece în casa familiei Boţoghină, spaţiul întâmplărilor fiind restrâns. Reperele temporale atestă ideea că cei doi soţi se aflau de ceva vreme împreună, deoarece „*după aproape cincisprezece ani de la măritiş*" cuplul nu se destrămase.

La această scurtă întâmplare participă un număr redus de personaje: Anghelina şi soţul ei, Vasile Boţoghină. Portretul fizic al femeii este realizat direct de către narator, relevant fiind faptul că asupra acesteia timpul a lăsat urme adânci. Are obrajii ridaţi, viaţa aspră bazată pe muncă permanentă contribuind la conturarea unui chip cu „obraji... înăspriţi". Puţine aspecte atractive ale femeii reuşiseră să nu fie şterse în totalitate de negura timpului pentru că „*nevasta lui Boţoghină nu mai păstra din frumuseţea ei de atunci decât gura şi ochii*".

Faptele, întâmplările, limbajul utilizat de personaj constituie puncte de reper în caracterizarea indirectă. Imaginea femeii preocupate de treburile casnice atestă faptul că Anghelina este o bună gospodină, dar în acelaşi timp şi o mamă iubitoare şi grijulie, gândurile acesteia îndreptându-se necontenit către copii. Ea este o fire consecventă deoarece chiar şi atunci când soţul îi reaminteşte că are nevoie de douăzeci de mii de lei aceasta rămâne fermă, pe poziţie, adăugând că vânzarea pământului nu este o soluţie.

În opinia mea, textul întăreşte ideea că iubirea mamei faţă de copii este mai presus de orice altă formă de manifestare a dragostei.

Prin prezenţa naratorului şi a personajelor care participă la acţiune, prin interferenţa modurilor de expunere (naraţiune, descriere, dialog), fragmentul selectat aparţine unei opere epice.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

Radu Tudoran

„Toate pânzele sus" - Text la prima vedere

Redactează o compunere de 15-20 rânduri, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţiile sau despre mesajul textului de mai jos:

„Situaţia fiind îngrijorătoare, Anton Lupan îşi adună echipajul şi îi vorbi astfel:

Băieţi, ne aşteaptă o grea încercare! Avem patruzeci de litri de apă şi drumul nostru s-ar putea să mai ţină douăzeci de zile. Dacă va ploua sau dacă vom întâlni un vapor care să ne ajute, cu atât mai bine; noi însă nu trebuie să ne bizuim pe asta. Am trecut printr-o încercare puţin obişnuită; Gherasim şi Ismail, care sunt marinari din copilărie, pot să vă spună că un asemenea uragan nu întâlneşti în toate zilele, iar dacă îl întâlneşti, nu totdeauna scapi teafăr. Corabia, o ştiţi doară, nu ne-a făcut de ruşine, iar voi v-aţi purtat vitejeşte. Trebuie să arătaţi încă o dată bravura voastră, ca să scăpăm teferi şi din noua încercare.

Căpitanul îşi privi oamenii, apoi adăugă, cu hotărâre:

– Nu vă ascund că s-ar putea să fie mult mai grea decât prima!

– Suntem gata la orice, domnule! zise Ieremia.

– Bine! Va trebui să împărţim apa astfel, încât să ne ţină douăzeci de zile (...) raţia de apă va fi un pahar pe zi, drămuit cu străşnicie."

(Radu Tudoran – *Toate pânzele sus!*)

Scanned with OKEN Scanner

Compunere – variantă

În opinia mea, mesajul textului ilustrează ideea că indiferent de obstacolele oferite de viaţă, omul poate depăşi orice situaţie cu calm şi stăpânire de sine.

Faptul se explică prin atitudinea echipajului care, o dată ce a depăşit furia naturii dezlănţuite, uraganul, este pregătit să înfrunte o altă problemă, cantitatea insuficientă de apă. Reuşita echipajului s-a datorat **în primul rând** atitudinii căpitanului Anton Lupan care a ştiut să insufle curaj marinarilor şi **totodată** să sublinieze spiritul neînfricat al acestora, convins fiind că, în timpul unei călătorii pe mare imprevizibilul poate pândi la orice pas: „Trebuie să arătaţi bravura voastră, ca să scăpăm teferi şi din noua încercare". **În al doilea rând** trebuie remarcată receptivitatea marinarilor privind spusele căpitanului. **De pildă,** în momentul în care Anton Lupan îi avertizează franc spunându-le: „– Nu vă ascund că s-ar putea să fie mai grea decât prima!", marinarii îl asigură pe căpitan că sunt gata de orice, spiritul de sacrificiu fiind evident.

Oamenii înţeleg că pentru a depăşi situaţia delicată în care se află „raţia de apă va fi un pahar pe zi, drămuit cu străşnicie".

Coroborând argumentele menţionate conchid că orice colectivitate poate depăşi diverse impedimente prin comunicare eficientă, putând deveni o adevărată familie.

Scanned with OKEN Scanner

Genul dramatic

Planul redactării compunerii

I. Introducere

- Prezentarea caracteristicilor genului dramatic
- Includerea fragmentului în operă

II Cuprins

- Încadrarea textului dat în genul dramatic
- Ilustrarea trăsăturilor operei dramatice cu scene semnificative din textul dat
  - Destinat reprezentării scenice
  - Structura specifică
  - Prezenţa indicaţiilor scenice / a didascaliilor
  - Dialogul, modul principal de expunere însoţit deseori de monologul dramatic
- Prezentarea acţiunii textului
- Prezentarea unui personaj prin raportare la secvenţe semnificative

III Încheiere

- Concluzii
- Exprimarea opiniei personale asupra semnificaţiei textului

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

Barbu Ştefănescu-Delavrancea

„Apus de soare" - Text la prima vedere

Redactează o compunere de una-două pagini în care să demonstrezi că fragmentul următor aparţine unei opere dramatice:

ACTUL II

Acelaşi tablou ca în actul I, cu deosebire că e vară şi că arborii sunt încărcaţi cu fructe, unele coapte, altele pârguite, altele verzi.

S-aud păsări cântând.

SCENA I

„DOAMNA MARIA: O, fetele mele iubite, mai lăsaţi lucrul... De-o lună Ştefan nu dă semn de viaţă... Ce-a putut să i se întâmple?... Dar ce n-a putut?... Bolnav... Abia se scula din pat, şi porni cu iarna-n cap... Doamne!

IRINA: Frumoasa mea doamnă...

DOAMNA MARIA: Până acum o lună primeam veşti peste veşti... Bine... sănătos... zdravăn... aşează ţara... întocmeşte Pocuţia... va sosi... biruitor ca totdeauna... îmi creştea inima... Şi de (înnumără pe deşte)... da ... de treizeci de zile, nimic...

IRINA: Frumoasa mea doamnă...

DOAMNA MARIA: S-a dus frumuseţea. Uită-te la părul meu. S-a lăsat şuviţa albă cu două deşte de când nici o veste...

Scanned with OKEN Scanner

Auziţi cum cântă de te slăvesc... Sunt aceleaşi... Cântaţi, păsări ale cerului, nepăsătoare la durerile noastre. A căzut omătul, a suflat vântul de primăvară, au încolţit mugurii, a dat frunza, au spuzit florile, a legat iarăşi rodul...

Şi toate numai pentru voi. Partea noastră? Răbdări şi lacrămi. De ce omul n-a fi putând a fire ca stejarul? Iarna să-l scuture, vara să-i puie la loc mândreţea şi bărbăţia!

REVECA: Ce nu se schimbă, stăpâna mea a bună! Frunzele cresc şi nu sunt aceleaşi. Stejarul are şi el o margine. Grâul e tot grâu, dar nu mai e acelaşi. Doar glasurile rămân la păsări; ele se duc, altele vin... Şi noi trăim cu părerea că numai omul îmbătrâneşte, se scutură şi cade.

DOAMNA MARIA: Da, Reveca, gânduri, nimicuri. Să-l văz pe viteazul meu... să-i fac patul, să-l culc... «Adormi, măriata, n-a fost nimic. O gâză bate în geamuri.»... Ce somn uşor în grijile grele... Î, muiere rea! Uitasem pe Bogdan, odorul meu. Pre urmele tată-său calcă. Păcat că şi-a perdut ochiul. Eu am doi. La ce-mi slujeşte? Şi cu unul v-aş vedea pe lângă mine. Am două picioare zdravene. Să împart: un ochi lui Bogdan, un picior lui Ştefan... Aş întineri...“

(Barbu Ştefănescu-Delavrancea – *Apus de soare*)

Scanned with OKEN Scanner

Compunere – variantă

Opera dramatică este creaţia literară în proză sau în versuri destinată reprezentării scenice. Textul este structurat în acte şi scene, modul de expunere predominant fiind dialogul, iar informaţiile referitoare la decor şi jocul actorilor se constituie în indicaţii scenice sau didascalii. Lista personajelor care apar în piesă precedă textul dramatic, numele acestora fiind notate la începutul fiecărei scene şi replici, fapt ce presupune o aşezare specifică în pagină. Fiind conceput cu scopul de a fi jucat pe scenă, textul dramatic impune limitarea spaţială, temporală şi de acţiune.

Asemenea caracteristici prezintă şi fragmentul dat, extras din textul „Apus de soare" de Barbu Ştefănescu Delavrancea. Selectat din actul II, scena I, textul este precedat de informaţii privitoare la decor, numele şi jocul actorilor. Personajele participante la acţiune sunt: Doamna Maria, Irina şi Reveca, numele acestora fiind scrise înaintea fiecărei replici, iar precizările dintre paranteze „(*înnumără pe deşte*)", singurele intervenţii ale autorului, se constituie în didascalii.

Acţiunea capătă contur datorită replicilor personajelor redate de principalul mod de expunere, dialogul. Doamna Maria, soţia domnitorului Ştefan cel Mare discută cu fetele de la curte despre întârzierea soţului ei. Este profund îngrijorată fiindcă nu a primit nicio veste şi se gândeşte necontenit la acesta, de aceea incertitudinea o copleşeşte: „... *Ce-a putut să i se întâmple?... Dar ce n-a putut?...*". Neliniştea femeii este accentuată de faptul că Ştefan, aflat în suferinţă, a pornit la luptă adunându-şi ultimele forţe „*Bolnav... Abia se sculă din pat, şi porni cu iarna-n cap... Doamne!*".

Consolarea Doamnei Maria de către Irina este redată de replica: „*Frumoasa mea doamnă...*" ce devine laitmotiv, accentuând totodată admiraţia şi ataşamentul acesteia faţă de sensibila doamnă. Cuvintele Irinei nu reuşesc să spulbere

Scanned with OKEN Scanner

temerile Doamnei Maria legate de soarta soţului pentru că, spre deosebire de trecut, când primea veşti îmbucurătoare de la Ştefan, acum *„de treizeci de zile"* nu mai ştie nimic de starea domnitorului.

Atmosfera agitată, generată de neîntoarcerea soţului îi creează doamnei Maria impresia că trăieşte o îmbătrânire precoce, deoarece *„S-a lăsat şuviţa albă cu două deşte de când nici o veste..."*. Descurajată, soţia domnitorului ajunge să mediteze asupra condiţiei umane, reliefând ideea că, spre deosebire de soarta efemeră a omului, elementele cadrului natural sunt eterne. Ea admiră trăinicia stejarului, spunând că ar fi fost de preferat ca durabilitatea acestuia să caracterizeze şi firea umană.

Reveca, un alt personaj prezent în fragment, vrea să o consoleze pe Doamna Maria, arătându-i că nu numai omul este trecător: *„Doar glasurile rămân la păsări; ele se duc, altele vin... Şi noi trăim cu părerea că numai omul îmbătrâneşte, se scutură şi cade."* Deşi este de acord cu părerea Revecăi, Doamna Maria nu poate accepta situaţia în care se află, dorinţa revederii soţului punând stăpânire pe întreaga sa fiinţă: *„Să-l văz pe viteazul meu..."*.

Grija faţă de familie o determină să-şi reproşeze că nu s-a gândit în acelaşi timp şi la fiul ei, Bogdan, care a suferit în timpul luptelor deoarece *„şi-a perdut ochiul"*. Spiritul de sacrificiu relevat de soţia-mamă este evident: *„Să împart: un ochi lui Bogdan, un picior lui Ştefan... Aş întineri..."*. Iubitoare, sensibilă, Doamna Maria simbolizează idealul feminin de soţie şi mamă capabilă de orice pentru liniştea familiei.

Din punctul meu de vedere, semnificaţia textului este elocventă: o soţie, mamă în acelaşi timp, nu poate fi liniştită atâta vreme cât nu are certitudinea că familia sa este în siguranţă.

Prin structurarea sa în acte şi scene, prin predominanţa dialogului şi prezenţa didascaliilor, fragmentul selectat aparţine unei opere dramatice.

Scanned with OKEN Scanner

Exprimarea opiniei personale despre semnificațiile unui text la prima vedere

Opinia personală despre semnificaţiile unui text la prima vedere poate fi exprimată într-o compunere de tip argumentativ. Aceasta are următoarea structură:

1. **Ipoteza** – cuprinde ideile ce urmează a fi argumentate pornind de la textul dat. Ea poate fi introdusă prin structuri specifice: **în opinia mea, din punctul meu de vedere, consider că, cred că** etc.

2. **Cuprins** – conţine argumentele ce susţin afirmaţia din ipoteză. Ele trebuie formulate clar şi convingător prin structuri specifice: **faptul se explică prin, aceasta se explică prin, în primul rând, în al doilea rând, nu în ultimul rând, pe de o parte... pe de altă parte, din cauză că, cu siguranţă că, probabil că, în plus, în afară de, ca şi cum** etc.

Pentru a sprijini argumentele susţinute se folosesc formulări precum: **de exemplu, de pildă, bunăoară, ca ilustrare, precum** etc.

3. **Concluzia** – ideea finală, introdusă prin structuri de genul: **coroborând argumentele menţionate, conchid că, în consecinţă, în concluzie, prin urmare, aşadar, în final, rezumând** etc.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

I. L. Caragiale

„O scrisoare pierdută" - Text la prima vedere

Redactează o compunere de 15-20 rânduri, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţiile sau despre mesajul textului de mai jos:

„DANDANACHE: Cum îţi spui, să nu m-aleg, puicusorule, nu merdzea ... Eu, familia mea, de la patuzsopt ... luptă, luptă si dă-i, si dă-i si luptă ... si eu mă-nţeledzi tocmai acuma să remăi pe dinafară ... fără coledzi! ... si cât p-aţi, neicusorule, să nu m-aleg ...

ZOE: Să nu te-alegi d-ta, cu meritele d-tale! Era peste putinţă...

TIPĂTESCU: Peste putinţă ...

DANDANACHE: Ei, uite asa, cu meritele mele, coniţă, vezi! Era cât p-aţi, dar stii, cât p-aţi ... Intreabă-mă, neicusorule, să-ţi spui: nu vrea Comitetul Ţentral, si paţe: ziţea că nu sunt marcant. Auzi, eu să nu fiu marcant ... Am avut noroc, mare noroc am avut. Să vedeţi. Într-o seară ... ţinevas – nu spui ţine ... persoană însemnată ... da becher – vine si zoacă la mine cărţi ... si când pleacă îsi uită pardesiul la mine ... A doua zi, voi să-l îmbrac ...gândeam că-i al meu ... văz că nu-i al meu; îl caut prin buzunare si dau ... peste ţe te gândeşti?

TIPĂTESCU: Peste?

DANDANACHE: (râzând) Peste o scrisorică.

AMÂNDOI: O scrisorică.

DANDANACHE: De amor...

Scanned with OKEN Scanner

AMÂNDOI (mişcaţi): O scrisorică de amor?

DANDANACHE: O scrisorică de amor cătră becherul meu, de la nevasta unui prietin – nu spui ţine... persoană însemnată.

ZOE: Ei şi?

TIPĂTESCU: Ei?

DANDANACHE: Ei, ţe să-ţi mai spui, puicusorule? Adu o birze, mă, băiete, degrabă... Mă sui în birze şi mă duc la persoana, la becherul – nu spui ţine... e persoană însemnată: – „Găseste-mi, mă-nţeledzi, un coledzi, ori dau scrisoarea la Războiul...“ De colea până colea... gâri-mâr... a trebuie coniţa mea, să ţedeze, si tranc! depesa aiţi, neicusorule...“

(Ion Luca Caragiale: „*O scrisoare pierdută*“)

Compunere – variantă

În opinia mea, fragmentul citat din opera literară „O scrisoare pierdută“ de I. L. Caragiale satirizează anumite defecte umane în contextul unei campanii electorale.

Aceasta se explică prin ipostaza ridicolă în care apare unul dintre personaje, Dandanache, protagonistul textului dat. El le mărturiseşte lui Tipătescu şi doamnei Trahanache modalitatea prin care a reuşit să obţină o funcţie politică. **Dacă la început**, a încercat să obţină prin aşa-zisele sale calităţi o poziţie socială, dar nu a reuşit, **ulterior** hazardul a fost cel care i-a oferit oportunitatea dorită. **Astfel**, găseşte o scrisoare a unei persoane influente, pe care se gândeşte să o valorifice. În ciuda ironiei afişate şi a dezaprobării celor doi, el este foarte mândru de „ingeniozitatea“ de care dă dovadă. Personajul ilustrează tipului demagogului şi al parvenitului lipsit de scrupule.

Scriitorul reliefează trăsăturile acestuia prin intermediului comicului, ale cărui resorturi sunt diverse. **Pe de o parte**, numele personajului stârneşte râsul prin aluzie la termenul

Scanned with OKEN Scanner

„dandana", făcând trimitere la încurcăturile pe care le produce. **Pe de altă parte**, limbajul său este foarte savuros prin încălcările regulilor de pronunţie: („neicusorule", „ţinevas", „paţe" etc.) şi a celor de logică (anacolutul: „Eu, familia mea, de la patuzsopt... luptă, luptă si dă-i, si dă-i si luptă ... si eu mă-nţeledzi tocmai acuma să remâi pe dinafară...). Contrastul dintre pretenţie şi realitate este o altă sursă a comicului.

În concluzie, textul surprinde moravurile unei societăţi lipsite de repere morale, în care adevăratele valori nu sunt apreciate. Prin ironie şi sarcasm, scriitorul doreşte îndreptarea acestora.

Scanned with OKEN Scanner

Rezumatul

Rezumatul este prezentarea pe scurt, scrisă sau orală a ideilor unei lucrări.

Sugestii de redactare:

- nu conţine date despre autor şi operă;
- exclude comentariile de orice fel;
- se redactează la persoana a III-a;
- textul rezumat trebuie să fie mai scurt decât cel iniţial;
- exprimarea trebuie să fie obiectivă, fără mărci emoţionale;
- nu se folosesc: citatul, figurile de stil, cuvintele regionale, argotice, arhaismele, ele fiind înlocuite de cele ale limbii literare;
- ca timpuri verbale, sunt admise prezentul şi perfectul compus;
- în relatarea concisă a întâmplărilor se respectă relaţia cauză-efect, care nu este întotdeauna similară cu cea a discursului narativ.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

George Călinescu

„Enigma Otiliei" - Rezumat (variantă)

Redactează, în 10-12 rânduri, rezumatul textului de mai jos:

„Pe la sfârşitul lui septembrie, într-o zi de arşiţă tardivă, cu vânt uscat înecăcios, moş Costache se împletici din mers, pe când cotrobăia în curte printre cărămizile lui, şi căzu moale jos. Marina îl văzu din bucătărie şi-şi închipui că s-a aplecat dinadins să vadă ceva. Aşteaptă să se ridice, dar moş Costache întârzia. Atunci Marina se apropie tiptil de locul căderii, se uită prudentă la bătrân. Îl întoarse pe faţă şi, văzându-l inert şi roşu la obraz, fugi repede înspre casă, mereu tiptil, ca şi când ar fi fost la mijloc un secret mare, şi năvăli în odaia lui Felix.

– Vino repede – zise ea în şoaptă, aproape satisfăcută de senzaţia nouă pe care o încerca după atâta monotonie - a căzut jos bătrânul, mi se pare c-a murit.

Felix sări săgetat de ceva rece şi se năpusti pe scări aşa de repede, încât Otilia, presimţind ceva, ieşi speriată. Tânărul nu putu să-i spună nimic, de emoţie, deşi după paloarea feţei îşi dădu seama că ea a înţeles."

(George Călinescu – *Enigma Otiliei*)

Scanned with OKEN Scanner

Rezumat – variantă

Moş Costache cade inconştient în curte şi este văzut de Marina. La început, femeia se gândeşte că moş Costache s-a aplecat intenţionat pentru a vedea ceva, dar bătrânul întârzie să se ridice.

Marina se apropie de moş Costache, realizează adevărata stare de fapt şi îl anunţă imediat pe Felix.

Tânărul iese repede din camera lui, iar Otilia, simţind că ceva nu este în regulă, apare şi ea speriată. Felix nu poate vorbi cu ea din cauza emoţiei, dar este convins că aceasta a înţeles, deoarece a devenit palidă.

Scanned with OKEN Scanner

Descrierea literară
Descrierea ştiinţifică

Definiţie:

Descrierea literară este opera literară în care se prezintă sugestiv un colţ din natură, un obiect sau o persoană prin intermediul figurilor de stil şi al imaginilor artistice. Fiind vorba de o prezentare detaliată a unor trăsături, într-un astfel de text predomină substantivele, adjectivele şi unele adverbe.

Particularităţi:

- exprimă o viziune subiectivă asupra aspectelor descrise;
- scopul său este de impresiona, sensibiliza cititorul;
- punctuaţia poate dobândi valenţe expresive, în acord cu trăirile autorului;
- în funcţie de forma textului, poate fi în versuri sau în proză;
- ţinând cont de obiectul descrierii, aceasta este: descriere-tablou (prezintă un colţ din natură); descriere-portret (înfăţişează chipuri umane cu trăsături fizice şi / sau morale).

Descrierea ştiinţifică este textul în care sunt prezentate în mod obiectiv trăsături ale unor obiecte / fenomene.

Particularităţi:

- prezenţa termenilor monosemantici;
- lipsa elementelor expresive;
- scopul său este de a informa şi nu de a sensibiliza, textul fiind lipsit de încărcătură emoţională;

Scanned with OKEN Scanner

- lipsesc figurile de stil şi alte procedee stilistice; în unele contexte pot apărea enumeraţii.

Planul argumentării pentru descrierea literară

I. Introducere

- Prezentarea trăsăturilor descrierii literare

II Cuprins

- Aspectele descrise
- Sentimentele determinate de obiectul / peisajul descris
- Imaginile artistice folosite şi figurile de stil

III Încheiere

- Exprimarea opiniei personale privind semnificaţiile textului dat
- Concluzii

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

Geo Bogza

„Priveliști și sentimente" - Text la prima vedere

Redactează o compunere de una-două pagini în care să demonstrezi că fragmentul citat mai jos aparține unei descrieri literare:

„Noaptea era neagră și rece, în văi se auzeau scurmând sălbăticiunile, se pregăteau să vină zăpada. Era ultima noapte a unor vechi forme de viață, și eu mă nimerisem acolo, în vreme de toamnă, când lebăda coboară sub orizont, spre a-l lăsa pe Orion să domnească peste zăpezile iernii.

Tăcut, urmăream cum se schimbă garda de onoare a cerului, o măreție luând locul altei măreții, peste enormele lespezi cu care Rarăul își încheie urcușul spre infinit.

Atunci, între pânzele imense și schimbătoare ale acelei nopți, el mi-a apărut ca un pivot al veșniciei, în jurul căruia, întreaga Moldovă își întorcea fața de la un ev spre altul."

(Geo Bogza – *Priveliști și sentimente*)

Scanned with OKEN Scanner

Compunere – variantă

Descrierea literară este opera literară în care se prezintă sugestiv un colţ din natură, un obiect sau o persoană prin intermediul figurilor de stil şi al imaginilor artistice. Fiind vorba de o prezentare detaliată a unor trăsături, într-un astfel de text predomină substantivele, adjectivele şi unele adverbe.

O astfel de descriere este şi fragmentul citat inclus în opera literară „Privelişti şi sentimente" de Geo Bogza.

Ca în orice operă de acest tip, autorul îşi **exprimă sentimente variate** generate de tabloul înfăţişat: uimirea şi admiraţia faţă de un moment al sfârşitului de toamnă, într-o noapte, pe muntele Rarău. Acesta este prezentat în toată măreţia, înălţimile lui contopindu-se cu bolta cerească: „peste enormele lespezi cu care Rarăul îşi încheie urcuşul spre infinit". Ideea eternităţii Rarăului este relevată de faptul că el apare „ca un pivot al veşniciei, în jurul căruia, întreaga Moldovă îşi întorcea faţa de la un ev spre altul", fiind martor de peste secole la istoria acelor locuri. Un alt sentiment este fascinaţia faţă de spectacolul oferit de natură, pe care naratorul îl urmăreşte în tăcere din teama de a nu altera ceva din grandoarea momentului: „Tăcut, urmăream cum se schimbă garda de onoare a cerului, o măreţie luând locul altei măreţii".

Întrucât este o descriere artistică, sentimentele menţionate sunt redate cu ajutorul **imaginilor artistice**, predominante fiind cele **vizuale** („noaptea era neagră", „garda de onoare a cerului" etc.), la care se adaugă şi una **auditivă** („în văi se auzeau scurmând sălbăticiunile").

Expresivitatea textului este conferită de prezenţa **figurilor de stil**: (metafora: „garda de onoare a cerului", „întreaga Moldovă îşi întorcea faţa" etc., epitete: „noaptea era neagră şi rece", unele situate în inversiune: „enormele lespezi" etc.). Ele accentuează trăirile scriitorului izvorâte din admiraţia infinită faţă de unicitatea momentului surprins. Acesta adoptă

Scanned with OKEN Scanner

și o atitudine meditativă legată de trecerea timpului și de dualitatea veșnic / efemer a naturii, respectiv a omului. Cadrul natural este surprins atât la scară terestră, cât și cosmică, având un impact puternic asupra privitorului.

Consider că fragmentul citat trezește puternice sentimente de admirație, uimire și chiar perplexitate în fața frumuseții inefabile a naturii.

În concluzie, prin zugrăvirea unui colț din natură cu ajutorul limbajului expresiv, bazat pe imagini artistice și figuri de stil, textul dat prezintă toate notele definitorii ale unei descrieri literare.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II
George Călinescu

„Enigma Otiliei" - Exprimarea opiniei personale despre atitudinea unui personaj dintr-un text la prima vedere

Scrie un text de 15-20 de rânduri, în care să-ţi exprimi opinia despre atitudinea personajului Stanică din textul de mai jos:

„Stanică îşi continua ancheta prin rafturi. Se uita acum la ceştile de cafea, multe şi desperecheate. Una plină de stafide o deşertă pe gât. Cele mai delicate aveau forma unor boluri de ceai chinezesc, erau mici şi zugrăvite cu ramuri subţiri, înflorite. Neavând mâner, erau vârâte în nişte picioare ovuloide de aramă, căpătând astfel înfăţişarea unor candele.

– Mătuşă – zise Stanică – ce faci cu atâtea ceşti, dă-mi şi mie două, să le ţin ca amintire, să arăt şi eu urmaşilor cum bea lumea cafea altădată.

Aceasta era formula tipică cu care Stanică împuţina rafturile Agripinei. Fără să aştepte răspunsul, el şi strecurase ceştile în buzunar. Agripina făcu o invitaţie enigmatică:

– De, Stanică, cum crezi şi tu! Astea le mai am şi eu, şi pe urmă nu mai am din ce bea!

– Să fii dumneata, sănătoasă, o încuraja Stanică, băgând repede în buzunarul umflat încă două ceşti."

(G. Călinescu – *Enigma Otiliei)*

Scanned with OKEN Scanner

Compunere – variantă

În opinia mea, comportamentul personajului Stanică relevă tipul omului needucat şi avid, ce nu ţine cont de nemulţumirile pe care le generează celor din jur şi nu urmăreşte decât propriul interes.

Aceasta rezultă încă din partea incipientă a texului ce surprinde tipul omului profitor care nu scapă nicio ocazie de a-şi însuşi bunurile altora.

În acest sens, Stanică valorifică situaţia ivită de vizita la Agripina şi se uită cu atenţie la lucrurile femeii astfel încât să-şi poată însuşi, prin metode specifice, ceea ce-i place: „Stănică îşi continuă ancheta prin rafturi". **De data aceasta**, privirea i se opreşte asupra ceştilor „de cafea, multe şi desperecheate" şi, lipsit de codul bunelor maniere, se repede asupra unei dintre acestea, şi-i goleşte conţinutul: „Una plină de stafide o deşertă pe gât".

Totodată îi cere femeii două dintre ceşti, dar totul este formal, deoarece aceasta era metoda „tipică cu care Stanică împuţina rafturile Agripinei". **Astfel**, înainte de a primi răspunsul femeii, „el şi strecurase ceştile în buzunar." **Deşi** Agripina încearcă să-l sensibilizeze pe nepotul ei, spunându-i că acelea sunt ultimele ei ceşti, Stanică nu este receptiv la vorbele sale, continuând să-şi îndese „în buzunarul umflat încă două ceşti."

Coroborând argumentele menţionate, **conchid** că Stanică reprezintă tipul omului foarte lacom care, prin diverse metode, profită de orice situaţie.

Scanned with OKEN Scanner

Caracterizarea unui personaj

Planul redactării pentru caracterizarea personajului într-un text la prima vedere

I Introducere

- Includerea personajului în textul dat

II Cuprinsul

- Precizarea mijloacelor de caracterizare utilizate de autor (directe, indirecte)
- Numirea trăsăturilor personajului ilustrate cu scene semnificative din textul dat
- Precizarea relaţiilor dintre personajul menţionat şi celelalte personaje din text
- Evidenţierea mijloacelor artistice folosite în caracterizare

III Încheiere

- Formularea opiniei personale cu privire la personajul menţionat

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul II

Mihail Sadoveanu

„Negustor lipscan"

Pornind de la informaţiile oferite de fragmentul de mai jos, scrie o compunere de 20-25 de rânduri, în care să caracterizezi personajul principal:

„Atunci apăru în lucirea luminei de seu, mişcându-se spre gazdă, un bărbat bărbos, cu căciulă şi cu giubea. Barba-i era astâmpărată şi rotunjită de foarfece; râdea cu obrajii plini şi bogaţi de creştin bine hrănit.

– Eu socot că-i un negustor, hotărî căpitanul Neculai Isac. Hangiţa îşi cunoscu muşteriul şi glasul ei crescu şi scăzu cu dezmierdări:

– Chiar domnia ta eşti, jupâne Dămian? Atuncea mai ales eşti binevenit şi te poftesc subt acoperişul nostru. Porunceşte cărăuşilor să tragă peste podeţ şi să bage de samă să nu prăvale. Să intre subt şandrama, unde ştii că putem închide porţile ca la cetate, şi n-ai nici o grijă, chiar dacă ai avea aur în buccele.

– N-am aur, dragă jupânească Ancuţă, se apără negustorul râzând.

– Ştiu, jupâne Dămian: trebuie să ai lucru mai scump; de-aceea să fii fără grijă. Pe lângă porţi, pe care le cunoşti, avem în popas la focul acesta lume bună care cearcă vinul nou. Am tăiat pui graşi şi-am scos din cuptor azi pâne proaspătă. Toate-or fi pe pofta inimii dumnitale, mai ales ştiindu-te că eşti un om căruia îi plac tovărăşiile. Răzeşul Ioniţă se amestecă, ridicând glasul:

Scanned with OKEN Scanner

– Apoi dacă-i asemenea om dumnealui, noi cu mare plăcere îi găsim loc între noi şi-l poftim cu dragoste la focul nostru.

– Domnia sa-i comisul Ioniţă de la Drăgăneşti, hurui Ancuţa ca o hulubiţă.

Iar negustorul se ploconi spre comis şi spre umbrele de la foc.

– Pentru mine are să fie mare cinste, grăi el, şi vă rog să mă socotiţi ca cel mai umilit rob al domniilor voastre. Mai întâi însă cată să-mi pun în rânduială marfa, să văd de hrana vitelor şi-a oamenilor; şi după aceea nimene n-a fi mai bucuros decât mine să guste după mâncare un pahar de vin nou. Căci, după cum şi la carte scrie, vinul îndulceşte inima omului şi foloseşte mădularelor lui.“

(*Negustor lipscan* de Mihail Sadoveanu)

Protagonistul fragmentului extras din opera literară „Negustor lipscan“ de Mihail Sadoveanu este Jupânul Dămian, informaţie ce este sugerată chiar din titlul textului, care face de asemenea referire la ocupaţia şi la locul său de proveniență, aceea de negustor din Lipsca. În caracterizarea acestuia sunt folosite modalităţi specifice operei epice: **caracterizare directă de către narator, prin autocaracterizare,** cât şi **de alte personaje**, iar **replicile, aspectul** fizic, **vestimentaţia şi comportamentul** său constituie puncte de reper în **caracterizarea indirectă**.

În partea incipientă, **naratorul** face referiri la înfăţişarea şi vestimentaţia călătorului sosit la han, ce stârneşte respectul celor prezenţi: „un bărbat bărbos cu căciulă şi cu giubea“. Ocupaţia noului sosit este ghicită de căpitanul Neculai Isac care-i observă aspectul îngrijit şi naturaleţea atitudinii: „Eu socot că-i un negustor“.

Jupânul Dămian se individualizează prin mai multe trăsături fizice şi morale. În primul rând, este **atent la propria-i înfăţişare**, dând dovadă că este o **persoană civilizată şi cu bun simţ**: „barba-i era astâmpărată şi rotunjită de foarfece“.

Scanned with OKEN Scanner

Recunoscându-l, Ancuţa îl invită să ia loc pentru a se bucura, alături de ceilalţi meseni, de bucatele pregătite. Ea aminteşte cu această ocazie o altă trăsătură a negustorului, şi anume **sociabilitatea**: „ştiindu-te că eşti un om căruia îi plac tovărăşiile".

Starea pe care jupân Dămian o degajă printre ceilalţi este de **veselie** şi voioşie: „râdea cu obrajii plini", ceea ce dovedeşte **seninătatea** şi **împăcarea cu sine şi cu cei din jur**. O altă **trăsătură morală**, ce rezidă din fragmentul citat, o reprezintă **grija pentru animalele şi oamenii** săi: „Mai întâi însă cată să-mi pun în rânduială marfa, să văd de hrana vitelor ş-a oamenilor". Această atitudinea evidenţiază **atenţia** şi **devotamentul** personajului. În finalul textului, apare şi **autocaraterizarea**: „Vă rog să mă socotiţi ca cel mai umil rob al domniilor voastre", ceea ce dovedeşte respectul faţă de ceilalţi.

În creionarea personajului, scriitorul foloseşte diverse procedee artistice. În primul rând, **dialogul** conferă dinamism textului şi contribuie la caracterizarea personajului prin intermediul **limbajului** folosit. Acesta se dovedeşte ştiutor de carte: „după cum şi la carte scrie...", impresionându-i şi prin aceasta pe ceilalţi călători. În al doilea rând, sunt folosite **figuri de stil sugestive**: epitete „barba-i era astâmpărată şi rotunjită de foarfece", „obrajii plini şi bogaţi de creştin hrănit" etc., metafore „vinul îndulceşte viaţa omului" etc., cu rol în evidenţierea unor trăsături.

În opinia mea, Jupânul Dămian este un personaj care face o impresie bună celor de la han, impunându-se prin ţinută, atitudine şi capacitatea de a se bucura în orice moment de prezenţa celor din jur.

Scanned with OKEN Scanner

Descrierea-tablou
Descrierea-portret

Plan pentru redactarea descrierii-tablou

1. Introducere
   - un scurt fragment narativ, care să facă referire la obiectul descris şi să câştige atenţia cititorului;
2. Cuprins
   - prezentarea imaginii de ansamblu a obiectului, peisajului etc.;
   - surprinderea planurilor / perspectivelor surprinse în descriere;
   - aspecte semnificative privind formele, culorile obiectului / peisajului etc.;
3. Încheiere
   - sentimentele şi stările transmise de obiectul / tabloul descris.

Redactează o descriere artistică de 10-15 rânduri în care să prezinţi un răsărit de soare. Găseşte un titlu potrivit compunerii.

Dimineaţă marină

Privesc către întinderea nesfârşită a mării, acolo unde visele prind contur şi se înalţă spre cer pentru a ne călăuzi.

Uşor-uşor, razele îşi fac loc din adâncurile întunecate, străpungând paznicul nopţii, luna. Buza de rubin a soarelui se înalţă peste întinderea nesfârşită a apei, creând reflexe de curcubeu. Prinsă în jocul de lumini, mingea de foc începe

Scanned with OKEN Scanner

să-şi elibereze braţele poleite cu aur. Acum se ridică mândră pentru a ne anunţa că o altă zi a sosit după lunga sa călătorie deasupra valurilor.

Pescăruşii se joacă nestingheriţi pe nisipul fin ca mătasea, animând cu glasurile lor întregul peisaj.

Şoaptele vântului rostesc ce va urma: soarele pune stăpânire încet-încet pe jocul valurilor ce poartă gândurile noastre cu ele.

Ceva atât de simplu, atât de natural şi totuşi plin de magie se petrece în fiecare dimineaţă acolo unde marea sărută nestingherită cerul... O nouă zi a început!

Redactează o descriere artistică de 20-25 de rânduri în care să prezinţi un obiectiv cultural care ţi-a produs o impresie puternică. Găseşte un titlu potrivit.

Muzeul Louvre

În vacanţa de vară am fost plecat într-o tabără de limba franceză la Paris. A fost o ocazie minunată să văd cu ochii mei acest leagăn al culturii, care m-a fascinat întodeauna din albumele de artă.

Un moment cu totul special a fost vizitarea muzeului Luvru, despre care ştiam că este unul dintre cele mai vechi şi mai mari muzee din lume. Încă de la intrarea sub formă de piramidă, am fost cuprins de emoţie, simţind, ca şi celelalte generaţii de vizitatori, frisonul unei întâlniri unice...

Am avut impresia că fac o incursiune în maşina timpului, pătrunzând într-o lume antică, de demult, ce îţi permitea să regăseşti farmecul timpurilor străvechi. Arhitectura clădirii de peste 800 de ani şi operele găzduite datând din Evul Mediu până în secolul al XIX-lea, m-au făcut să simt că sunt implicat într-o aventură spirituală, din care aveam să ies schimbat şi înfrumuseţat. Fiinţa mea vibra cu totul: urechile încercau să prindă toate informaţiile ghidului, ochii voiau să stocheze pe retină cât mai multe imagini şi culori, iar inima trăia plină de emoţie graţia fiecărei secunde.

Scanned with OKEN Scanner

Am parcurs muzeul purtat de aripi. Întâlnirea cu sculpturile greceşti ca Venus din Millo şi Victoria din Samotrace mi-a tăiat răsuflarea. Iar picturile lui Rembrandt, Goya, Bosch, Durer, Tiţian, Leonardo da Vinci şi Rafael m-au făcut să-mi doresc ca timpul să se oprească.

Cu cât înaintam, cu atât mai mult aveam impresia că totul e un vis. Nu există cuvinte pentru a putea exprima inefabilul acelor clipe. Jocul culorilor şi al formelor îmi crea în minte o imensă plăcere, şi nu mai voiam să plec din acel cadru minunat. Parcă mă izolasem într-o lume paralelă cu cea reală, guvernată doar de legile frumosului şi ale sensibilităţii.

Am părăsit muzeul tăcut, încercând să păstrez cât mai mult nealterată graţia acelor clipe.

Plan pentru redactarea descrierii-portret

1. **Introducerea:** împrejurările în care este descris personajul prezentat: timpul şi spaţiul în care se află;
2. **Cuprins:**

- prezentarea persoanei şi a ocupaţiei acesteia;
- trăsături fizice (statură, fizionomie, vestimentaţie etc.);
- trăsături morale: calităţi, defecte;
- conduita (prin raportare la aspectele morale prezentate);
- prezentarea persoanelor asupra cărora îşi manifestă influenţa;

3. **Încheiere:**

- sentimentele transmise prin intermediul descrierii;
- concluzia.

Scanned with OKEN Scanner

Redactează o descriere artistică de 20-25 rânduri, în care să prezenţi o persoană dragă, ce reprezintă un model pentru tine. Găseşte un titlu expresiv compunerii tale.

Aripi de înger

Pentru mine, cât şi pentru alţi copii, doamna învăţătoare a fost şi va rămâne un înger protector al copilăriei mele.

Îmi amintesc şi acum prima zi de elev, când am păşit cu inima gata să-mi sară din piept pe poarta şcolii. Am zărit-o pe doamna învăţătoare lângă un grup de copii, ce păreau la fel de derutaţi ca şi mine, dar atitudinea ei blândă m-a cucerit imediat. M-a întâmpinat cu un surâs care mi-a alungat emoţiile şi m-a condus la ceilalţi colegi. Din acel moment, timp de patru ani, a devenit pentru noi toţi o a doua mamă.

Nu voi putea uita niciodată culoarea albastră a ochilor săi, ce dădea o notă de poveste privirii care mă făcea să tresar de fiecare dată când mă lăuda sau mă mustra. Mâinile sale fine aveau puteri nebănuite, mângâierea lor putând alunga orice urmă de tristeţe sau de teamă. Era nici prea înaltă, nici prea scundă, cu trupul zvelt, degajând o atitudine tinerească, armonizată cu eleganţa şi, totodată, simplitatea ţinutei sale.

Ca orice doamnă învăţătoare, ea iubea foarte mult copiii. Ştia să-i încurajeze când făceau o faptă bună şi îşi pregăteau bine temele, dar şi să-i certe când greşeau. Nu ridica tonul, doar încrunta puţin sprânceana dreaptă... Era semnul că e supărată. În acel moment, oricine intra în pământ de ruşine, pentru că se simţea vinovat că tulburase seninul privirii atât de blânde până atunci.

Fiind un veritabil dascăl, m-a învăţat multe lucruri importante: să descifrez tainele alfabetului, scriind şi citind, să-mi exprim gândurile şi sentimentele, să fiu altruist, generos şi să mă bucur de orice moment frumos. Am participat şi la activităţi extraşcolare: am fost la numeroase spectacole, în tabere şi drumeţii, la teatrul de păpuşi şi la nenumărate concerte. În orice situaţie, a dat dovadă de

Scanned with OKEN Scanner

răbdare şi de calm desăvârşit, găsind rezolvarea oricărei probleme.

Reîntâlnind-o peste câţiva ani, am descoperit că era neschimbată. Am înţeles atunci că frumuseţea ei mereu vie se hrănea din faptul că-i vedea pe copiii din jur crescând, prinzând aripi şi învăţând să zboare spre alte zări...Totul sub atenta ei îndrumare. Împlinirea şi fericirea ei se datorau astfel celorlalţi, cărora le însenina chipul cu zâmbetul reuşitei primilor paşi. Dragostea mea pentru ea a crescut şi mai mult.

Imaginează-ţi că, vizitând o expoziţie de artă europeană, ai fost impresionat de un tablou al pictorului francez Claude Monet, intitulat „Impresie, răsărit de soare". Scrie o compunere de minimum 15 rânduri în care să evidenţiezi trăsăturile peisajului pe care le-ai remarcat în această operă de artă.

Impresie, răsărit de soare

În oraşul meu s-a organizat acum câteva luni o expoziţie de artă impresionistă. De-abia aşteptam să o văd şi eu, deoarece fusesem iniţiat în tainele acestei mişcări artistice la orele de arte plastice. Dorinţa mi s-a împlinit într-o frumoasă zi de sâmbătă, când am vizitat-o împreună cu părinţii şi cu fratele meu.

Încă de la intrare, privirea mi-a fost atrasă de jocul culorilor vii şi sugestive al picturilor atent aşezate. Dar o anumită pânză m-a câştigat definitiv. M-am apropiat şi am descoperit că era vorba despre un tablou al lui Monet inititulat Impresie, răsărit de soare, *ce prezenta un peisaj din oraşul Le Havre.*

Ceea ce mi-a plăcut cel mai mult au fost tonurile alese de pictor pentru a reda întâlnirea apei şi a cerului într-o infinitate de nuanţe de verde şi de albastru, cu străluciri de smarald. Cosmicul şi teluricul parcă îşi pierduseră conturul, fiind mai degrabă sugerate, ceea ce conferea mister şi farmec peisajului.

Scanned with OKEN Scanner

În plan îndepărtat se zăreau câteva vase ancorate, ascunse de ceaţă, care pesemne se odihniseră peste noapte şi se trezeau încet-încet la viaţă. Fumul care abia se-ntrezărea conferea o notă meditativă. Din câte mi-am dat seama, intenţia pictorului nu fusese să redea cât mai veridic un peisaj, ci o impresie, o trăire sufletească, şi anume bucuria determinată de trezirea şi începutul unei zile noi. Sensibilitatea cadrului era accentuată de jocul valurilor, care legănau, în plan apropiat trei bărci, mai mult schiţate.

Întreaga pânză părea însă estompată de buza roşie a soarelui ce răsărea sărutând apa. Reflectate de strălucirea valurilor, razele sale apropiindu-se de ţărm, transferau energie din planul celest spre cel uman, şi sugerau astfel un nou început. Întregul peisaj emana vitalitate şi dinamism. Oamenii prezenţi în bărcile din prim plan, plecaţi probabil la pescuit, erau o dovadă a respectării ritmului cotidian. Întregul cadru era învăluit într-o lumină caldă, proaspătă, invitând privitorul la reverie.

Am părăsit muzeul fascinat, propunându-mi să-mi achiziţionez cât mai curând un album cu toate pânzele lui Monet.

Scanned with OKEN Scanner

Teste

1 Alexandru Macedonski

„Stuful de liliac"

Citeşte cu atenţie textul dat şi scrie răspunsul la fiecare dintre cerinţele următoare:

„Era o zi senină ca fruntea de fecioară
Ce e neturburată de-ai patimelor nori,
O zi în care şoapte de îngeri se coboară
Şi vin pe-o adiere să cânte printre flori.

Subţiri ca o dantelă urcau mereu din apă
Clădiri de nori fantastici ocoale dând pe lac,
Şi prins de-o rece stâncă pe care vântu-o sapă,
Gemea muşcat de vânturi un stuf de liliac.

Plăpândele lui ramuri abia înmugurite,
Văitându-se pe soarta ce-acolo le-a sădit
Nainte de-a-şi da rodul mureau învineţite
Când ea veni să şeadă sub stuful oropsit.

Atunci acele ramuri deodată înfloriră
Ş-o ploaie azurie vărsară peste noi...
O! Doamne, acele clipe ce repede pieiră...
Uscat e liliacul şi nu mai suntem doi."

(Alexandru Macedonski, *„Stuful de liliac")*

Scanned with OKEN Scanner

I. Înţelegerea textului

1. Precizează tema textului dat. **6 puncte**
2. Transcrie două structuri care surprind liliacul în două ipostaze. **6 puncte**
3. Comentează în trei-patru rânduri ultimele două versuri ale poeziei. **6 puncte**

II. Realizează o descriere artistică de 10-15 rânduri cu titlul „Vara". În descriere, trebuie:

- să respecţi convenţiile specifice acestui tip de compunere;
- să foloseşti un stil şi un conţinut adecvate situaţiei imaginate;
- să respecţi normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Vei primi **16 puncte** pentru conţinut şi **8 puncte** pentru redactare. În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

III. Redactează o compunere de una-două pagini în care să caracterizezi un personaj dintr-o comedie studiată. În redactarea compunerii vei ţine cont de:

- indicarea a patru trăsături ale personajului ales;
- exemplificarea trăsăturilor, pe baza textului suport;
- prezentarea relaţiei dintre personajul ales şi celelalte personaje ale comediei;
- precizarea modalităţilor de caracterizare a personajului din text.

Vei primi **32 puncte** pentru conţinut (câte 8 puncte pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16 puncte** (coerenţa textului – 4 p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului – 3 p ; ortografia – 3 p, punctuaţia – 3 p.; aşezarea corectă a textului în pagină – 3). În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

NOTĂ! Se acordă **10 puncte** din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Teste

2 Calistrat Hogaş

„Pe drumuri de munte“

Citeşte cu atenţie textul dat şi scrie răspunsul la fiecare dintre cerinţele următoare:

„Un sunet prelung şi jalnic de aramă sunătoare, lovită în răstimpuri deopotrivă de departate, înfioră şi făcu să tremure umbrele singuratice ale văzduhului; şi valea largă se umplu, până la marginile de deasupra ale munţilor săi, de glasul sfânt al rugăciunii şi al păcii... Era clopotul schitului, care vestea închinătorilor pustiului ceasul slujbei de sară... ”

(Calistrat Hogaş, *„Pe drumuri de munte”)*

I. Înţelegerea textului

1. Extrage din text două figuri de stil diferite. Numeşte-le! **6 puncte**
2. Identifică atmosfera dominantă în textul dat. Motivează-ţi opţiunea în două-trei rânduri. **6 puncte**
3. Menţionează două trăsături care să justifice că textul este o descriere-tablou în proză. **6 puncte**

II. Realizează o descriere artistică de 10-15 rânduri cu titlul „Început de primăvară”. În descriere, trebuie:

- să respecţi convenţiile specifice acestui tip de compunere;
- să foloseşti un stil şi un conţinut adecvate situaţiei imaginate;
- să respecţi normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Scanned with OKEN Scanner

Vei primi 16 puncte pentru conţinut şi 8 puncte pentru redactare. În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

III. Redactează o compunere de una-două pagini în care să argumentezi că fragmentul dat este o descriere artistică. În elaborarea compunerii vei avea în vedere următoarele repere:

- precizarea a trei caracteristici ale descrierii;
- argumentarea acestora pe baza textului;
- rolul mijloacelor artistice folosite;
- exprimarea opiniei despre semnificaţia textului sau despre mesajul transmis.

Vei primi **32 puncte** pentru conţinut (câte 8 puncte pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16 puncte** (coerenţa textului – 4 p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului – 3 p ; ortografia – 3 p, punctuaţia- 3 p.; aşezarea corectă a textului în pagină – 3). În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Teste

3 Vasile Alecsandri

„Poezii populare ale românilor"

Citeşte cu atenţie textul dat şi scrie răspunsul la fiecare dintre cerinţele următoare:

„Bată-l crucea om bogat,
Om bogat şi fără de sfat!
Toată vara l-am rugat
Să-mi dea bani pe adunat,
Măcar două-trei parale
Să-mi cumpăr la copii sare;
C-am făcut o turtă-n vatră
Ş-am făcut-o nesărată.
Dacă văzui şi văzui,
Îmi luai coasa din cui
Şi mi-o pusei pe spinare
Şi plecai la Lunca-Mare.
Trăsei două-trei pârloage,
Foamea la pământ mă trage!
Dacă văzui şi văzui,
Două-trei cruci îmi făcui;
Luai coasa de picior
Şi-n văzduh îi detei zbor,
Ş-o izbii de-un păducel,
Sări coasa din căţel.
Iaca stăpânul călare
Că-mi aduce demâncare:
Mălai negru sguruit
Şi uscat şi mucezit.
N-apucai să-mbuc o dată,
Ciocoiul îşi face plată
Şi mă ia la schingiuit
Că nimic nu i-am cosit.
Eu o palmă îi detei
Şi toţi dinţii că-i scosei.
Dacă văzui şi văzui,
Şoim de codru mă făcui,
Şi de când m-am haiducit
Drag îmi e drumul cotit.
Când văd tabere viind
Şi ciocoi înălbăstrind,
Mă fac broască la pământ,
Îmi aşez durda spre vânt
Şi mi-i iau la căutare
De la cap până la picioare,
Şi chitesc şi socotesc
Pe unde să mi-i lovesc?
La retezul părului,
Pe din dosul fesului,
Unde-i cald ciocoiului.
Eu chitesc, durda pocneşte,
Ciocoiul se vârcoleşte,
Şi de zile se sfârşeşte.
.....“

(V. Alecsandri, *„Poezii populare ale românilor”*)

Scanned with OKEN Scanner

I. Înţelegerea textului

1. Explică repetarea versului *„Dacă văzui şi văzui."* **6 puncte**
2. Încadrează textul în genul şi specia literară corespunzătoare. Motivează alegerea făcută! **6 puncte**
3. Comentează versul: *„Să-mi cumpăr la copii sare"* raportându-te la conţinutul textului. **6 puncte**

II. Realizează o descriere artistică de 10-15 rânduri în care să prezinţi un fenomen meteorologic. În descriere, trebuie:

- să respecţi convenţiile specifice acestui tip de compunere;
- să foloseşti un stil şi un conţinut adecvate situaţiei imaginate;
- să respecţi normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Vei primi **16 puncte** pentru conţinut şi **8 puncte** pentru redactare. În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

III. Redactează o compunere de una-două pagini în care să caracterizezi un personaj dintr-un roman studiat. În elaborarea compunerii, vei avea în vedere următoarele repere:

- indicarea a patru trăsături ale personajului ales;
- exemplificarea trăsăturilor, folosind ca suport textul ales;
- prezentarea relaţiei dintre personajul ales şi celelalte personaje ale romanului;
- evidenţierea mijloacelor de caracterizare a personajului ales.

Vei primi **32 puncte** pentru conţinut (câte 8 puncte puncte pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16 puncte** (coerenţa textului – 4 p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului – 3 p ; ortografia – 3 p, punctuaţia – 3 p.; aşezarea corectă a textului în pagină – 3). În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Teste

4 I. Al. Brătescu-Voineşti

„Moartea lui Castor"

Citeşte cu atenţie textul dat şi scrie răspunsul la fiecare dintre cerinţele următoare:

„Acum câţiva ani, într-o zi de septembrie, cuprins de un nespus dor de ducă pe care mi-l pricinuia albastrul nesfârşit al cerului şi acel farmec ameţitor al toamnei, mă plimbam de mai bine de un ceas pe stradă singur, fără rost, când la o răspântie mă întâlnii piept în piept cu Maiorul.

– A! bună ziua. Ce? Aici? Eu te ţineam plecat acasă.

– Cum acasă, când am slujbă aici?

– Vezi, că ştiam că...mama ţi-e bolnavă.

Şi eu nu ştiam nimic.

– Dar dumneata de unde ştii?

– Soră-mea, care s-a întors aseară de acolo, îmi spunea că a găsit-o foarte rău.

Ca să-mi spuie Maiorul că mama era foarte rău, trebuia să fie în adevăr aşa, trebuia să aibă altceva decât patima ei obişnuită.

În aceeaşi seară, după un drum care mi s-a părut cel mai lung din câte făcusem în viaţă, soseam acasă. Teama care-mi strângea inima şi mă făcuse să trec fără o întrebare printre slugile ieşite în întâmpinarea mea mi se risipi, găsind pe mama în adevăr mai slabă decât o lăsasem, dar bine."

(I. Al. Brătescu-Voineşti, *„Moartea lui Castor"*)

Scanned with OKEN Scanner

I. Înţelegerea textului

1. Precizează tipul de narator existent în textul dat. **6 puncte**
2. Extrage din text două figuri de stil diferite. Numeşte-le! **6 puncte**
3. Comentează semnificaţia fragmentului: *„...după un drum care mi s-a părut cel mai lung din câte făcusem în viaţă, soseam acasă”.* **6 puncte**

II. Realizează o descriere artistică de 10-12 rânduri cu titlul „Ploaia”. În descriere, trebuie:

- să respecţi convenţiile specifice acestui tip de compunere;
- să foloseşti un stil şi un conţinut adecvate situaţiei imaginate;
- să respecţi normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Vei primi **16 puncte** pentru conţinut şi **8 puncte** pentru redactare. În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

III. Redactează rezumatul textului dat într-o compunere de 5-8 rânduri. În redactarea compunerii vei avea în vedere:

- redarea exactă a întâmplărilor, fără mărci emoţionale;
- folosirea corectă a timpurilor verbale;
- respectarea normelor limbii literare;
- neîncălcarea altor convenţii specifice rezumatului.

Vei primi **32 puncte** pentru conţinut (câte 8 puncte puncte pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16 puncte** (coerenţa textului – 4 p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului – 3 p ; ortografia – 3 p, punctuaţia – 3 p.; aşezarea corectă a textului în pagină – 3). În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Teste

5 I. L. Caragiale

„Păcat"

Citeşte cu atenţie textul dat şi scrie răspunsul la fiecare dintre cerinţele următoare:

Un băietan voinic – barba de-abia-i mijeşte şi sub căciulă de oaie părul creţ şi des... şi nişte ochi blânzi – şi mintos tânăr. Când a plecat de acasă să meargă la Bucureşti p-atâţia ani în şcoli, mama lui – de treabă femeie! – l-a sărutat de-atâtea ori, i-a potrivit părul, i-a netezit căciula şi iar l-a sărutat, şi i-a zis:

– Niţă, mamă, te duci frumos şi sănătos: să-ţi ajute Dumnezeu şi Maica Domnului să-mi vii înapoi tot aşa!

Şi cât era de cuminte bătrânica nu s-a mai putut stăpâni... a biruit-o plânsul. De multe ori a dat el să plece; şi ea l-a ţinut să-l mai mângâie încă. Lui îi ardea să se ducă, şi măcar că-i era dragă mama parcă avea acum necaz pe ea că-i prea întârziază plecarea. A plâns şi el, ce-i drept, de plânsul ei dar, pe când ochii-i erau trişti, închipuirea zbura cu bucurie pe drumul ce i se deschidea lung şi necunoscut înainte.

(***Păcat***... de I. L. Caragiale)

Scanned with OKEN Scanner

I. Înţelegerea textului

1. Extrage din ultimul enunţ două figuri de stil diferite. Numeşte-le! **6 puncte**
2. Notează o trăsătură morală a personajului feminin, aşa cum se desprinde din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează tipul de narator prezent în text argumentând alegerea făcută. **6 puncte**

II. Scrie un text de 15-20 de rânduri, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţiile sau despre mesajul fragmentului citat.

Vei primi **16 puncte** pentru conţinut şi **8 puncte** pentru redactare. În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

III. Redactează o compunere de una-două pagini în care să demonstrezi că textul de mai sus aparţine genului epic. În elaborarea compunerii, vei avea în vedere următoarele repere:

- indicarea a patru caracteristici ale acestui gen literar;
- exemplificarea trăsăturilor, folosind ca suport textul ales;
- prezentarea acţiunii textului;
- evidenţierea trăsăturilor şi a mijloacelor de caracterizare ale unui personaj din fragmentul citat.

Vei primi **32 puncte** pentru conţinut (câte 8 puncte puncte pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16 puncte** (coerenţa textului – 4 p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului – 3 p ; ortografia – 3 p, punctuaţia – 3 p.; aşezarea corectă a textului în pagină – 3). În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să se încadreze în limita de spaţiu cerută.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

SUGESTII DE REZOLVARE

Test 1

I. 1. Tema poeziei este iubirea pierdută.

2. „Plăpândele lui ramuri ...mureau învineţie"
„... acele ramuri deodată înfloriră".

3. Versurile sugerează dezamăgirea eului liric raportată iubirii pierdute ce lasă urme adânci în sufletul acestuia. Starea este accentuată de prezenţa invocaţiei retorice „O! Doamne" şi a punctelor de suspensie, ce conturează totodată sentimentul iubirii pierdute.

II. Vezi modelul oferit la capitolul II.

III. Vezi modelul oferit de capitolul I.

Test 2

I. 1. „Noaptea era neagră şi rece"- epitet dublu
„Mi-a apărut ca un pivot al veşniciei" - comparaţie

2. Tabloul descris degajă o senzaţie de pace sufletească, determinată de „glasul sfânt al rugăciunii", care anunţă sosirea slujbei de seară.

3. Textul este o descriere-tablou deoarece prezintă un colţ din natură prin intermediul imaginilor artistice: vizuale („noaptea era neagră şi rece"), auditive („în văi se auzeau scurmând sălbăticiunile"), etc. Expresivitatea textului este conferită de prezenţa figurilor de stil : comparaţii „Mi-a apărut ca un pivot al veşniciei", metafore („garda de onoare a cerului") etc..

II. Vezi modelul oferit la capitolul II.

III. Vezi modelul oferit de capitolul II.

Test 3

I. 1. Versul „Dacă văzui şi văzui" are o profundă încărcătură emoţională, fiind un moment-limită în care se accentuează nemulţumirea şi revolta profundă.

2. Textul se încadrează în genul liric, specia literară doina populară deoarece autorul („am rugat", „mi-o pusei pe spinare" etc.) îşi exprimă în mod direct sentimente de ură şi revoltă datorate nedreptăţii şi cruzimii boierilor etc.

3. Poporul român este cunoscut din cele mai vechi timpuri ca fiind o gazdă plăcută şi primitoare. Întâmpinarea oaspeţilor se face întotdeauna cu pâine şi sare, simboluri ale bunăstării. Lipsa unuia dintre aceste simboluri, în cazul nostru sarea, marchează neajunsurile, sărăcia cruntă.

II. Vezi modelul oferit la capitolul II.

III. Vezi modelul oferit de capitolul I.

Scanned with OKEN Scanner

Test 4

I. 1. Tipul de narator este cel de narator-personaj, deoarece relatarea se face la persoana I.

2. „de un nespus dor"- inversiune
„farmec ameţitor"- epitet

3. Personajul este nerăbdător deoarece „drumul i s-a părut mai lung", sugerând totodată dorinţa arzătoare de a-şi revedea mama.

II. Vezi modelul oferit la capitolul II.

III. Vezi modelul oferit de capitolul II.

Test 5

I. 1. „închipuirea zbura cu bucurie" - metaforă
„se deschidea lung şi necunoscut înainte"- epitet multiplu

2. Mama lui Niţă este extrem de sensibilă şi plină de afecţiune, trăsături ce rezultă din reacţiile sale: „biruit-o plânsul", iar în momentul în care fiul ei a vrut să plece „ea l-a ţinut să-l mai mângâie încă."

3. Narator obiectiv, relatarea se face la persoana a III-a, omniscient şi omniprezent.

II. Vezi modelul oferit la capitolul II.

III. Vezi modelul oferit de capitolul II.

Bibliografie critică selectivă

1. Zaciu, Mircea, Prefaţă la *Ciulinii Bărăganului*, Ed. Tineretului, Bucureşti, 1957
2. Goci, Aureliu Prefaţă la *Ciulinii Bărăganului*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1992
3. Constantinescu, Pompiliu *Panait Istrati* în *Repere istorico-literare*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1987
4. Hanţă, Al., Prefaţă la *Ciulinii Bărăganului*', Ed. Ion Creangă, Bucureşti, 1972
5. Gană, George, *Melancolia lui Eminescu*, Ed. Fundaţiei Culturale române, Bucureşti, 2002
6. Mincu, Marin, *Lucian Blaga Poezii*, Ed. Pontica, Constanţa, 1995
7. Zaciu, Mircea, Papahagi, Mircea, Sasu, Aurel, *Dicţionarul scriitorilor români*, Ed. Fundaţiei Culturale române, Bucureşti, 1995
8. Mihăilescu, Dan C., *Perspective eminesciene*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2006

BIBLIOTECA JUDEŢEANĂ „GH. ASACHI" IAŞI

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

I. COMPUNERI PE BAZA TEXTELOR DIN MANUALELE ALTERNATIVE

1. GENUL LIRIC

Lacul de Mihai Eminescu (argumentare apartenenţă la genul liric)...6
Izvorul nopţii de Lucian Blaga (argumentare apartenenţă la genul liric).....9
Emoţie de toamnă de Nichita Stănescu (argumentare apartenenţă la genul liric).....12
Dorinţa de Mihai Eminescu (argumentare apartenenţă la genul liric).....14
Crăiasa din poveşti de Mihai Eminescu (argumentare apartenenţă la genul liric).....18
Iertare de Alexandru Macedonski (argumentare apartenenţă la genul liric).....21
Fântâna de Alexandru Macedonski (argumentare apartenenţă la genul liric).....23
Amurg de toamnă de Lucian Blaga (argumentare apartenenţă la genul liric).....26
Frunză verde magheran... (argumentare apartenenţă la genul liric, specia doină populară).....31
Doina de Octavian Goga (argumentare apartenenţă la genul liric, specia doină cultă).....34

2. GENUL EPIC

a) NUVELA

Popa Tanda de Ioan Slavici (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia nuvelă, caracterizarea personajului principal).....38
Dincolo de nisipuri de Fănuş Neagu (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia nuvelă, caracterizarea personajului principal).....45

b) POVESTIREA

Târziu, când zăpezile sunt albastre de Fănuş Neagu (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia povestire, caracterizarea personajului principal).....54
Balaurul (Hanu-Ancuţei) de Mihail Sadoveanu (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia povestire în ramă, caracterizarea personajului principal).....61

c) BALADA POPULARĂ

Mioriţa (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia baladă populară, caracterizarea personajului principal).....69

d) ROMANUL

Baltagul de Mihail Sadoveanu (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia roman, caracterizarea unui personaj masculin şi feminin).....79
Cireşarii de Constantin Chiriţă (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia roman, caracterizarea unui personaj masculin).....91

Scanned with OKEN Scanner

Ciulinii Bărăganului de Panait Istrati (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia roman, caracterizarea personajului principal).....101
La Medeleni de Ionel Teodoreanu (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia roman, caracterizarea unui personaj 110

e) COMEDIA
O scrisoare pierdută de I. L. Caragiale (rezumat, argumentare apartenenţă la genul dramatic, specia comedie, caracterizarea unui personaj masculin şi feminin).....120
Crimă pe palier de Ion Băieşu (rezumat, argumentare apartenenţă la genul dramatic, specia comedie, caracterizarea personajului principal).....31

f) PARABOLA
Bogatul nemilostiv şi săracul Lazăr (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, specia parabolă).....143

g) LITERATURA SF
Planeta celor doi sori de Horia Aramă (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic,trăsăturile literaturii de tip SF).....148
Roboţii de pe Aurora de Isaac Asimov (rezumat, argumentare apartenenţă la genul epic, trăsăturile literaturii de tip SF).....151

II. COMPUNERI PE BAZA TEXTELOR LA PRIMA VEDERE
1. Apartenenţă la genul liric.....154
2. Apartenenţă la genul epic.....160
3. Apartenenţă la genul dramatic.....167
4. Exprimarea opiniei personale despre mesajul / seminificaţia unui text la prima vedere.....171
5. Rezumat.....175
8. Argumentarea faptului că un fragment citat este o descriere literară.....178
9. Exprimarea opiniei personale despre atitudinea unui personaj pe baza unui text la prima vedere.....183
10. Caracterizarea unui personaj pe baza unui text la prima vedere.....185
11. Redactarea unei descrieri - tablou (peisaj).....189
12. Redactarea unei descrieri - tablou (muzeu de artă).....190
13. Redactarea unei descrieri - portret (persoană dragă).....192
14. Redactarea unei descrieri - tablou (operă de artă).....193

III. Abordarea conceptelor de teorie literară în teste
Test 1.....195
Test 2.....197
Test 3.....199
Test 4.....201
Test 5.....203

IV. Sugestii pentru rezolvarea testelor.....206

Bibliografie.....208

Scanned with OKEN Scanner

Mimi Dumitrache
Simona Unguru

Literatura română

pentru clasa a 8-a

Cartea de faţă se adresează elevilor de clasa a 8-a, fiind utilă pentru susţinerea tezelor unice, cât şi pentru pregătirea pe parcursul întregului an şcolar.

În prima parte abordează speciile literare din manualele alternative, oferind elevilor sugestii în interpretarea acestora, iar în partea a doua propune modele de compuneri pornind de la texte la prima vedere. Astfel, puteţi găsi modele de rezumate, descrieri ale unui colţ de natură, şi ale unei persoane, precum şi exprimarea unei opinii despre mesajul unui text sau atitudinea unui personaj.

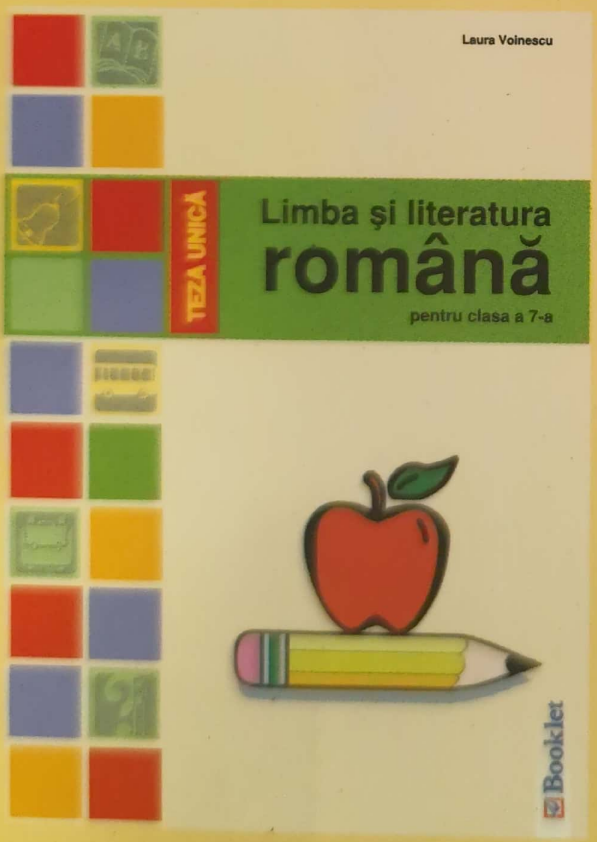

ISBN 978-973-1892-04-7

Booklet

LEI 17,00

LEI

Preţul include TVA

Scanned with OKEN Scanner